

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Iveta Baštrnáková

Život na scestí aneb droga jako vstupenka do vězení

Olomouc 2018

Vedoucí práce: doc. PhDr. Tomáš ČECH, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Život na scestí aneb droga jako vstupenka do vězení“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a za použití pramenů uvedených na seznamu, který tvoří přílohu této práce.

V Olomouci dne

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Tomáši Čechovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a informace, které mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce na téma „Život na scestí aneb droga jako vstupenka do vězení.“ Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Martině Tejklové za jazykovou korekturu textu a Ing. et Ing. Jakubu Tejklovi za cenné rady, psychickou podporu a pomoc při zpracování práce a také mé rodině za celkovou podporu při studiu.

Iveta Baštrnáková

Obsah

Úvod	6
1 Faktory ovlivňující vývoj osobnosti člověka.....	8
1.1 Vymezení pojmu osobnost.....	8
1.2 Kulturní faktory ovlivňující vývoj osobnosti člověka	9
1.3 Rodinné faktory a výchova podílející se na osobnostním vývoji člověka.....	11
1.4 Faktory vlivu vrstevnických skupin na osobnost člověka	14
2 Závislost, problematika drog a právní dopady	18
2.1 Definice závislosti.....	18
2.2 Neurobiologický model závislosti	18
2.3 Příznaky závislosti	20
2.4 Charakteristika stimulancí	21
2.5 Pervitin (metamfetamin)	23
2.5.1 Aplikace, dávkování, účinky pervitinu	23
2.6 Výroba metamfetaminu	24
2.7 Legislativa České republiky v oblasti omamných a psychotropních látek	28
2.8 Odborná intervence vůči delikventnímu jedinci	30
2.8.1 Probační a mediační služba České republiky	30
2.8.2 Výkon trestu odnětí svobody	31
3 Praktická část.....	34
3.1 Popis výzkumu.....	34
3.1.2 Metoda výzkumu	34
3.1.3 Sběr dat	35
3.1.4 IPA analýza.....	35
3.1.5 Cíl výzkumu.....	36
3.2 Zpracování a analýza	36
3.2.1 Fáze analýzy dat.....	37
3.2.2 Výsledky analýzy.....	40
4 Diskuze	49
Závěr.....	51
Seznam použité literatury a zdrojů	53
Seznam příloh.....	55

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Iveta Baštrnáková
Katedra:	Pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Život na scestí aneb droga jako vstupenka do vězení
Název v angličtině:	Life on the edge of drug abuse or drugs as a ticket to jail
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá faktory ovlivňujícími osobnost člověka v průběhu vývoje, problematikou drog, legislativou a metodami intervence drogově závislého člověka, se kterým byl veden výzkum. Cílem práce bylo podchycení životního příběhu drogově závislého člověka pomocí IPA analýzy.
Klíčová slova:	drogy, trest, svoboda, aplikace, pervitin, vězení
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis explores effects of various factors on human personality during its development, specifically drug abuse issues and related legislation, and methods of intervention concerned with people who are addicted to drugs and have participated in the research. The aim of the thesis is to capture the life story of a drug addict using the IPA analysis.
Klíčová slova v angličtině:	drugs, sentence, freedom, application, crystal meth, prison
Přílohy vázané v práci:	1. Přepis rozhovoru2. Rozbor životopisu3. Rozbor interview4. Scan dopisu
Rozsah práce:	55 stran + přílohy
Jazyk práce:	český

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je problematika drog a životní příběh člověka, který si prošel světem drog i světem, který je pro obyčejného člověka naprosto nemyslitelným, pro jiné je takové rozhodnutí životní chybou, kterou nemohou vzít zpět. Život za branami věznice si neumí představit nikdo z nás, proto se věnuji tomu, jak tenkou hranicí je oddělen obyčejný život, život bez závislosti a život s drogou.

Dospívající lidé, jak se mi potvrdilo ve výzkumu, si ani neuvědomují míru rizika vzniku závislosti na drogách. Důvodem, proč vyzkoušet a aplikovat drogy, je v mnoha případech jen to, že lidé chtějí zapadnout do skupinky vrstevníků, na kterých jim zrovna záleží, a hlavně se pobavit. Každý z nás si prošel obdobím puberty a dospívání, takže víme, že zakázané ovoce chutná nejlépe. Tento model se opakuje napříč generacemi. Lze vůbec tento problém řešit? Stačí mladistvým pouhá informovanost formou přednášek ve škole k tomu, aby si toto zakázané ovoce vyzkoušeli? Nedokážu na tyto otázky odpovědět, ale dalším cílem mé bakalářské práce je to, aby posloužila jako odstrašující příklad, kam až to může dojít, když mladý člověk podlehne zakázané látce.

Hlavním cílem mé práce je podchytit životní příběh člověka s drogovou závislostí. Tento životní příběh je, troufám si říct, jiný než běžné příběhy uživatelů drog. Jiný v tom, že tento člověk si nikdy nesáhl na úplné dno. Vždy měl kolem sebe rodinu, která za ním stála. Další odlišnost spočívá v tom, že tento člověk pochází z velmi dobré rodiny, ve škole neměl žádné problémy, vystudoval gymnázium a dostal se na několik vysokých škol. Právě tyto okolnosti mě dovedly k tomu, abych si téma vybrala. Poukazují na to, že drogová závislost si nevybírá pouze lidi z nízké sociální vrstvy a mladistvé z dětských domovů. V tomto případě je to naopak, protože pouhá rozmařilost, touha po zábavě a po penězích dovedla člověka k užívání drog.

Chut' experimentovat, bavit se celý večer, být vzhůru celé dny, vydělávat peníze, které by za celý život nevydělal, kdyby se živil normální prací, to vedlo mého respondenta k tomu, aby se stal uživatelem. Chtíč byl silnější než rozum. Rozdílnost ve srovnání s ostatními uživateli a jejich příběhy vidím v tom, že respondent moc dobře věděl, jakou drogu bude dlouhodobě užívat, jaká na ní vzniká závislost a jak bude jeho tělo vypadat i po několika letech užívání drogy.

První kapitola teoretické části práce se zabývá osobností člověka a faktory, které ovlivňují její vývoj. Druhá kapitola se zaměřuje na vymezení pojmu závislost a její specifické rysy. Dále se věnuje charakteristice stimulancií. Z této skupiny je to hlavně metamfetamin, jeho účinky a výroba. Poslední část kapitoly se zabývá právní drogovou problematikou.

Praktickou část a výzkum jsem zaměřila pouze na jednu osobu. Cílem výzkumu je podchytit životní příběh člověka, který se dostal kvůli drogám do výkonu trestu odnětí svobody. Jako metodu výzkumu jsem si zvolila kvalitativní výzkum. Hlavní metodou sběru dat bylo etnografické interview s drogově závislým člověkem. Tento rozhovor byl realizován formou polostrukturovaného rozhovoru, který odpovídal na další doprovodné výzkumné otázky. Tyto otázky byly vytvořeny ještě před rozhovorem. Během rozhovoru jsem si vedla i doplňující poznámky a pro analýzu dat jsem ve své práci použila interpretativní fenomenologickou analýzu (IPA).

S respondentem jsem měla možnost setkat se před začátkem výzkumu ve věznici v Rapoticích, kde byl uvězněn za prodej a distribuci drog. Návštěva byla velice přínosná jako zdroj informací pro vytvoření osobního pohledu na drogovou problematiku. Na první dojem nepůsobil jako abstinující uživatel drog. Během návštěvy hovořil hlavně on, protože jsem jela do věznice společně s jeho rodinou. V následujících měsících jsme si spolu psali a požádala jsem ho o stručný životopis jeho drogové „kariéry“. Moje přání splnil, dopis záhy odeslal. Po přečtení jsem měla smíšené pocity. Stále jsem hledala hlavní důvod toho, proč začal s užíváním drog. V dopise jsem odpověď nenašla. Téma mě ještě více zaujalo a chtěla jsem se dozvědět více. Nejedná se tedy o typický příběh člověka s drogovou minulostí. Po třech měsících byl propuštěn a potom jsme se spolu sešli. Souhlasil, že mi pomůže. Rozhovor byl velmi dlouhý, trval několik hodin. Nicméně jsem našla odpovědi na svoje otázky.

Velmi zajímavé bylo také sledovat jeho život po propuštění, který zrovna neprobíhal podle jeho představ a předsevzetí.

1 Faktory ovlivňující vývoj osobnosti člověka

1.1 Vymezení pojmu osobnost

Ještě před tím, než přejdu k charakteristice faktorů, které ovlivňují osobnostní vývoj člověka, pokládám za důležité vymežit a charakterizovat osobnost, především z psychologického hlediska.

Pojem osobnost má mnoho forem výkladů. V lidové řeči nebo v souvislosti s historií se o osobnosti mluví jako o nějaké výjimečné osobě, jedinci, který vyniká v různých činnostech. Můžeme říct, že hovoříme o nějakém souboru funkcí, pro každého jedince typického. V psychologii se lze na pojem osobnost dívat z různých úhlů pohledu. Začalo se na ni nahlížet jako na celek, člověk se přestal hodnotit z toho hlediska, jaký je a jak se chová. Osobností je tedy každý člověk od doby, kdy jeho psychika začala pracovat odlišně, specificky v různých fázích vývoje člověka. Pojem osobnost tedy popisuje proměnlivost a jednotnost procesů, které se odehrávají v procesu vývoje v člověku. [1, s.10]

Ve vztahu k psychologii osobnosti se hovoří také o existenci hypotetické myšlenky, která říká, že tento termín – osobnost, který vyjadřuje existující fenomén, ale není zcela plně pozorovatelný, je však odvozen z toho, co je pozorováno, založeno na metodě pokusu a omylu, nachází nová fakta, která mohou být podnětem k výzkumu. Tato myšlenka v psychologii nebyla příliš pochopena. G.W. Allport přišel s dalšími padesáti různými definicemi, existuje také cca 15 pojetí osobnosti, která ale podlehla pojetí v psychologii (předmět a metodologie). Behaviorismus je v psychologii chápán jako věda o chování, popisuje osobnost jako soustavu činitelů, zvyků, kterými se v určité situaci vyznačuje. Fenomenalismus hovoří o psychologii jako o vědě prožívání. Osobnost chápe jako určitou skladbu vnitřních dějů a psychických vlastností, které se podílejí na tom, jak se člověk projevuje. Důležitým rozdílem jak u behavioristů, tak u fenomenologů je rozdíl podstaty a konstruktů. [1, s.11]

Psychologie osobnosti musí uznávat soubor pravidel empirické psychologie. Th. Herrmann o těchto pravidlech hovořil zaprvé jako o fenoménech založených na zkušenostech, které je možné věcně a spolehlivě pozorovat nebo měřit. Potřebují teoretické zpracování. Zadruhé myšlenky, založené na hypotetickém podkladu, musí být lehce ověřitelné a jasně z daných faktů vycházet. Zatřetí empirie rozhoduje o tom, jestli jsou teorie vhodné nebo ne, potvrzují je, nebo vyvrací. Teorie, které organizují empirické skutečnosti, jim dávají jejich význam a přiznávají fakt předvídatelnost. Th. Herrmann hovoří o empirickém fenoménu. Tento pojem můžeme chápat na základě behavioristické i fenomenologické, oba dva se liší.

Behavioristé berou pouze měřitelná objektivní data. Fenomenologové upozorňují na fakt, že některé vlastnosti osobnosti měřitelné nejsou, např. smysl pro zásadovost a odpovědnost. Filozofické úvahy o člověku proto vítězí nad přesně empirickým pojetím osobnosti. A Wellek, německý psycholog, tvrdil, že pokud osobnost pochopíme z fenomenologického hlediska a neusoudíme z prožívání a chování, pochopíme, co osobnost je. Potom také porozumíme lidskému prožívání a chování – jde o duševní bytí, které musíme chápat jako celek. Psychologická fenomenologie toto chápání umožňuje, je zaměřená na vnitřní strukturu celku – prožívání člověka ve světě a jeho vnitřní prožívání uvnitř jeho těla. Behavioristé se přiklání k tomuto přístupu jako k filozofickému, rozhodně ho nepovažují za empirický. [1, s.12]

Můžeme zde nalézt také rozdíl vědeckého a filozofického chápání osobnosti, ale nemůžeme jednoznačně vymezit oblast, kde končí a začíná filozofie a věda, proto nalézáme různé definice psychologie osobnosti a pojmů osobnosti, které se liší jak v přístupu, tak v pojetí vědy jako psychologie. [2, s.13]

1.2 Kulturní faktory ovlivňující vývoj osobnosti člověka

Vliv kultury na osobnostní vývoj člověka můžeme definovat jako „...*konfiguraci naučeného chování a jeho výsledků, jehož komponenty jsou sdíleny a předávány členy dané společnosti ;kultura dává lidské zkušenosti určitý rámeček a směr, formuje hodnotově postojový systém; kultura je způsob života společnosti a vztahy kultury a osobnosti mají proto nutně interakční povahu, proto také každá společnost má svůj typ bazální osobnosti, která je vytvářena převážně zvyky, charakteristickými pro danou kulturu.*“ [1, s.27]

Kromě kulturního vlivu je významný i vliv tzv. subkultur, což jsou malé skupiny s upravenými vzorci chování, pro danou subkulturu typickými. Jsou to například party, vrstevnické skupiny, etnické menšiny, náboženské sekty nebo skupiny drogově závislých, teroristické skupiny. [1, s.28]

Člověk se rodí do určitého kulturního prostředí, které je jiné než prostředí přírodní. Je to soubor životních podmínek, které se od sebe navzájem liší, mají různé formy přizpůsobení, které potom vytváří zvláštní druh psychiky. Kulturní svět se před námi prezentuje jako svět symbolů. Dítě se poprvé setkává s kulturními symboly prostřednictvím rodiny jako základního zprostředkovatele informací v raném věku. Plní několik funkcí: učí dítě, jak se v dané kultuře chovat, co je pro ně typické a přijatelné, učí slušnému chování, sebeobsluze atd. Učí ho,

jak se ve světě symbolů vyznat a seznamuje ho se světem, se způsoby chování atd. Tento proces byl pojmenován jako socializace (sociální učení – zkušenost). Tyto sociální zkušenosti tvoří bazální osobnost. [1, s.29]

Bazální osobnost můžeme charakterizovat jako základní psychický prvek, který nám ukazuje určitou situaci a emoce, které dítě prožívá. V období raného věku dítěte v rozmezí od tří do čtyř let věku mají velký vliv emoce, které formují jeho osobnost. Pokud dítě nemá kvalitní emoční zázemí, rodiče neposkytují dostatek lásky dítěti, jsou citově chladní, může se projevit citové strádání. Ve starším věku tato deprivace může mít za následek nevratnou změnu osobnosti, projevující se např. agresivitou, citovým chladem k ostatním. [1, s.29]

Sociální charakter tvoří jádro bazální osobnosti, kam patří například to, jaký postoj k člověku dítě zaujme. Může se projevit i v sexuálním vztahu. Rodina dítěti poskytne kulturní vzorec chování, podle kterého by se mělo správně řídit a respektovat ho. Pokud ho poruší, jsou nastaveny sankce a trest. Dochází také k protestům proti systému a řádu společnosti, rodičům např. změnou image, úpravy vlasů, oblékání, chování, posměchem a pohrdání normou. Vlivem výchovy rodičů dítě získalo podvědomí, jak se má v dané kultuře chovat a společnost očekává, že bude plnit jednu z rolí. [2, s.155]

Role jsou souborem pravidel, které člověk zastupuje např. v zaměstnání – manažer, v manželství – manžel. Od každé role očekáváme určitý způsob chování, pokud vstupujeme do sociální situace. Tento model jsme si zafixovali od rodičů nebo ho získali v průběhu života. Při porušení a nesouhlasném chování vůči roli, kterou hrajeme, vzbuzujeme v ostatních nesouhlasné reakce a odpor. [3, s.25]

Při pozorování chování, které není ničím ovlivněno, se určité skupiny lidí chovají úplně jinak, když mají zaujmout určitý názor, stanovisko. Tyto proměny jsou viditelné v hlasovém projevu nebo změnou citů. Každý jedinec se chová podle daného modelu chování, které odpovídá určitému psychickému stavu. Naopak jiná soustava modelů se vztahuje k jinému modelu chování, které odpovídá stavu mysli. Velmi často stojí tyto dva modely proti sobě. Stav ego vznikly právě na základě těchto změn. Tyto stavy je možné vyjádřit jako „*pevně skloubený systém pocitů a operačně jako soustava pevně skloubeného modelu chování.*“ [3, s.27] O tomto stavu můžeme mluvit jako o nějaké skupině modelů chování, která je pro každého z nás typická kvůli rozdílným zkušenostem a zážitkům vzniklých v dětství. Každý člověk má k dispozici jiný soubor stavů ega. Tyto soubory nejsou brány jako role ve hře, ale jako psychologická skutečnost. Ego můžeme třídit na kategorie: A – stav ego (tento stav

je zrcadlem stavů našich rodičů), B – stav ego (tento stav se snaží bez předsudků objektivně hodnotit skutečnost), C – stav ego (tento třetí stav ega bere informace z minulosti, ty nám zůstaly z raného dětství, jsou stále aktivní). Ten, kdo je aktér role, je buď nazýván jako dospělý člověk, rodič, anebo jako dítě. Každý se může projevit v určité životní situaci buď rodičovsky, dospěle, nebo dětsky. Tyto stavy může jedinec celkem rychle měnit v různých situacích, např. chování našich rodičů, což znamená, že naše mysl se pohybuje v úrovni chování našich rodičů, chováme se stejně jako oni, děláme stejná gesta, máme stejné držení těla, stejný výraz, mimiku, pocity atd. Dalším příkladem je chování stejné jako dospělý. Znamená to, že jsme zhodnotili situaci racionálně, objektivně jako dospělý člověk. K dané situaci jsme se vyjádřili, provedli hodnocení a vyvodili závěr, k němuž jsme došli. Posledním příkladem je chování jako dítě. Jedná se o způsob chování člověka, který reaguje na situaci, ve které se zrovna nachází jako dítě. Závěrem pro každou roli je, že každý má v sobě rodiče, ať chce nebo nechce, má v sobě obsažený jeho stav ega, který vychází z jeho rodičů a v určité chvíli se může objevit v chování. Každý jedinec, až na pár výjimek (děti, lidé s duševní poruchou nebo schizofrenici) dokáže tyto vyvolané informace zpracovat, pokud je jedno z ega vyvoláno. A to platí i u dětí, které jsou už starší. Do svého života si berou zkušenosti, které získaly v průběhu dětství. [3, s.28, 34]

1.3 Rodinné faktory a výchova podílející se na osobnostním vývoji člověka

Rodinná výchova a rodina jako celek působí na osobnost kladně nebo záporně. Má ve společnosti velmi důležitou roli, plní funkci reprodukce a posléze i výchovy a má své specifické výchovné způsoby. Identitu, jméno a příjmení, směr životní dráhy dítěte také určuje rodina. Potřeba náležité stimulace, smysluplného světa, pozitivní identity a životní jistoty jsou základními psychickými potřebami, o které by se měla rodina dítěte postarat. [4, s.191]

Kromě těchto uvedených faktů jsou pro rodinu samozřejmě velmi důležité také rodinné vztahy mezi jejími členy. Fungující a bezproblémová rodina má mezi sebou dobré vztahy, nefungující a problémová rodina většinou vztahy špatné. Tyto problémy v rodinných vztazích jsou podle studií považovány za možné faktory vzniku závislého chování dětí nebo rodičů. Podle uveřejněných studií existují určité charakteristiky rodin, které jsou spojeny s problematikou užívání drog dítětem. Charakteristickými rysy jsou: drogy užívají rodiče, jsou spojeni i s trestnou činností, přehnaná nebo naopak velmi zanedbatelná péče rodičů o dospívající dítě, špatná komunikace mezi členy rodiny, žádné nebo nejasná pravidla,

kterými by se měl dospívající řídit, nezájem o dospívajícího a jeho vztahy s vrstevníky, velmi liberální výchovný styl a velká volnost, přehnané kladení nároků na dítě a jeho kontrola, dospívající sloužící rodičům jako nástroj neuspokojených ambic rodičů, příliš časté pocity viny a studu nebo manipulativní komunikace a chování ze strany rodičů. Některé výše uvedené rysy se objevují na základě vzniku závislosti, jiné jako příčina dlouhodobého užívání návykových látek. Tyto rysy se mezi sebou hodně prolínají a nejde jednoznačně určit, který vznikl jako první. [4, s.195]

Velmi výrazným rysem rodiny, kde je dospívající dítě závislé na drogách, jsou negativní emoce. Objevuje se vzájemné obviňování ze strany rodičů za špatné výchovné přístupy nebo vzájemné znevažování svých názorů a hodnot. Toto vzájemné vyčítání můžeme pojmenovat jako přehnané emoce. Kromě výše uvedených postojů se vyskytují pocity beznaděje a bezmoci. [5, s.45, 46]

Rodinná výchova značně ovlivňuje dítě a je jedním z důležitých faktorů, který má vliv na osobnostní vývoj dítěte. Zkušenosti, které si dítě v raném období vytvoří, jsou ovlivněny výchovnými metodami rodičů. Kombinací faktorů projevované nebo neprojevované lásky, rozsahem kontroly nad dítětem (využívání tělesných nebo psychických trestů pro udržení kontroly) se vytváří dva výrazné typy způsobů výchovy. Prvním je demokratický způsob výchovy – pozitivní citové prostředí, dítě se v něm cítí dobře, úměrná kontrola nad dítětem, vývoj osobnosti je citově vyvážený, dokáže se přizpůsobovat situacím, má zdravé sebevědomí. Druhým způsobem je odmítavá výchova (rejektivní) - žádné projevy lásky ve výchově, chování dítěte je přísně trestáno, dítě je citově chladné, není si samo sebou jisté, jeho chování může být agresivní. [1, s.40]

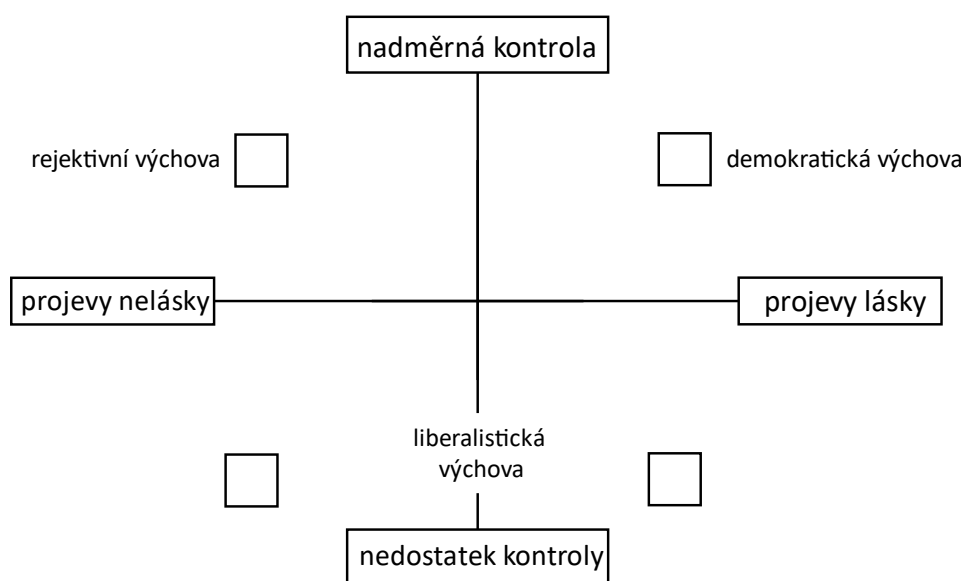
Rodina a rodinná výchova jako první přivádí dítě do prostředí kultury, se kterou se bude během doby svého vývoje setkávat, ukazuje mu prostředí kultury, typické a charakteristické prvky pro jeho kulturu a kulturní společnost. Učí ho role, které jsou od něj v kultuře očekávány. Jde o tzv. zprostředkovaný vliv kultury na dítě, který je označován jako proces socializace (primární socializace). Dítě se učí a získává znalosti a zkušenosti, návyky typické pro jeho kulturu. Osvojuje si roli svého pohlaví, věku, získává jistotu v mateřském jazyce, typický způsob chování, myšlení, vnímání, cítění. Na tvorbu základů osobnosti dítěte má vliv také např. citová deprivace ve velmi raném věku dítěte, kdy není dítěti poskytnuta bazální jistota a stabilita. Příkladem této nejistoty jsou případy extrémní sociální izolace – dítě je bez kontaktu

s rodičem či jiným člověkem, dítě psychicky zaostává za ostatními vrstevníky, časté jsou poruchy emocionality nebo intelektu atd. [1, s.49]

Kromě demokratického a rejektivního (odmítavém) stylu tvoří ještě dvě podstatné části rodinné výchovy:

1. zájem o dítě a citový projev lásky,
2. způsob a rozsah kontroly nad dítětem.

Pokud dojde ke kombinaci těchto faktorů, vytvoří se základní typy výchovy: demokratická výchova, liberalistická výchova a rejektivní výchova. [1, s.50]

Obr. 1 Typy rodinné výchovy. [1, s.51]

Demokratická výchova je vzorový způsob výchovy, v dítěti roste vědomí toho, že patří k dané rodině a má k jejím členům určité povinnosti. Rodina by měla dítěti zdravě projevovat lásku a zájem, nechat mu určitou míru volnosti. Nemělo by se využívat přísných trestů. [1, s.51]

Rejektivní výchova znamená špatný způsob výchovy, dítě je omezováno, trestáno často až příliš přísnými tresty i za drobné chyby, projevy lásky se dítěti nevyjadřují. Dítě je odmítáno a zavrhováno. [1, s.51]

U liberalistické výchovy existují dva projevy liberalistického chování k dítěti. Buď je dítě až nekriticky zbožňováno, nebo se dítěti žádá láska nevyjadřuje, ale dělá si, co chce,

vše je mu dovoleno. Oba typy mají neblahý vliv na psychický vývoj dítěte. Projevem v chování je častá přecitlivělost a nevyhraněnost. [1, s.51]

Dalším neméně důležitým faktorem, který doprovází rodinnou výchovu, je socioekonomická situace v rodině. Vždy a jednoznačně nemůžeme tvrdit, že bohatá a zabezpečená rodina je také funkční. V bohatých rodinách může převládat silná touha po penězích a majetku, nedostatek morálky a odpovědnosti. Rodiny na pokraji bídy mají zcela jiné problémy. Často se na úkor svých dětí obětují, aby jim daly vše, co potřebují, a na sebe neberou ohled, mohou se zadlužit, jeden z rodičů může přijít o práci a celá rodina se může ocitnout na ulici a bez majetku. Oba případy mají v určité míře vliv na správný vývoj osobnosti dítěte. Při přílišné zaujatosti rodičů postarat se o své problémy zapomínají na dítě, které psychicky strádá. Nemá pocit, že někam patří, není u něj naplněn pocit sounáležitosti. Jeho volba, jak se bude chovat, směřuje k získávání pozornosti, chuti se mstít nebo naopak k rezignaci, získání moci. Dítě se uchyluje k tomuto chování proto, že potřebuje uspokojit pocit sounáležitosti. Delikventní chování dítěte může posloužit jako prostředek k dosažení svého cíle. Vyšší riziko samozřejmě přináší špatný model rodiče jako vzoru pro dítě. Rodič, který pije, bere drogy, je nezaměstnaný, zvyšuje pravděpodobnost, že bude pro dítě vzorem špatného chování. [4, s.197]

U rodin, které mají blíže k asociálnímu chování, je výchovný styl různorodý. Tresty jsou buď tvrdé, nebo naopak žádné. Příliš tvrdá výchova má vliv na přejímání agresivního způsobu chování. Rodiče nevědomky učí své dítě agresivitě. Dítě tento způsob považuje za správný. Tyto chyby ve výchovném stylu předurčují k delikventnímu chování. Platí to také i u příliš tolerantního stylu výchovy. Dalšími faktory, které mají vliv na výchovu, jsou absence jednoho z rodičů, kdy dítěti chybí mužský nebo ženský vzor. Nežádoucím vlivem je i porozvodová situace, střety s nevlastním otcem, matkou či přílišné zvýhodňování nového partnera na úkor adolescenta, citový chlad nebo přehnaná ochrana. Nesmíme zapomenout ani na školu jako na významný činitel vlivu na rizikové chování. Získáváním nových přátel, studiem a kontaktem s autoritami dostává adolescent zpětnou vazbu, například akademický úspěch. [4, s.198]

1.4 Faktory vlivu vrstevnických skupin na osobnost člověka

Vzhledem k tématu této bakalářské práce je důležité se zmínit o vlivu vrstevnických skupin, které ovlivňují vzájemně osobnost jedince a skupiny dospívajících. Jde buď o pozitivní

formu, nebo o negativní formu vlivu chování. Tato podkapitola je důležitá hlavně proto, že člověk, se kterým jsem vedla výzkumné šetření, začal užívat drogy už v období adolescence a značný vliv na něj měla právě vrstevnická skupina, se kterou se převážně setkával při studiu na gymnáziu, hlavně spolu trávili volný čas venku a na diskotékách. Právě jeho vrstevník byl tím prvním ovlivňujícím faktorem v začátku užívání drog. Zda byl ovlivněn názory spolužáků, snahou se jim vyrovnat, překonat sám sebe nebo si získat jejich pozornost, to se dnes už bohužel nedozvím zcela popravdě, ale výše uvedené faktory mají vliv na dospívajícího a participují na tom, že začne drogy užívat. Tato teorie se v tomto případě potvrdila. [6, s.56]

Výběr kamarádů, známých, se kterými dospívající tráví volný čas, vnáší do rodinného života mnoho konfliktů. Někteří do této volby dospívajícího zasahují až příliš, jiní naopak jen minimálně nebo vůbec, protože se bojí, aby neopakovali stejnou chybu jako jejich rodiče. Tento vliv kamarádů a známých je v tomto období důležitý. Buď se ostatní snaží napodobovat, nebo se jim vyrovnat, odlišit, nebo být o krok napřed před ostatními. Pokud si dospívající vybral za kamarády ty, kteří žijí rizikovým způsobem života, je velká pravděpodobnost, že se jim přizpůsobí nebo podlehne tlaku vrstevnické skupiny. Tento tlak se v každé skupině projevuje jinak. Pro dospívajícího není lehké mu odolat, žít zdravě a správně podle toho, jak chtějí rodiče, zachovat si svou vlastní hodnotovou identitu a osobnost. Každý člen skupiny vyniká v něčem jiném. Jeden má dostatek peněz na to, aby si drogy kupoval, druhý se zná se staršími kamarády, kteří mají větší zkušenosti s drogami, další se nebojí aplikovat si drogy nitrožilně apod. Nejvíce rizikové jsou skupiny, kde je uživatelem každý člen a užívání drog je pro mě každodenní rutinou, berou je jako součást svého života a užívání je podle nich normální. Pokud dospívající nemá na výběr ze žádné jiné vrstevnické skupiny a za každou cenu chce někam patřit, je zatlačen do kouta a nemá možnost výběru. Přehnaná péče nebo absolutní nezájem jsou extrémy, které vedou k problémům. Velká kontrola brání dítěti poznávat samo své přátele a lidi ve svém okolí a své kamarády může tajit před rodiči. Naopak žádný zájem vede k tomu, že si dítě většinou samo se sebou neví rady nebo nezná hranici, za kterou by nemělo jít. [6, s.56]

Z výzkumů WHO byl u dospívajících potvrzen fakt, že prvotním motivem, proč užili drogu, byl vliv vrstevnických skupin nebo jednotlivce, který jim drogu nabídnul. Podle WHO z roku 1995 81 % adolescentů neužilo drogu odděleně od ostatních. Tento rok uvádím záměrně kvůli tomu, že osoba, se kterou jsem vedla výzkum, se v tuto dobu dostala pod drogový vliv vrstevnické skupiny. V ČR se v tomto roce hojně rozšířilo užívání drog a jejich důsledky – zdravotní a sociální – na společnost byly zásadní, ale neměly takový dopad na úmrtnost ve srovnání s úmrtností způsobenou alkoholem nebo kouřením. Účinky drog

na psychosociální vývoj, dospívání, profesní přípravu, rodinné vazby a vztahy byly ale ničující. [7, s. 38]

Evropské vyspělé státy se zabývají výzkumem návykového chování dospívajících. Tyto výzkumy jsou velmi důležité, protože ze získaných dat je možné podchytit fakta a zaměřit se na časnou primární prevenci v zemích EU. Pro tyto účely slouží mezinárodní projekt ESPAD (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách), který se řadí k nejzásadnějším výzkumům v oblasti užívání návykových látek adolescentů. Za cíl si klade vypracovat přehled, který vypovídá o četnosti užívání návykových látek legálních i nelegálních u mladistvých, provést srovnání s ostatními zeměmi EU. Druhým cílem je sledování vývoje drog. To je prováděno od roku 1995. Metodika studie ESPAD je podmíněna jednotností použití dotazníku, v každé zemi byl přeložen do národního jazyka, stejný musí být i postup při sběru dat. Dotazník je rozdělen do oblastí: legální a nelegální užívání látek způsobující závislost, jejich vztah k užívání, způsob, jak tráví volný čas, vliv vrstevnické skupiny na jednotlivce i psychosociální přizpůsobivost. V dotazníku můžeme volit i otázky typické pro náš stát. Pro srovnání a představu uvádím výzkum, který se zabýval celoživotní prevalencí užití vybraných nelegálních drog, do kterých spadá i pervitin, vztahuje se k mému informantovi výzkumu. Tento výzkum absolvovali studenti SŠ i žáci ZŠ – v 9. třídách v roce 2011. Celkově se zúčastnilo výzkumu 3913 studentů. Nejzajímavější je skupina respondentů v kategorii užívání jiných drog než konopných a aplikovaných injekčně. [7, s.40]

Tab. 1 Celoživotní prevalence užití vybraných nelegálních drog (%). [7, s.56]

Typ drogy	1995	1999	2003	2007	2011
Jakákoli nelegální droga	22,7	34,9	43,8	46,0	43,4
Konopné látky	21,8	34,6	43,6	45,1	42,3
Jiná droga než konopné látky	4,3	9,0	11,2	10,1	11,0
Jakákoli droga aplikovaná injekčně	1,0	1,4	0,6	1,1	0,6

Z tabulek 1 a 2 je jasné, že 43 % studentů vyzkoušelo nelegální drogu. V letech 1995 až 2003 vidíme značný nárůst zkušenosti mezi mladistvými s konopnými látkami, v roce 2011 klesl počet na 42 %. Pokud se týká jiných konopných drog, je zvýšení viditelné v letech 1995-1999. V malém počtu se vyskytovalo užívání drog aplikovaných injekčně. V roce 2011 byly nejčastěji užívanými nelegálními drogami halucinogeny – houby 7 %, LSD, 5 %, extáze 3 %. Zkušenosti s pervitinem přiznala 2 % respondentů, 1 % se přiznalo k užívání heroinu,

čichání rozpouštědel 8 % a užití tlumivých léků bez předpisu 10 %. Velmi znatelný byl útlum užívání extáze, příčiny je možné spojovat se změnou taneční scény, s přílivem nových hudebních směrů, změnami na evropském trhu a s novými nastupujícími syntetickými drogami. [7, s.58, 59]

Tab. 2 Opakované užívání drog (6x a častěji v životě) (%). [7, s.58]

Typ drogy	1995	1999	2003	2007	2011
Jakákoli nelegální droga	7,2	17,4	25,3	22,1	18,5
Konopné látky	6,04	16,2	23,2	21,8	18,0
Jiná droga než konopné látky	1,1	3,6	4,4	2,8	2,6
Extáze	-	-	-	0,7	0,6
Pervitin nebo amfetaminy	0,2	1,3	1,3	0,8	0,6
Heroin nebo jiné opiáty	0,4	0,8	0,4	0,4	0,2

2 Závislost, problematika drog a právní dopady

2.1 Definice závislosti

Podle MKN-10 je syndrom závislosti definován jako „*Skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, které si kdysi cenil více. Centrální popisnou charakteristikou (symptomem) syndromu závislosti je touha (často silná, někdy přemáhající) brát psychoaktivní látky (které mohou, avšak nemusí být lékařsky předepsány, alkohol nebo tabák.*“ [5, s.54,55]. „*Návrat k užívání látky po období abstinence často vede k rychlejšímu znovuobjevení jiných rysů jedinců, u nichž se závislost nevyskytuje.*“ [9, s.10]

2.2 Neurobiologický model závislosti

Pohled na závislost prošel řadou vývojových modelů – od sociálního, potom k modelu, který těsně souvisel s medicínou, až k modelu, který známe dodnes – bio-psycho-sociální. Na závislost jako na nemoc se začalo pohlížet až v polovině 20.století. Vstupovala postupně do evropské a americké klasifikace nemocí. Toto pojetí bylo postaveno hlavně více na klinických zkušenostech než na teoretické základně. Teprve až s rozvojem neurologické vědy a zobrazovacích metod, které nám dovolily nahlédnout, co se děje uvnitř mozku, se medicínský model, založený na objektivnějších poznatcích závislosti, stal prvořadým. Neurobiologický model je založen na dopaminové hypotéze, která tvrdí, že odměňující účinek drogy je podmíněn prací mezolimbického dopaminergního systému – tzn. neuronálních sítí, které jsou laicky pojmenovány jako systém odměny. Ten byl v 50. letech 20.stol. objeven, ale až v 70. letech 20. stol byl spojen s užitím drogy a s následným zvýšením dopaminu v mozkové části nazývané striatum. V dnešní době je neurobiologický model závislosti zpracováván do větší hloubky, je zaměřen například i na funkční a anatomické struktury mozku. [5, s.25]

Neurobiologickým předmětem modelu závislosti se stalo působení drogy na mozek, ve kterém dochází ke změně chování – závislému chování. Na závislost je pohlíženo jako na chronické recidivující onemocnění mozku s typickými projevy: člověk pocítuje nutkavé jednání získat drogu, přirozený zdroj odměny je odsunut a nahrazen rychlým způsobem odměny v podobě drogy, chování je silně kontrolováno popudem užít drogu a existence velkého sklonu k opětovnému návratu k droze je i po letech bez drogy vysoká. Za přirozený systém odměny jsou považovány děje, podněty z prostředí, které jsou automaticky regulovány

a spojeny s blaženým pocitem. Tento pocit je důležitý k tomu, aby si mozek spojil tyto skutečnosti a opakoval proces potřebný k uspokojování potřeb a přežití. Přirozenými zdroji odměny jsou např. sex, navazování sociálních vztahů, potrava. Tento systém má za úkol motivovat organismus k akci za účelem získání přirozené odměny. [5, s.26]

Umělý zdroj odměny čili droga představuje velké rozpětí chemických látek, které mají různý dopad na organismus člověka. Mohou působit tlumivě, budivě, ale jejich společným jmenovatelem je fakt, že jejich užívání zvyšuje produkci dopaminu z oblastí, které byly původně spojeny s pocitem libosti vyvolané biologicky. Tento vztah je možné popsat i naopak – látka, která zvyšuje úroveň dopaminu, se stává předmětem závislosti. Umělé zdroje odměny mají různé odlišnosti ve srovnání s přirozenými, např. odměna je získána rychleji a jednodušeji, po aplikaci drogy je silnější a více účinná. Zvýšený výdej dopaminu není jediný faktor, který se podílí na vzniku závislosti. Tento výdej se v součinnosti se vznikem akutní závislosti. Na opakované a pravidelné užívání drog nemá dopamin téměř žádný vliv. Do hry vstupují jiní činitelé, které působí na nucleus accumbens (jádro, které je součástí bazálních ganglií a koncového mozku), glutamatergní systém (hlavní neurotransmitter, důležitý pro paměť a učení). Tyto změny se dělí do těchto stádií:

1. akutní drogový efekt,
2. změny v chování – z občasného užívání drogy na závislostní chování,
3. vytvoření závislosti. [5, s.28]

Dopamin, jak už bylo řečeno, je významným činitelem pro akutní drogový efekt – rychlou odměnu, která způsobuje vznik závislosti. Změny v buňkách z glutamatergních projekcí jsou typické pro poslední stádia závislosti. K typickým znakům, které s sebou nese závislost, je touha po droze, člověk nemá kontrolu nad touto touhou a užíváním drog. [5, s.28]

Více než teoretické lékařské znalosti o funkčnosti těchto látek je pro naši praxi důležité vědět, jak se projevují v praktickém životě. Přirozené zdroje odměny jsou v nevýhodě ve srovnání s rychlými odměnami. Systém, který měl na starosti výběr odměn, se přestal používat. Při nutnosti užít drogu se aktivuje stresový systém, který je naučen na to, aby vyřešil tento stav aplikováním drogy. Mozek pod vlivem dlouhodobého užívání drogy je „zhýčkan“ a požaduje okamžitou a rychlou odměnu. Mozek vyžaduje drogu teď, hned a rychle, nemyslí na to, co se stane zítra nebo na důsledky chování. [5, s.33]

2.3 Příznaky závislosti

Minimálně tři příznaky se musí opakovat během jednoho roku, aby závislost byla potvrzena. Těmito jevy jsou:

1. silné bažení po drogách,
2. při užití drogy nastávají problémy v sebeovládání,
3. negativní symptomy, které byly po užití drogy vyvolány, jsou přebity další aplikací drogy,
4. zvyšují se dávky, předchozí dávka už uživateli nestačí,
5. jiné aktivity a zájmy jsou v pozadí, v popředí je zájem o drogu a její dostupnost,
6. přes viditelné změny organismu se od užívání drogy neupouští. [8, s.192]

Tab. 3 Kritéria syndromu závislosti. [5, s.55]

	Kritérium trvání	
	MKN-10	DSM-IV
symptomy	3 jevy trvající souvisle: - měsíc - kratší dobu opakovaně v posledních 12 měsících	maladaptivní vzorec užívání látky, klinicky významný, projevuje se více nebo rovno počtu 3 během 12 měsíců
craving	+	-
narušená kontrola užívání	+	+
odvykací stav	+	+
růst tolerance	+	+
zaujetí užíváním:	+	
- zanedbávání činností		+
- věnování většiny času		+
užívání navzdory	+	+
následkům		
subtyp	-	s fyzickou závislostí či bez ní

Z tabulky 3 jasně vyplývá, že hlavním příznakem podle WHO je craving. Craving obsahuje psychickou i fyzickou část. DSM-IV přímo craving neuvádí, ale jeho obsah je uveden v behaviorálních charakteristikách. Hlavními příznaky je odvykací stav, zvýšená snášenlivost k látce. V tabulce jsou uvedeny i časové údaje vztahující se ke vzniku závislosti.

V souvislosti s těmito symptomy vzniká psychická závislost. Je to stav, kdy je narušena kontrola užívání drogy, člověk je zaujat užíváním drog a pokračují dále se zhoršující následky. Typickým příkladem psychické závislosti je závislost na amfetaminech, tetrahydrokanabionolech nebo nikotinu. Rozvoj fyzické a psychické závislosti vzniká na společném podkladě, avšak s rozdíly. Příkladem fyzické závislosti je závislost na opioidech či benzodiazepinech. [8, s.55]

Typickým příznakem závislosti podle obou klasifikací je craving, neboli bažení, dychtění a velmi silná touha užívat opakovaně drogu. Tento projev závislosti se dostavuje při nadměrné nebo příliš malé stimulaci dopaminergního systému – tj. při odebrání drogy (dochází ke ztlumení činnosti dopaminergního systému), nebo při průběhu abstinence, kdy je abstinující uživatel vystaven vlivu drogy z vnějšího prostředí, kde je šance k užití drogy. Craving lze rozdělit do tří různých stavů, které se svou podstatou liší. Za prvé může být charakterizován jako touha po odměnách, které působí droga, za druhé jako touha po útěku z nepříjemných psychických stavů – odvykací stav. Za třetí je popisován craving jako stav s převažujícím vtíravým charakterem. Craving je považován za hlavní okamžik změny z užívání drogy rekreačně v závislost. [8, s.33]

2.4 Charakteristika stimulancí

Do kategorie psychomotorických stimulantů patří často využívané látky, které jsou součástí kategorie budivých aminů. Nejtypičtějšími zástupci jsou metamfetaminy, amfetamin, MDMA, kokain. Do této skupiny můžeme zařadit i některá farmaka, jako jsou metylfenidát a dexfenfluramin. [8, s.356]

Tyto psychomotorické stimulanty jsou látky, které působí budivě na centrální nervovou soustavu, organismus je povzbuzen k výkonu. Po aplikaci je zvýšena bdělost i rychlost myšlení. Spánek se zkracuje, únava je tlumena a dostavuje se později. Organismus je sice nabuzen a výkonnější, ale energie se z organismu vytrácí. Příčinou vyčerpání energie je vznik patologické únavy. Vlivem látky je vyvolána i euforie, pocity síly. Chuť na jídlo je snížena. Psychostimulancia vyvolávají úzkostné stavy, projevuje se agresivita, hrubost a typické je přeceňování, bourání hranic svých psychosomatických možností. Tepová frekvence a tlak jsou rychlejší kvůli působení sympatomimetik, která stimulují sympatikus. Po odeznění drogy a zklidnění přichází typický stav „dojezd“, který je podobný stavu po požití velkého množství alkoholu – delirium. Uživatel se při dojezdu cítí unaven, celkově vyčerpán, pociťuje bolest

kloubů. Zcela typický je dlouhý spánek, který je přerušován velkým pocitem hladu (vlčí hlad). Konzumace jídla může být obrovská. [8, s.357]

Při dlouhodobém užívání stimulantů vzniká závislost psychická. Fyzická závislost nevzniká. Psychická závislost je pro uživatele mnohem horší. Její léčba je dlouhodobá, v některých případech nevyléčitelná. [10, s.28]

U uživatelů je velká pravděpodobnost srdečních chorob, onemocnění kardiovaskulárního systému a možností mozkových příhod z důvodu poškození srdečního svalu. Objevuje se bradykardie, tachykardie, hypertenze, hypotenze, pocení, zimomřivost, nauzea, zvracení, rozšířené zornice, bolest na hrudi, křeče. Tyto znaky akutní intoxikace odeznívají do dvou dnů. Typická je i nízká hmotnost v důsledku snížené chuti k jídlu. [5, s.358]

Dalším typickým znakem je toxická psychóza, která je způsobena dlouhodobým i jednorázovým užitím dávky (po abstinenci si uživatel aplikuje dávku, na kterou je zvyklý). Psychóza má pomalý nástup, k hlavním znakům patří: uživatel si myslí, že mu chce někdo ublížit, změny nálady, labilita, hádavost, vyskytují se smyslové iluze a halucinace (sluch, hmat), paranoidní představy. Klinický obraz je velmi podobný a někdy nerozlišitelný od schizofrenie. Pokud je toxická psychóza v pokročilém stádiu, objevují se myšlenky na sebevraždu, je přerušen kontakt s realitou. Hospitalizace a léčba je nutná. [5, s.66-70]

K lokálním komplikacím uživatelů drog patří aplikace drogy injekčně. K velkému poškození vedou i intranazální aplikace a inhalace drog. Po vpichu – typickému příznaku po aplikaci drogy - mohou vzniknout záněty. Zánět je způsoben špatnou hygienou, zanesením bakterií do rány, špatnou konzistencí drogy. Dále pak se mohou objevit kožní infekce, infekce měkkých tkání. Objevuje se impetigo, projevem je silné zarudnutí a hnisavý puchýř, povrchové i hluboké abscesy, záněty žil, hnisavé infekce. Při infikaci žil často vznikají tromby (při uvolnění dochází k infarktu). K poškození nosní sliznice dochází po aplikaci látky přes nosní sliznici „šňupáním“. Infekční choroby přenosné krví patří k nejčastějším a k velmi závažným onemocněním. Jedná se o infekce viry hepatitidy B a C a infekce HIV. V ČR je nízký počet uživatelů nakažených HIV. [5, s.90-95]

2.5 Pervitin (metamfetamin)

Pervitin – metamfetamin patří do skupiny budivých aminů, které působí na centrální nervový systém, kde mají vliv na zvýšenou koncentraci dopaminu, noradrenalinu a serotoninu v interneuronálních synapsích. Má společné rysy s amfetaminem. Amfetamin byl prvním zástupcem budivých aminů. V roce 1887 byl syntetizován. Dlouho bylo vyloučeno, že by se na amfetaminu mohla vytvořit závislost, až poč. 20. stol byly účinky přesněji prozkoumány. Amfetamin je nejčastější drogou ve světě, u nás se objevuje jen v některých částech severní Moravy. Hůře jsou od sebe rozlišitelné amfetamin a metamfetamin. Dalo by se říct, že amfetamin má slabší účinky. [11, s.10]

Pervitin je generický metamfetamin, chemicky pravotočivý fenylmethylaminopropan. V čisté formě se objevuje jako bílý bezbarvý mikrokrytalický prášek, ve vodě rozpustný olej bez žádného zápachu. Ve světě je možné nalézt různé formy čistoty pervitinu. Vliv na jejich účinek mají například i různá kyselost moči u lidí, která má vliv na rychlost vstřebání. Chuťově je hořký. Mezi uživateli je nazýván také jako „perník“, „péčko“, „piko“, „peří“, „pěro“, v jiných zemích speed, crack, meth, crystal meth, ice. [11, s.10] V Thajsku nebo na Filipínách jako yaba nebo shabu. [11, s.13]

2.5.1 Aplikace, dávkování, účinky pervitinu

K nejčastějšímu způsobu aplikace drogy v české republice patří nitrožilní užívání za pomoci injekční stříkačky. Tato aplikace je velmi riziková z důvodu přenosu infekčních onemocnění. Drogu je možné polykat, kouřit, šňupat. Bývalý uživatel potvrdil, že se droga může aplikovat do jakýchkoliv míst na těle, kde jsou měkké tkáně. Látka je rychleji vstřebána do těla. Obvyklá dávka se pohybuje okolo 50–250 mg. Běžná denní dávka je okolo 1 g. Při dlouhodobém užívání se denní dávka zvyšuje. V lékařství se tato látka používala, ale asi v 3x menší míře. Při aplikaci nitrožilně se účinek dostavuje okamžitě, při čichání a přes měkké tkáně do 5-10 minut, ústy do hodiny. [8, s.89]

Po první aplikaci látky – akutní intoxikaci je popisována silná bolest hlavy v oblasti čela a nastupující úzkostný stav, neklid, mydriáza, hyperaktivita, tachykardie, srdeční arytmie, zvýšená tělesná teplota, křeče, delirium. Děje se to kvůli silnému dráždění sympatiku. Bolest na hrudi, úpadek do bezvědomí na 1-2 hodiny se může dostavit při předávkování. Ve sportu se objevuje amfetamin, který je používán jako doping pro zvýšení tělesného výkonu. Následky jsou velmi nebezpečné, mohou končit i smrtí z fyzického vyčerpání organismu. [8, s.199]

Při užívání látky dlouhodobě vzniká chronická intoxikace. U závislého uživatele je častým znakem nervozita, napětí, podrážděnost, poruchy spánku, objevuje se panika, zvracení, pocit sucha v ústech, třes, bolest kloubů a u srdce, krvácení v plicích, slezině, játrech. Na první pohled je uživatel sešlý, často podvyživený. Psychosyndromy spojené s demencí jsou také velmi časté. Jako následek častého a trvalého užívání látky byla zjištěna u 10 % zemřelých uživatelů patologická změna mozku. Běžné je i kombinování s jinými drogami, smrtelné mohou být kombinace s antidepresivy. [8, s.200]

2.6 Výroba metamfetaminu

Hlavní složkou, potřebnou pro výrobu, je látka efedrin nebo pseudoefedrin. Nezbytný je také louh a červený fosfor. „Varič“ pervitinu by měl mít velmi velké zkušenosti a znalosti chemické průmyslové školy. Špatná syntéza „varu“ může skončit pouze fází polotovaru, u kterého stoupá riziko kontroly účinku látky a větší procento toxických příměsí pro uživatele. [11, s.20]

Metamfetamin vzniká redukcí těchto látek a dalších uvedených chemikálií. Tyto chemikálie jsou pro běžného občana dostupné. Prekurzory – látky, které jsou k výrobě potřeba, si variči kvůli redukcí obchodu s efedrinem a pseudoefedrinem musejí získávat z jiných zdrojů – prekurzorů. Tyto prekurzory jsou hlavně tablety, léky proti nachlazení, chřipce, které jsou volně dostupné v lékárnách. Tento případ se hojně objevoval hlavně v České republice. Státní úřad pro kontrolu léčiv v České republice ale v květnu 2009 zavedl určitá omezení, vztahující se k těmto volně dostupným léčivům. Omezení se týkají prodeje, který je zaznamenán v systému centrálního úložiště elektronických receptů, zákazu zásilkového prodeje a byla zavedena i maximální dávka pro jednoho pacienta za měsíc – 1800 mg pseudoefedrinu. Česká lékařská komora uvádí, že až 80 % těchto látek se využívá k výrobě metamfetaminu. I když bylo v roce 2009 zavedeno omezení a systém, který měl kontrolovat spotřebu každé osoby, která léčivo zakoupí (nákup nemá přesáhnout 60 tablet za měsíc), byl tento systém ukončen. Nařízení o zrušení vydal Úřad pro ochranu osobních údajů v České republice. Toto omezení 60 tablet na osobu za měsíc je funkční stále, ale bez registru uživatelů, byl zrušen, je zbytečný. Lidé totiž mohou nakupovat léčivo opakovaně na různých místech a v jiných lékárnách. [12, s.75]

Nezákonná výroba probíhá z efedrinu a pseudoefedrinu. Méně častá je výroba z BMK (benzylmetylketon), P-2-P i z fenylacetonu. Častější využití má BMK k výrobě amfetaminu.

Amfetamin a metamfetamin se nepašuje mezinárodní cestou. Opačné je to u prekurzorů. Chemickou syntézou a extraktem z rostliny čínské chvojníku se vyrábí efedrin, používaný ke komerčním účelům. Efedrin a pseudoefedrin, pokud je vyráběn ve velkém množství, spadá pod mezinárodní kontrolu a nachází se na seznamu Úmluvy OSN o zákazu a nelegálnímu obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. Systém obsahuje ale mezeru, která je benevolentní k farmaceutickým preparátům, obsahujících efedrin a pseudoefedrin. Jsou to léky proti chřipce a nachlazení, proti bolesti hlavy, léky na snížení teploty. Tyto látky jsou vyráběny po celém světě, jediné omezení má legální obchod s BMK kvůli tomu, že je používán protizákonně. BMK je používán často k výrobě amfetaminu v Evropě a efedrin je nahrazován pseudoefedrinem. Nelegální výroba BMK i mimo Evropu značně roste. Je obtížné určit, které země jsou prvotní a hlavní výrobci těchto látek. K těmto zemím patří Čína, Indie, USA, Rusko, Japonsko. Nelegální obchod je velmi často odhalen v Číně a Indii. Do Evropy proudí největší procento nelegální výroby BMK z Ruské federace. Díky častějším kontrolám prekurzorů, preventivním programům je nelegální výroba metamfetaminu pod důkladným dohledem. Severní Amerika a její výrobci těchto látek se přizpůsobili a tyto prekurzory podléhající kontrole nahradili látkami, které nejsou zakázané. Například se jedná o chemikálie N – Acetylpseudoefedrin acetát, přírodní výtažky pocházející z rostliny ephedra. [10, s.63]

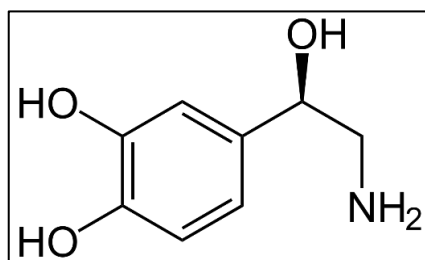
Nelegálně vyrobený „vařený“ pervitin není často čistě bílý, spíše je zabarven do žluta nebo fialova. Hlavní složkou potřebnou pro výrobu jsou efedrin či pseudoefedrin a chemikálie. Sloučení těchto prekurzorů s dalšími chemikáliemi, potřebnými pro „var“ a získání konečného výrobku – metamfetaminu, je snadnou záležitostí pro zkušeného „chemika“. Při výrobě jsou použity hořlavé a velmi žíravé chemikálie, které mohou svou neznalostí a nesprávným zacházením způsobit smrt a poranění. Nedbalé zacházení s toxickým odpadem, vzniklým při výrobě, má negativní dopad na životní prostředí a způsobuje nevratné škody. V České republice i v ostatních zemích Evropy jsou známé tři metody výroby metamfetaminu. K těmto metodám patří:

1. lithium/čpavková metoda,
2. metoda s využitím jódu a kyseliny fosforové,
3. metoda, při které je využito jodovodíkové kyseliny a červeného fosforu. [11, s.21]

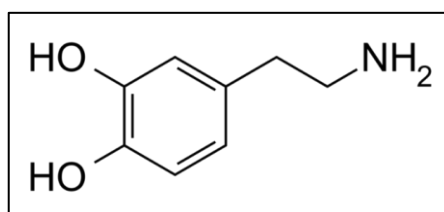
Každá z těchto metod je prostou jednostupňovou redukční reakcí efedrinu nebo pseudoefedrinu. K této redukční reakci je potřebné chemické vybavení, nejčastěji ze skla nebo nekorodující oceli. Kromě reakcí pseudo/efedrinu jsou dalšími reakcemi vznikajícími

při výrobě chemikálie lithium, kovový sodík, čpavek (amoniak), kyselina solná a rozpouštědla. Ty patří k lithium/čpavkové metodě, existuje riziko vzniku toxických výparů a vodíkových plynů. U druhé metody s využitím jódu a kyseliny fosforené jsou to chemikálie jód, rozpouštědla, kyselina fosforená, kyselina solná. U třetí metody se používá kyselina, červený fosfor, rozpouštědla, kyselina solná. Při této metodě hrozí rizika poleptání a popálenin. Pro nezákonnou výrobu pervitinu v České republice je používána metoda číslo tři, při které je využito jodovodíkové kyseliny a červeného fosforu. Dalšími metodami, které se už ale nevyžívají moc často v ČR i v Evropě, jsou redukční aminace nebo Leuckartova metoda. Dochází u nich k získání metamfetaminu syntetizací z BMK. Tyto metodu vyžívají litevské organizace výrobců pervitinu. [10, s.164]

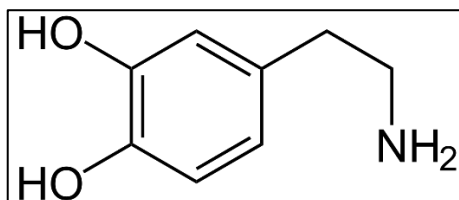
Je třeba zmínit, že metody výroby jsou závislé na dostupnosti prekurzorů a know – how výrobců. [11, s.20,23]

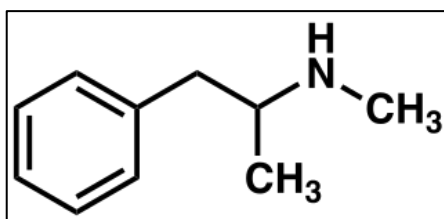
Obr. 2 Chemický vzorec noradrenalinu. [14]

Obr. 3 Chemický vzorec adrenalinu. [14]

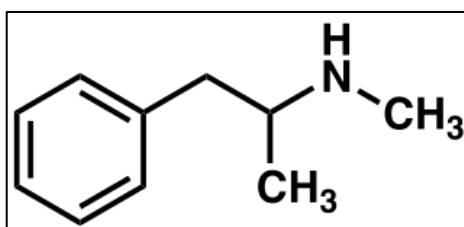

Obr. 4 Chemický vzorec dopaminu. [14]

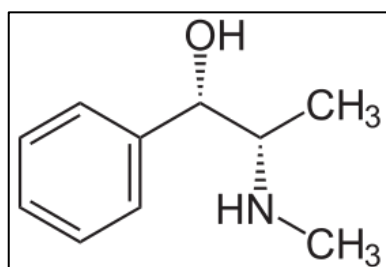

Obr. 5 Chemický vzorec amfetaminu. [14]

Dopamin, noradrenalin a adrenalin působí na náš mozek a ovlivňují naše reakce. Při pohledu na tyto vzorce je jasné, že u amfetaminu chybí HO skupiny. Molekula se stává více nepolární, což znamená, že se lépe rozpouští v tucích. Lidský mozek je tvořen $\frac{3}{4}$ tuku. Z toho vyplývá, že amfetamin se lépe vstřebává do krve a mozku, drží se tam déle než dopamin, noradrenalin a adrenalin. [14]

Obr. 6 Chemický vzorec metamfetaminu. [14]

Obr. 7 Chemický vzorec efedrinu. [14]

Kvůli nemožnosti vyrábět podomácky amfetamin se rozšířila výroba metamfetaminu – pervitinu. Viditelný rozdíl mezi nimi je ve dvou methylových skupinách CH₃. Tyto skupiny mají za následek rychlejší vstřebávání drogy do mozkové tkáně a pomalé odbourávání. Následkem tohoto děje je u uživateli popisovaný a prožívaný „rauš“. Posledním vzorcem je efedrin. Je to známá molekula, která je dostupná v lécích na nachlazení a chřipku. [14]

Při pohledu na vzorec 5 a 6 je viditelný rozdíl. Odstraněním OH skupiny snížíme polaritu molekul a výsledná droga je na světě. Je neuvěřitelné, jak malý rozdíl je mezi farmaceutickým výrobkem, který nám pomáhá při léčbě chřipky, nachlazení nebo rýmy, a drogou, jejíž výroba je nelegální. [15, s. 62]

2.7 Legislativa České republiky v oblasti omamných a psychotropních látek

Drogy jsou fenoménem, který se objevuje ve společnosti, zasahuje do života jednotlivců, kteří jsou uživateli drog. Často tento fenomén řeší i rodiny a její členové, kteří mají doma člověka, který tomuto vlivu podlehl a musí drogám čelit společně. S drogou jde i ruku v ruce drogová kriminalita. Drogy a drogová kriminalita se v České republice začaly vyskytovat po pádu totalitního režimu, který otevřel brány na západ. Společnost nebyla připravena na to, aby se tak rychle přizpůsobila na změny. Chyběla i informovanost lidí o drogové problematice ze strany státu, který také nebyl na příliv nových drog připraven i z hlediska legislativního ukotvení v zákonech. [16, s.32-45]

Podle dostupných výzkumů z let 2006–2016 stoupl počet problémových uživatelů pervitinu. V roce 2016 bylo v České republice odhadnuto 46,8 tis. problémových uživatelů pervitinu a opioidů, z toho 34,3 tis. uživatelů pervitinu, 3,4 tis. uživatelů heroinu a 7,3 tis. uživatelů buprenorfinu (Subutexu). Počet injekčních uživatelů drog činil asi 42,8 tis. V roce 2016 dosáhla míra prevalence problémového užívání drog v České republice 0,67 % obyvatel ve věku 15–64 let, toto procento je nižší než před dvěma lety. [17, s.95-96]

V dnešní době je v legislativě drogová problematika podchycena lépe, než tomu bylo v minulých letech. Prvním zákonem, který se zabývá návykovými látkami, je Zákon o návykových látkách č. 167/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je klíčový. Omezuje zacházení s omamnými a psychotropními látkami, prekurzory a přípravky. Podle paragrafů 4 a 8 je možno s těmito látkami zacházet, ale pouze jen na základě zvláštního povolení, které vydává Ministerstvo zdravotnictví ČR. V § 2 tohoto zákona se nachází definice, co patří mezi návykové látky a jejich charakteristika. Trestněprávní sankce a postihy za zneužívání, nedovolené držení jakéhokoliv množství, pro jakékoliv účely a postih omamných a psychotropních látek se řídí zákonem 40/2009 trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů. Odkazují na to § 283–287. [18]

§ 283 O nedovolené výrobě a jinému nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Tento paragraf je pro pachatele této trestné činnosti nejzávažnější. Vztahuje se na člověka, který se zabývá nedovolenou výrobou, dovozem, vývozem, provezením, nabízením, zprostředkováním, prodejem, nebo někomu jinému zajistí drogu, uchovává omamnou nebo psychotropní látku, prekurzor, jed. V takovém případě hrozí pachateli odnětí

svobody na jeden až pět let nebo peněžitý trest. Nedovolenou výrobou se rozumí jakákoliv nedovolená průmyslová nebo řemeslná výroba omamné i psychotropní látky. Postihuje celý proces. V praxi jde hlavně o chemickou výrobu látek a přeměnu látek v jiné. [18]

§ 284 O přechovávání omamných a psychotropních látkách a jedů v prvním bodě říká, že kdo nedovoleně pro vlastní potřebu uchovává v množství větším než malém omamnou látku, konopí, psychotropní látku apod., je potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Definice množství větší, než malé není v zákoně definována. [18]

Toto konkrétní množství, které je dovoleno mít u sebe, stanovuje až rozhodnutí soudu. Toto ustanovení se vztahuje pouze na přechovávání omamných a psychotropních látek. Tudíž ne na uživatele, který je pravidelným konzumentem, nemůže už být trestně stíhán, protože u sebe má většinou jednorázovou dávku. Množství dávky je u každého uživatele individuální, takže je nutné posoudit, do jaké míry je ohroženo jeho zdraví. Soudní orgány se shodují na tom, že nedovolené držení musí několikanásobně překročit hranici denní dávky uživatele. [19, s.22]

§ 285 O nedovoleném pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Rozsah odnětí svobody se pohybuje v rozsahu 6 měsíců až 5 let. [18]

§ 286 O výrobě a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu. Říká, že kdo vyrobí buď sobě samému, nebo někomu jinému dávku či přechovává látku, která je zákonem určená jako nedovolená, bude potrestán odnětím svobody v rozsahu až pět let, peněžitým trestem a zákazem této činnosti. Na 2 roky až 10 let je možné pachatele odsoudit, pokud tuto činnost páchal jako člen organizované skupiny, pokud je čin spáchán ve velkém rozsahu a pokud za tento čin získal pro sebe nebo pro druhé značnou odměnu. Dále se vztahuje na situaci, kdy tuto trestnou činnost spáchá vůči dítěti. [18]

§ 287 O šíření toxikomanie. Tohoto trestního činu se dopouští ten, kdo svede jiného člověka k tomu, aby požil nedovolenou návykovou látku jinou než alkohol, nebo ho v tomto činu podporuje, sám podněcuje a šíří nebo zneužívá návykové látky jinak. Tento trestní čin je potrestán odnětím svobody v rozmezí 1-5 let, pokud spáchá čin jako člen organizované skupiny, použije k šíření tisk, film, rozhlas, televizi, internet nebo jinou sociální síť, a to i vůči dítěti. Na 2-8 let je pachatel potrestán, pokud tento čin vykoná proti dítěti, které je mladší 18 let. [18]

Dalšími zákony, které postihují výše uvedené pachatele, kteří se dopustí tohoto trestného činu, jsou Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 293/1993 Sb. o výkonu vazby ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 257/2000 Sb. o probační a mediační službě ve znění pozdějších předpisů. [20, s.82]

2.8 Odborná intervence vůči delikventnímu jedinci

2.8.1 Probační a mediační služba České republiky

Probační a mediační službě se v této práci věnuji proto, že můj informant v mém výzkumu byl a je nadále pod dohledem probačního úředníka. Probace a mediace spadá pod Zákon č. 257/2000 Sb. Je to organizační část státu, která zajišťuje výkon a dohled nad obviněnými a odsouzenými klienty, ale také během zkušební doby. Z hlediska historie je pokračovatelem činnosti sociálních kurátorů. Ve zkušební době klientů pracovník kontroluje, jestli vedou řádný život, plní zadané povinnosti a omezení, které jim uložil soud. Kromě kontroly jim poskytuje poradenskou činnost v životních otázkách, na které si neumí sami odpovědět. Úředník klientům zprostředkovává informace při hledání bydlení, práce nebo ohledně zájmových činností. Probace má za úkol motivovat klienta, aby vyřešil své problémy spojené s trestní činností (náhrada škody, zlepšení vztahů a konfliktu s poškozeným). Probační dohled ukládá soud, pokud odsouzený zažádal o podmíněčné propuštění a soud mu vyhověl. Tento dohled se ukládá také místo pobytu obviněného ve vazbě. Oba dva případy jsou vykonávány formou osobní konzultace pracovníka Probační a mediační služby ČR s klientem. [21, s.158]

Pokud klient poruší uloženou podmínku, omezení nebo povinnost, kterou mu udělil soud v rámci jeho dohledu, úředník je povinen informovat o tom předsedu senátu nebo samosoudce a v případě řízení státního zástupce. Pokud by šlo jen o menší porušení a nedostatky, upozorní pracovník klienta a uloží mu poučení. Pokud se to ještě jednou opakuje, je nucen informovat výše uvedené orgány. [21, s.159]

Probační a mediační služba sídlí v místě okresních soudů, je to nezávislá instituce, v jejím čele stojí ředitel, který je jmenován ministrem spravedlnosti. Probační práce je hlavně vykonávána v jednotlivých střediscích v okresech. Pracovníci probace a mediace jsou úředníci nebo asistenti. Úředník musí mít požadované vysokoškolské vzdělání v oblasti společenskovední, asistent musí mít středoškolské vzdělání v této oblasti a být starší 21 let. Oba

dva musí být trestně bezúhonní. Kromě kontroly má probační a mediační úředník na starosti zpracovávání zpráv o životě klienta, o vykonávání podmíněně uložených trestů, ke kterým patří podmíněně uložený trest, spojený s dohledem, výkon trestu veřejně prospěšných prací, podmíněně propuštění z výkonu trestu, které je spojeno s dohledem tzv. parole. Filozofií parole je přesvědčení, že navrácení pachatele zpět na svobodu za pomoci, vedení a kontroly pracovníka probační a mediační služby mu pomůže, aby se aktivně a bezproblémově zapojil do běžného života. [21, s.160]

Cíle činností Probační a mediační služby ČR jsou tři základní body.

1. Začleňování pachatele do běžného života a společnosti,
2. zapojení, spolupráce poškozené osoby do procesu vlastního odškodnění,
3. ochrana společnosti. [21, s.161]

Probační dohled podle zákona č. 40/2009 Sb. a zákona č. 141/1961 Sb. není jen o dohledu, jestli klient dodržuje stanovená pravidla, ale také o zajištění schůzek i s jinými odborníky. Např. s psychologem, sociologem nebo andragogem. Samozřejmá je i spolupráce s rodinnými příslušníky. [21, s.161]

2.8.2 Výkon trestu odnětí svobody

Výkon trestu odnětí svobody zajišťuje Vězeňská služba České republiky. Zabezpečuje také výkon vazby a detenci (zadržení). Řídí se zákonem č. 555/1992 Sb. O Vězeňské a justiční strážci České republiky, novelizován Zákonem č. 58/2017 Sb. ve znění pozdějších předpisů. O její chod se stará a řídí ji generální ředitel Vězeňské služby ČR, který se zodpovídá ministru spravedlnosti. Organizační části, které spadají pod Vězeňskou službu ČR, jsou: Generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon detence, Akademie Vězeňské služby ČR ve Stráži pod Ralskem a Střední odborné učiliště v Praze 4. [21, s.162]

Dříve, než je vězeň umístěn do vězení, často končí ve vazbě. Institut vazby slouží v trestním řízení k zajištění pachatele, na kterého je uvaleno trestní řízení a výkon trestu. Omezení na svobodě je jen dočasné, ale mohou se objevit i výjimky (delší než několik měsíců nebo roků). Ve vazbě je vězeň do rozhodnutí soudu kvůli tomu, aby nedošlo k maření trestního stíhání. Režim ve vazbě může být vykonáván v mírném nebo v celkovém omezení. Pokud je člověk umístěn do vazební věznice poprvé, je to pro něj velká zátěž na psychiku. Člověk

pobývá stále ve vazební věznici pouze jako obviněný, proto by pro něj měla platit presumpce nevinny. Ve většině případů tomu tak není. Podmínky ve vazební věznici jsou mnohem horší než ve výkonu trestu. Omezen bývá v přístupu k osobní hygieně, v zákazu užívání elektronických zařízení, v neschopnosti informovat rodinu, v zabavení všech věcí apod. [21, s.163]

Věznice v České republice se rozdělují do čtyř základních skupin. Jedná se o:

1. věznice s dohledem,
2. věznice s dozorem,
3. věznice s ostrahou,
4. věznice se zvýšenou ostrahou. [21, s.163]

Smysl tohoto dělení vězňů spočívá v tom, aby působení resocializačních programů bylo účinnější. Ve věznici s dohledem jsou lidé, kteří jsou odsouzeni za nedbalosti, trestné činy, úmyslné trestné činy. Hranice odnětí osobní svobody bývá udělena v rozpětí 5 let. Vězni se po věznici pohybují volně, mají možnost získat práci mimo zdi věznice. Chodí ve svém oblečení. Po pracovní době je jim umožněn i volný pohyb mimo vězení, např. při návštěvě rodinných příslušníků v nemocnici apod. Návrat na svobodu je předpokládán bez větších problémů. [21, s.164]

Ve věznici s dozorem jsou vězni, kteří byli už odsouzeni za přečin spáchaný z nedbalosti, vykonali úmyslný trestní čin, ale odnětí svobody není delší jak tři roky. Jsou zde jedinci, kteří jsou více problémoví, ale míra společenské nebezpečnosti není tak vysoká. Vězni se po věznici pohybují pod dohledem ve skupinách, ředitel může udělit výjimku vězňům, u kterých není riziko zneužití práva volného pohybu po vězení. Mohou pracovat mimo vězení, ale pod dohledem Vězeňské služby ČR. Při návštěvách mohou nosit vlastní oblečení. Touto věznicí je např. Věznice Rapotice u Brna. Tuto věznici jsem kvůli zjišťování informací o informantovi, se kterým vedu výzkum, osobně navštívila a viděla jeho chování v tomto prostředí. [21, s.165]

Ve věznici s ostrahou jsou vězni, kteří nesplňují podmínky pro zařazení do nižších stupňů vězeňských skupin. Nepředpokládá se u nich výrazná změna asociálního chování k lepšímu. Pohybují se po věznici pod stálým dohledem a v organizovaných skupinách. Volný pohyb je povolen jen výjimečně. Výkon pracovní povinnosti je realizován pouze ve věznicích nebo ve střežených pracovištích mimo věznici. [21, s.165]

Ve věznici se zvýšenou ostrahou jsou umístěni vězni, kteří dostali výjimečný trest. Trestní činnost páchali organizovaně ve zločinecké skupině, vykonali závažný trestný čin, nebo jsou to recidivisté. Trest se pohybuje v rozmezí nejméně od 8 let a výše. Těchto vězňů je méně, proto jsou pro ně určeny specializované věznice na Mírově, ve Valdicích, v Plzni a v Karviné. Pro ženy je to věznice ve Světlé nad Sázavou. Pohyb vězňů ve věznici je pod stálým dohledem pracovníků Vězeňské služby ČR. Tento dohled je vykonáván každých 30 minut. Volný pohyb není dovolen. Možnost práce je jen uvnitř věznice. Vězni jsou uzamčeni ve svých celách. O rozhodnutí zařazení do určitého typu věznice pachatele může rozhodovat pouze soud. [21, s.166]

3 Praktická část

3.1 Popis výzkumu

Tématem, kterým jsem e ve svém výzkumu zabývala, jak už název bakalářské práce napovídá, byl život člověka, který se dostal na životní scestí. Podlehl vlivu drog a ocitl se kvůli nim a také díky své lehkovážnosti ve vězení. V teoretické části práce jsem se zabývala faktory ovlivňujícími osobnosti člověka, lépe se snažila pochopit vliv rolí, fenomén drog, jejich vliv na člověka a celkové dopady na jeho život – odnětí svobody, výkon trestu za nedovolené užívání a distribuci drog. Pochopení a vymezení těchto faktů je nezbytné pro moji práci a následný výzkum. Důležité je to pro lepší pochopení člověka, který si tím vším prošel. Samozřejmě, že jsem ho nemohla pochopit dokonale a ve všem, protože jeho životní zkušenosti nemám.

3.1.2 Metoda výzkumu

Jako metodu výzkumu jsem zvolila kvalitativní výzkum. Je definován jako „*Proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků, výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“ [22, s.408]

Mezi další charakteristiky kvalitativního výzkumu patří např. doba kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny, výzkumník se snaží získat jednotný pohled na předmět studie v kontextu jeho logiky věci a pravidel, která jsou v daném okruhu funkční. Získaná data se od sebe mnohdy liší, jejich metody získání jsou méně standardizované. Jedná se např. o audio nebo video záznamy, přepisy poznámek, osobní komentáře, fotografie, dopisy, deníky apod. Hlavním úkolem pro výzkumníka je vysvětlit, proč se lidé v určitých situacích a v daném prostředí zrovna tak chovají, jak a proč si situaci zrovna tak vysvětlují a proč zrovna takovým způsobem organizují svoje činnosti a setkávání s druhými. Tato metoda s sebou přináší i své klady a zápory. Kladnými vlastnostmi je to, že nám umožňuje získat detailní popis a náhled při zkoumání jednoho člověka nebo skupiny. Jeho fenomén je zkoumán v jeho přirozeném prostředí, dobře reaguje na místní situace a podmínky apod. Jednou z nevýhod je fakt skutečnosti, že tento náhled, který jsme získali, nemůžeme zobecnit na celou populaci a jiné prostředí. [22, s.409]

3.1.3 Sběr dat

Hlavní metodou sběru dat bylo etnografické interview s drogově závislým člověkem. Tento rozhovor byl veden formou polostrukturovaného interviewu. Během rozhovoru jsem si vedla doplňující poznámky. Ještě předtím, než jsem měla možnost osobně provést tento rozhovor s informantem, získávala jsem informace prostřednictvím jeho rodiny, přátel i osobním setkáním ve věznici v Rapoticích. Po tomto setkání jsme vedli vzájemnou korespondenci. Byl ochotný a napsal mi svůj „drogový“ životopis. Z něj jsem získala podstatné informace o jeho životě. Část originálu v naskenované podobě je v příloze. Jako metodu analýzy dat jsem použila interpretativní fenomenologickou analýzu (IPA).

3.1.4 IPA analýza

Interpretativní fenomenologická analýza prvotně představovala psychologicky kvalitativní přístup k datům, který byl rozvíjen od 90. let minulého století Jonathanem A. Smithem. Začátky IPA analýzy byly spojeny s psychologií zdraví. V dnešní době je také použita i v různých výzkumných tématech, např. z psychoterapie, klinické psychologie. Prvotním impulzem pro to, aby IPA analýza vznikla, byla potřeba fenomenologického přístupu. Tento přístup umožnil podrobný výzkum subjektivních zkušeností a svou dostupností byl přístupný i výzkumníkům, kteří neměli dostatečné znalosti z oblasti filozofie. IPA oproti klasickým kvalitativním výzkumným metodám v psychologii klade důraz na individuální přístup, vede k porozumění člověka s jeho specifickými rysy a s jedinečností jeho osobnosti. Zajímá se, proč a jaký význam dává své zkušenosti, kterou prožil v různých podmínkách a situacích. IPA vytváří větší rámec pro kreativitu a svobodu práce. Je to vhodný způsob proto, když potřebujeme využít kvalitativní data, kterými chceme popsat a interpretovat způsob, jak člověk, který zkušenost prožil, přikládá této zkušenosti v životě význam. Použitelná je i u skupin lidí a u situací, kdy zažili ve svém životě něco neobvyklého. Teoretickou základnu IPA tvoří tři zdroje: fenomenologie, hermeneutika, idiografický přístup. Tyto teoretické přístupy u některých autorů vyvolávají pochyby o tom, zda je možné jako první zaujmout fenomenologický postoj a potom v další části přejít k interpretaci. První zdroj – fenomenologie – hledá individuální jedinečnou zkušenost člověka a v psychologii se zabývá pozorováním toho, jakým způsobem je svět zažíván konkrétními osobnostmi v určitém čase a kontextu. [23, s.9,10]

Výzkumník tedy v rovině IPA, „*fenomenologicky prozkoumává zkušenost konkrétního člověka z jeho perspektivy a zároveň si uvědomuje, že v tomto porozumění hraje ústřední roli také výzkumníkova zkušenost a jeho pohled na svět, stejně jako interakce mezi ním a participantem.*“ [24, s.39]

Na rozdíl od čisté fenomenologie u IPA prostřednictvím analytického procesu není možné dosažení naprostého popisu zkušenosti v první osobě. Analýza textu bude vždy i interpretací. Z tohoto vyplývá, že toto není hlavním prvkem pro zachycení zkušenosti jedince, o které se snaží klasická fenomenologie. Zkušenost je v rovině IPA sestavena jako výsledek společného sdílení mezi výzkumníkem a participantem. Další součástí výzkumného procesu je tzv. dvojitá hermeneutika. Člověk (respondent) se snaží, aby sám porozuměl své zkušenosti. Výzkumník se snaží porozumět tomu, jakým způsobem respondent ke své zkušenosti přišel. Proto výzkumníkovo porozumění musí být založeno na interpretaci. Poslední částí je idiografický přístup. Zaměřuje se na určitého jedince nebo skupinu, kteří ve svém životě zažili nebo zažívají zvláštní situaci nebo událost. IPA se v tomto případě jako první zaměřuje na jeden případ, až mu dostatečně porozumí, přesune se na další. [23, s.11]

3.1.5 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo podchytit životní příběh člověka s drogovou závislostí, která ho dovedla do výkonu trestu odnětí svobody. Výzkum si kromě této hlavní úlohy kladl za cíl:

- zjistit, co osobu vedlo k užívání drog,
- zda drogy užívá nadále,
- jak se jeho život změnil po propuštění z výkonu trestu,
- zjistit, zda se ve výkonu trestu odnětí svobody ponaučil ze svých chyb a v tomto životě už nechce dále setrvávat,
- jaké si klade životní cíle do budoucnosti.

3.2 Zpracování a analýza

Hlavním výzkumným cílem bylo podchycení životního příběhu člověka, který je závislý na drogách, kvůli nimž skončil ve vězení. Ještě předtím, než jsem provedla s objektem výzkumu strukturovaný rozhovor, jsem si stanovila výzkumné otázky, na které jsem v průběhu rozhovoru s informantem hledala odpovědi.

Výzkumné otázky:

- Jaké faktory vedly k drogové závislosti informanta?
- Jak začal s užíváním drog?
- Jak velký dopad měla drogová závislost na jeho život?
- Jak se změnil jeho názor na užívání a distribuci drog v době VTOS a během následného PP (podmínečném propuštění)?
- Jaké životní změny nastaly po propuštění z VTOS?

Velmi podstatné informace mi přinesl jeho životopis, který mi poslal ještě z VTOS. V první fázi se věnuji analýze „drogové kariéry“ poskytnuté v dopisu. Rozhovor, který jsem po jeho propuštění vedla, na něj navazuje a doplňuje o informace, které v něm nezazněly nebo opravují či potvrzují moje domněnky. Samozřejmě osobní setkání, naše druhé bylo ze začátku plné napětí a trémy. Informant se držel zpátky, ze začátku jsem musela pokládat otázky častěji, aby se „rozmluvil“. Velmi rušivým faktorem byl jeho mobilní telefon, který skoro bez přestání zvonil po celou dobu našeho rozhovoru. Informant tvrdil, že měl něco domluveného a asi ho sháněli. Velmi těžká byla i domluva. Myslela jsem si, že naše schůzka vůbec neproběhne. Bylo to kvůli tomu, že byl informant čerstvě po propuštění z VTOS a jak se sám v interview přiznal, setkal se svou bývalou přítelkyní a užil opakovaně drogu.

3.2.1 Fáze analýzy dat

První fází analýzy informací bylo opakované pročitání textu – životopisu a přepsaného rozhovoru po jeho propuštění. Snažila jsem se informanta pochopit a nezaujatě k němu přistupovat, zjistit, jaké je to být v jeho kůži, jak se asi cítil, co prožíval – pozorovat svět jeho očima.

Druhou fází byly poznámky, které jsem tvořila ze získaných informací. Byla to nejdetailnější část analýzy, musela jsem být vůči informacím velmi otevřená.

Svoje poznámky jsem rozdělila do tří typů:

- 1) Přímé citace informanta. Poznámky se zaměřovaly na obsah toho, co informant říkal, jak to říkal, jeho zkušenosti, které tvoří jeho svět. (deskriptivní).
- 2) Poznámky, které se vztahovaly k jazyku. Opakování slov a slovních spojení, metafory. (lingvistické).

- 3) Poznámky více interpretativní, které se objevovaly během pročitání textu (konceptuální). V textu jsem si nejprve podtrhávala věty, které vzhledem k hlavnímu výzkumnému cíli byly zásadní. [25, s.18]

Celý rozbor životopisu a interview je v přílohách č. 2, 3, kvůli rozsáhlosti ale je nezbytný v procesu analýzy.

Tab. 4 - Rozbor životopisu

Lingvistické poznámky	Deskriptivní poznámky	Konceptuální poznámky
• Slušná rodina, předpoklad k dobrému a bezproblémovému vývoji, • předpoklad dobrého zázemí dítěte.	„Rodiče pracují ve zdravotnictví, máma jako zdravotní sestra a otec jako lékař.“	Vliv rodiny ve vývoji dítěte
• Prvotní zlom – přechod na střední školu – gymnázium, • první setkání s drogou, proč?	„Mé dětství probíhalo normálně. Nastoupil jsem na III. ZŠ. Až do VI. třídy jsem měl vyznamenání. V VIII. ročníku ZŠ jsem se přihlásil ke studiu na gymnázium. Tam se můj prospěch zhoršil, ale vždy jsem to k pololetí i ke konci roku zlepšil. Na gymnáziu jsem přišel poprvé do kontaktu s drogami.“	„Poprvé“
• Špatná parta, její vliv měl dopad na jeho další zkušenosti s drogami, • opakování slova „TO“, • označuje tím stav po užití drogy.	„Při studiu na gymnáziu jsem patřil do party, která o víkendech navštěvovala místní bary a diskotéky. Věděl jsem, že někteří z party už v tu dobu prodávali pervitin. Asi kolem 18. roku jsem si poprvé šňupnul. Úplně mě to nadchlo, protože jsem se bavil, jako nikdy předtím. Mělo to jednu nevýhodu, protože jsem tři dny vůbec nespál, ale mě se to zalíbilo.“	Vliv vrstevnické skupiny

Z rozboru životopisu a interview jsem získala data, která jsem dále zpracovala. Hlavním výzkumným cílem bylo podchytit život člověka, který je drogově závislý. Z uvedených materiálů jsem vybrala přímé citace rozhovoru a seřadila je do tabulek tak, jak rozhovor nebo životopis probíhal nebo byl napsán. K následujícím vybraným citacím, které jsem

po opětovném několikanásobném čtení textu a znovuspuštění nahrávek, jsem vybrala ty nejpodstatnější. K nim jsem si tvořila a přepsala poznámky přímo ze sezení. Z těchto poznámek jsem si vytvořila k nim nadřazená témata. Ta jsem si pročetla a potom seřadila podle toho, jak se začala v jeho životě objevovat a interpretovala jsem fakta, která z nich vyplývají.

Tab. 5

Nadřazená témata, která vyplynula z poskytnutých dat:

Životopis – dopis	Interview
Vliv rodiny ve vývoji	Vliv vrstevnické skupiny – špatná parta
„První aplikace“	Benevolentní styl výchovy
Zábava na úkor všech povinností	První osudná dávka
Každodenní rutina	První životní zlom v užívání drog
Ztracená motivace	Vliv přátel a vztahů
Velmi silný vliv drog – „spadla klec“	Další životní etapa – nová práce
Vliv osobních vztahů na užívání drog	„Dealování drog“
Nové životní události	První prodej a výroba
„Přivýdělek“	Vědomé porušování pravidel
Změny v chování i aplikaci drogy	Litování
Finanční problémy kvůli drogové situaci	Ignorování druhých i rodiny
Pomoc rodiny	Na prvním místě droga
Problémy a ztráta zaměstnání kvůli drogám	Další životní etapa – vazba a léčba
Přízpůsobení se situaci	Neschopnost říct „NE“
Obchod s drogami	Žádná motivace k léčbě (vliv přítelkyně)
Vliv vztahů	Aplikace drog v léčbě
Výroba drog	Silný chtíč po droze
První varování	Strach z problémů
Vidina blahobytu a dobrého života	Útěk z léčby, vaření a prodej kvůli „přežití“
Velký pád	Nejhorší zážitek
První omezení na svobodě	Dobrý „skutek“ pro přítelkyni
Emoce z prvního odsouzení	Vlastní potřeba
Léčba – běh na dlouho trať	Naivní důvěra v partnerky
Silný chtíč, bažení po pervitinu	„Stará známá“
Dopady a důsledky útěku	

Nová komunita	Návrat po propuštění z VTOS do starých kolejí
Další životní změna	Nová partnerka = nová motivace?
Motivace k nové léčbě	Žádní přátelé
Návrat do starých kolejí	Opětovná aplikace drogy i po výstupu z VTOS
Velká slabina – vztahy	„Nebýt sám“
Spadla klec II	„Chtíč vyhrál“
Dlouhé čekání	Ztráta zábran po propuštění
Deprese z nevydařených vztahů	Vězení nebylo nejhorší
Uvědomění si svých chyb, ztráta naděje	Smíření, že chtíč vždycky vyhraje
Nástup do výkonu trestu	„Aplikace bez zábran“

3.2.2 Výsledky analýzy

Většina témat se prolínala dohromady, a proto jsem některá sloučila a vybrala ta hlavní. Jedinečnost zkušenosti informanta je stejně zásadní jako to, jak já jsem pochopila informantovi zkušenosti, které ovlivňovaly určitě moje dosavadní znalosti s tímto fenoménem.

Témata jsem seřadila na životní etapy chronologicky podle toho, jak zasahovala do jeho života a jak ho dále ovlivňovala. Některá témata nepatří konkrétně do žádné etapy, protože prostupují a zasahují zásadně do všech.

Vliv rodiny na vývoj dítěte: „Rodina jako základ“

Prvním důležitým faktorem v životě M.(informant) byla a je jeho rodina. Dětství probíhalo v naprostém pořádku, rodiče se o své děti starali, netrpěli finanční tísni. Otec a matka byli dobrým vzorem. Dbali na výchovu a vzdělání. Informant měl předpoklad bezproblémového vývoje s dobrým zázemím. Prospěch měl také velmi dobrý. Jak sám řekl: „Mé dětství probíhalo normálně.“

Jak jsem uvedla v teoretické části, ve většině těchto případů má špatné rodinné prostředí velký vliv na další chování člověka, tudíž i k uchýlení se k drogám. V případě M. o tomto selhání ze strany rodičů nelze vůbec pochybovat. Stála při něm a snažila se mu pomoci, i když dělal věci, kterých teď, jak uvedl, lituje. Tím nejhorším, co udělal, jak řekl, bylo:

„Aplikoval jsem si před svou vlastní mámou“. Stála při něm i s otcem a ostatními členy rodiny při výkonu trestu, jezdili za ním několik stovek kilometrů pravidelně na návštěvy do věznice, posílali mu peníze a balíčky. Pomohli mu z finančních dluhů, do kterých se dostal kvůli půjčkám pro zajištění dostatečných financí na drogy. Zpětně si svých činů je vědom, svoje rodiče a ostatní členy rodiny má velmi rád.

Největší osudová chyba v životě: „První aplikace“

M. uvedl, že jeho největší osudovou chybou byla první dávka drogy. „*Já... bych strašně rád vrátil okamžik, když jsem si vzal poprvé, vůbec bych nebyl tam, kde jsem teď*...“ Lituje toho, že si už na gymnáziu dal první dávku. Je si vědom, že kdyby nechodil s partou na diskotéky, tak by nebylo onoho osudného poprvé, „*protože většina už to tehdy vyzkoušela, takže abych nebyl takovej ten odpadlík, tak jsem si to dal taky*.“ Chtěl se svému věku někam patřit, bavit se. Podle mého názoru si chtěl v partě vydobýt i určité místo. Chtěl být druhými uznávaný. Bohužel této nevinné první dávky lituje a bral by možnost vzít ji zpátky. I v dalším průběhu jeho života na něj měli vliv lidé, které považoval za kamarády. A všechno to začalo vlivem vrstevnické skupiny na gymnáziu. Uvědomuje si, kde mohl být dnes a kde jsou jeho spolužáci a vrstevníci. Co v životě dokázali a on ne: „*...protože když vidím svoje spolužáky, teď jsem potkal jednoho, je to týden, tak on je zubař ve Znojmě, tak bohužel no, někteří se maj dobře, já ne*.“

I. Vývoj života s novým rozptýlením: První etapa: „Zábava na úkor všech povinností“

„*Asi kolem 18. roku jsem si poprvé šňupnul. Úplně mě to nadchlo, protože jsem se bavil, jako nikdy předtím, Mělo to jednu nevýhodu, protože jsem tři dny vůbec nespal, ale mě se to zalíbilo*.“ Jak sám M. řekl, jeho první zkušenosti s drogou se mu líbily, i jejich následné nevýhody, jako byla nespavost. Zábava je výsadou každého mladého člověka, není na ní nic špatného, ale pokud zvolil drogu jako druh zábavy a odreagování, mělo to samozřejmě dopad i na jeho tehdejší studium. Následovalo značné zhoršení prospěchu, přerušení studia, skládání maturity o rok později. Na vině byly samozřejmě drogy. M. je velmi chytrý, přirozeně inteligentní hlavně v oblasti přírodních věd (matematika, fyzika). Tady si začínám všimnout toho, jaký negativní vliv mělo jeho ze začátku příležitostné užívání drog pro zábavu, které potom přerostlo v každodenní rutinu, na jeho vzdělání. „*Následující rok jsem se vrátil a odmaturoval. Samozřejmě jsem v té době byl pravidelným uživatelem pervitinu*.“ Protože rodině jeho osud nebyl lhostejný, snažila se o to, aby se přihlásil na vysokou školu. M. opravdu podal přihlášku na dvě vysoké školy – obor strojírenství, na obě byl přijat. Po maturitě začal studovat

na VŠB-TU v Ostravě. Kvůli čím dál silnějšímu vlivu drog v jeho životě ztrácel motivaci k tomu, aby se na vysoké škole udržel. *„Studium mě moc nebavilo, tak jsem hned po ½ roce ukončil studium a vrátil se domů. Doma jsem se jen flákal. Stýkal jsem se se starou partou a užíval pervitin.“*

II. Druhá etapa: „Spadla klec“

Tuto metaforu používal M. ve vztahu s něčím, co už nejde vzít zpátky. V prvním případě to bylo užito v souvislosti s jeho nástupem do výkonu základní vojenské služby. Při plnění vojenské povinnosti byl zlomovým okamžikem pro M. fakt, že se ocitl na pokoji přímo s výrobcem drog, který každý týden navštěvoval domov a odtud vozil drogy. Měl tedy snadný přístup k droze. M. přímo neuvádí, ale domnívá se, že to mohl být jeden z klíčových zlomů v jeho životě. Do hry vstupuje i počáteční vliv partnerských vztahů. Na M. měly partnerky značný vliv v jeho rozhodování a chování. Připouští, že po příchodu z vojny začal extrémně pít a brát drogy kvůli tomu, že se s ním rozešla jeho přítelkyně. *„Po mém příchodu do civilu mi přítelkyně oznámila, že potřebuje pauzu, a to byl moment, kdy jsem začal extrémně pít, a i brát drogy.“*

Vliv osobních vztahů na užívání drog: „Velká slabina“

Tento případ není jediný. Několikrát se v jeho životě opakuje tento scénář vlivu přítelkyně. Vztahy pro něj mají velkou váhu. Jak rodina, tak vztahy se prolínají celým jeho životem a drogovou kariérou. Jak jsou pro něj vztahy důležité je vidět z věty, ve které uvedl, co pro něj bylo nejhorší, když byl poprvé ve vazbě: *„Nejhorší pro mě bylo, že se na mě moje přítelkyně potom vykašlala.“* První vazbu nesl těžce, ale co pro něj bylo to největší zlo, byl rozchod s přítelkyní. Tento problém nebyl jediným. První závažný problém, který měl kvůli vztahu, přišel po vojně. Našel další přítelkyni, která patřila k jiné etnické skupině jako M. Svoji zkušenost popisuje následně *„Začal jsem žít s jednou Romkou, a to byl velký problém. Byla také uživatelkou. Stálo mě to hodně finančních prostředků i sil, protože shánění drogy pro oba dva bylo hodně náročné.“* Kvůli její rodině se dostal do problémů a ztratil zaměstnání. Ani v tomto případě si nezačínal uvědomovat závažnost vlivu jednoho člověka na jeho život. Tato velká slabina – důvěřivost prostupuje jeho životním příběhem a stále se k ní budu vracet, protože ji vidím jako jeden z důležitých faktorů, které ho v životě ovlivnily.

III. Třetí etapa: „Nová práce“

Po příchodu z vojny pro něj bylo prvním startem do dalšího života nové zaměstnání, které mu sehnal jeho otec v nemocnici, ve které pracuje jako lékař a jeho matka jako zdravotní sestra. Začátky, jak uvádí, byly těžké, ale práce ho bavila. Pracoval jako řidič sanitky. Kvůli narůstající potřebě pervitinu vzrostly i jeho finanční náklady. Jeho dalším rozhodnutím bylo to, že začne s „dealováním drog“. Už nepřemýšlel, jak peníze získat jinou cestou, hned ho napadlo, že si začne prodejem drog přivydělávat. Drogy už zaujaly v jeho životě definitivní místo. V práci si jeho jiného chování postupem času začali všimati čím dál tím víc. Důvodem byl jeho přechod k jinému způsobu aplikace drogy, a to nitrožilně. Na jeho propuštění ze zaměstnání se značnou měrou podílela jeho, v té době, současná přítelkyně – Romka. Proto se s ní následně rozešel. Ze msty ho její rodina udala policii, v zaměstnání byl podroben testu na drogy, byl pozitivní, na hodinu ho propustil. Byla to pro M. velmi těžká chvíle, protože si uvědomil, že je závislý, má dluhy a přišel o jistý příjem peněz. Už s tím tak nějak počítal, že by mohl jít do vězení. *„Protože ty, když začneš ty drogy „dealovat“ a vyrábět, tak s tím musíš už počítat, že jednou půjdeš do toho vězení. Já už jsem byl smířenej, že jednou půjdu dřív nebo pozdějc. Bohužel...“*

Obchod s drogami: „Zakázané ovoce chutná nejlépe“

Toto rčení označuje objekt touhy, jehož získání je v rozporu s vědomím, že k jeho získání nesmí dojít. Jedná se o něco, co někdo může chtít, ale je zakázáno to mít. Toto rčení odkazuje na knihu Genesis, konkrétně na příběh Adama a Evy. V případě M.to byly drogy, které opakovaně prodával a užíval, i když mu to rodina zakazovala a on věděl, že jedná protizákonně. M. rčení použil ve svém životopise, používám ho i já, protože ho považuji vzhledem k jeho situaci za velmi výstižné.

Po odchodu ze zaměstnání se M. začal žít prodejem drog ve velkém. Před rodiči už to neutajil, přišly zakazy, ať přestane s užíváním drog. Od prodeje přešel k vaření drog. *„V tu dobu už má spotřeba byla tak velká, že mi nestačily finance a začal jsem drogy vyrábět.“* Drogy nekompromisně byly v jeho životě na prvním místě. Potýkal se s finančními problémy. Jediným možným způsobem pro něj v této situaci byla jejich výroba. *„Vůbec jsem to neřešil, pro mě byla na prvním místě droga.“* Uznává tento fakt, dokázal ho přijmout a vypořádat se s tím, že jeho nejpřednějším zájmem byly drogy. Prvním varováním, že by měl s touto činností přestat, byl první trest, který dostal za drogovou činnost – podmínku. Ale pořád si *„jel tu svou“*. Ani podmínka ho neodradila. *„Stále jsem si neuvědomoval závažnost tohoto problému.“*

Postupem času zpětně, když na to pohlížel, viděl v tomto konání chybu. Vyráběl drogy dál, líbila se mu představa „bezproblémového“ obohacení. Vidina blahobytu a dobrého životního standartu, který mu přinášely drogy, zvítězila. Jak řekl: *„Žil jsem si na vysoké noze“*.

Tento případ je jiný. Při rozhovoru nebo v dopisu jsem podvědomě očekávala, že přijde taková ta klasická fráze „Drogy byly to nejhorší, padl jsem na dno, musel jsem kvůli nim krást, prodávat věci, abych se uživil.“ V případě M. to bylo úplně jinak. Jak řekl v rozhovoru, tak kradl naftu, aby si přivydělal – nebyl to hlavní zdroj příjmu. Jeho hlavním zdrojem financí byla výroba drog. *„Já jsem to dělal jenom kvůli tomu, abych se zabavil přes noc, tak jsme jezdili krást naftu, vykrádali jsme chaty, nebo jenom tak jezdili.“* Krádeže byly pro něj jen způsobem, jak se pobavit. Nikdy nepoznal to dno, které pro ostatní uživatele bylo osudné. V tom vidím velký rozdíl.

IV. Čtvrtá etapa: První omezení na svobodě: „Velký pád“

Ještě předtím, než ho policie zadržela, se o sobě v životopisu vyjádřil, že byl dlouhou dobu „trnem v oku“ Policie ČR. Samozřejmě o tom věděl a jak už jednou uvedl, pokud člověk začne s dealováním drog, musí počítat s tím, že teď nebo později půjde do vězení. Toto zatčení přišlo, když se vracel večer domů z lesa, kde vařili s dalšími uživateli a přítelkyní pervitin. Proběhlo vyšetření a odběr krve, následně soud a vzetí do vazby. Na první vazbu vzpomíná jako na hrozný zážitek. Ale jak už jsem se zmínila v kontextu se vztahy, byl pro něj rozchod s jeho přítelkyní, která ho opustila, když byl ve vazbě, mnohem horší. Kladl velký důraz na osobní vztahy před svým vlastním životem. S vazbou přišel i stres a uvědomění si závažnosti celé situace. U soudu, který proběhl po 5 měsících, jak vyprávěl, měl i oporu v rodině. Emoce udělaly své: *„Když mě vedli do jednacích síní, hrkly mi slzy do očí, protože přišla i moje babička a viděla mě v poutech.“* Z tohoto okamžiku vyplývá, že mu na rodině záleželo, vážil si toho, že přišli a vážně si svou situaci uvědomoval. Soud ho odsoudil ke třem letům nepodmíněně s pětiletým odkladem a dále mu byla nařízena ústavní léčba.

Proces léčby: „Běh na dlouhou trať“

Při rozhovoru na toto téma byl M. celou dobu v klidu, jako by celá tato situace byla běžná a normální. Samozřejmě musím brát v úvahu skutečnost, že už uběhl delší časový úsek od doby, kdy se vše stalo, takže M. byl se vším smířený. Minulost přijal za součást svého života. M. vystřídal několik léčebných institucí. Významnou roli sehrála jeho rodina, která trvala na tom, aby okamžitě podstoupil léčbu. *„Jenže samozřejmě já, (úsměv), první den po propuštění jsem kontaktoval svoje lidi, hned jsem si dal, takže nejedu nikam. Tak to domluvili až za měsíc.“*

A já celej ten měsíc jsem bral drogy, nebyl jsem doma, mama ze mě musela šilet asi.“ Jeho jedinou starostí byly opět drogy. Zapomněl na strach a emoce, které zažíval před soudem, znovu si musel ihned aplikovat. Při vyprávění této části se sám nad sebou pousmál. Zvláštní bylo to, jako by mi tím chtěl naznačit, že je opravdu nenapravitelný případ a ví to o sobě. Drogy a vztah bylo to jediné, na co myslel. Snažil se svůj předchozí vztah ještě zachránit – tak velmi mu na přítelkyni záleželo, ale přišlo zklamání. Našla si jiného přítele a pro něj skončila jakákoliv motivace k léčbě. Do léčebny nastoupil nakonec až za měsíc, stále užíval pervitin. Léčba probíhala podle jeho slov dobře až do chvíle, kdy do léčebny ve Šternberku nastoupil dalšího výrobce drog. Neschopnost říct drogám ne a vystavení se riziku mu nečinila žádné problémy. *„Jsme seděli on mi to podával, já jsem k ní jen čuchl k té obálce a už to vonělo.“* Neměl žádnou motivaci, nebránil se užít drogu. Vyprávěl, že chtíč a bažení bylo silnější než on. Nedokázal se ovládat. Je jasné, že i kdyby nechtěl, vždy v něm zvítězila chuť a bažení po droze.

Následoval útěk, protože mu na to, že si aplikoval drogu, v léčebně přišli. S „kolegou“ se několik dní schovávali a vařili drogy pro svou potřebu a pro živobytí. Nakonec se do všeho opět vložila rodina a jeho bratr ho našel a odvedl zpět do léčby. S léčebnou se ale rozloučil a na svou žádost se přešel léčit do Bílé Vody. S touto léčebnou, jak tvrdí, už ani neví, proč se rozloučil. Byl ale rozhodnutý se znovu léčit, proto nastoupil do Horních Holčovic. Na tento „pracovní tábor“ M. vzpomíná velmi hezky. Líbilo se mu tam. Změna prostředí byla viditelná. Neměl žádné možnosti se s drogou setkat, nebyla mu nabízena. Nebyla možnost se k nim dostat. Toto prostředí a lidé na M. měli velmi pozitivní vliv. Ale problém vznikl po ukončení léčby, protože se vrátil opět k rodičům, ke starým přátelům a k přítelkyni, se kterou se rozešel, když byl ve vazbě. Vrátil se do starých kolejí, protože užívala pervitin. Vařit začal kvůli ní, aby si ji udržel. O vlivu a prioritách, které u něj vítězily, tedy není pochyb. Partnerka byla vždycky uživatelka pervitinu. Zpětně, když při rozhovoru o tom přemýšlel, tak uznal, že by jiná partnerka, než uživatelka s ním nebyla. Rozdíl mezi těmito ženami je v jejich schopnosti se přizpůsobit okolnostem, žít s vědomím, že dříve nebo později skončí aktuální partner ve vězení a ona si bude muset najít jiného. To s M. uvědomil, ale v té době věřil, že s ním vždy partnerka vydrží, i když bude ve VTOS. *„No ale já jsem to tak neviděl, já jsem si vždycky myslel, že se mnou ta partnerka zůstane. A žádná nezůstala...“*

V. Pátá životní etapa: „Spadla klec II“

Kvůli vztahu riskoval svůj opětovný návrat do výkonu trestu. Samozřejmě se to naplnilo na jaře roku 2013. Znovu užil metafory „spadla klec“. Myslím, že je toto slovní spojení velmi výstižné pro situaci, ve které se nacházel. Poprvé ho použil v souvislosti s nástupem na povinnou vojenskou službu. Tam si uvědomil, že už není cesty zpátky. A bylo to tady znovu – pobyt ve vazební věznici, čekání na soud, rozchod s přítelkyní, deprese z nevydařeného vztahu, stesk po rodině. Jak vypráví, nedělal si moc velké naděje na to, že by to mohlo dopadnout dobře. Na základě nedostatečných materiálů k jeho usvědčení ho soud propustil na svobodu. Opět se kolotoč opakoval. Vrátil se domů k rodičům, našel si přítelkyni (ta s ním vydržela polovinu výkonu trestu) jediná změna nastala v tom, že drogy jen užíval, ale neprodával. Po čase přišel termín soudu, od kterého odešel s dvouletým nepodmíněným trestem, odvolal se. A v červenci 2014 mu obdržel od soudu potvrzení trestu.

V určený termín nastoupil do výkonu trestu, předtím se rozloučil s rodinou. Jeho jedinou motivací a držení se od drog dál ve vězení byla vidina podmíněného propuštění. Rodina ho pravidelně navštěvovala, ve výkonu trestu ho i finančně podporovala. Za to, jak sám řekl, byl velmi vděčný. Při mém prvním setkání s M. právě ve věznici v Rapoticích, kde plnil výkon trestu, na mě M. působil velmi dobře. Byl slušně oblečený, upravený, dobře se choval, byl vstřícný a ochotný mi zodpovědět každou otázku. Kdybych takového člověka potkala mimo věznici, tak bych do něj nikdy neřekla, že je to uživatel nebo prodejce drog.

Ve výkonu trestu sbíral pochvaly, snažil se o bezproblémový průběh trestu a vyhýbal se konfliktům. Jasnou motivací a zábranou si drogu neaplikovat byla naděje na návrat domů za rodinou. Byla to pro něj priorita číslo jedna. „*Vždycky aji v tom kriminále jsem si od toho dával takovej odstup, protože tam mi bránila myšlenka toho, jít domů*“.

Všechna tato snaha měla dobrý konec. M. se dostal nakonec na podmíněčné propuštění domů po polovině vykonaného trestu. Samozřejmě mu byl soudem udělen dohled probačního úředníka. Po návratu do civilního života jsme se setkali. Bylo to asi dva týdny po propuštění. Neměla jsem žádné očekávání ohledně toho, jak se bude M. chovat, avšak byla jsem velmi překvapena, co za tak krátkou dobu stihnul.

VI. Šestá životní etapa: „Návrat domů“

Po návratu domů M. nejdříve navštívil celou svou rodinu. Chtěl každého pozdravit a vidět se s ním. Poté jsem si s M. u něj doma domluvila schůzku. Tentokrát na mě ale působil

úplně jiným dojmem, než jaký jsem z něj měla při prvním setkání v Rapoticích. Byl nevrlý, moc nemluvil, skoro se neusmál a bylo patrné, že je nesvůj. Pořád chodil kouřit na zahradu. Postupem času jsem od členů rodiny zjistila, že po návratu z výkonu trestu odnětí svobody prožil dvě období, kdy si aplikoval drogu. K tomu se i v interview sám přiznal.

První aplikace pervitinu proběhla hned 14 dní po návratu domů – opět se ženou, která s ním chodila před a během krátké doby výkonu trestu. Druhá aplikace se uskutečnila měsíc poté. Když jsem se ho zeptala, z jakého důvodu to udělal, M. sám mně nedokázal odpovědět. Později v rozhovoru přiznal, že uznává, že má slabou vůli. Toto chování se dalo předpokládat, pokud se M. opět vrátil do stejného prostředí, mezi stejné lidi a „kamarády“, které znal předtím. V jeho případě k tomu přispěla i skutečnost, že se cítil osamělý. Vždycky si aplikoval s někým. Důvodem bylo to, aby nebyl sám a mohl si s někým povídat. Opravdového přítele měl jen jednoho. Rodině se, jak sám řekl, nemohl svěřit se svými intimními problémy. Pozitivem je to, že se k tomu rodině přiznal, nelhal jim, jako se to stávalo dřív.

Pokud se týká jeho změny nahlížení na drogy, užívání, distribuci, měl M. jasno už ve výkonu trestu. Dal mi jednoznačnou přímou odpověď. „...*Jako když jsem byl v kriminále, tak jsem věřil, že vařit nechci ale perník si venku dám. Vařit fakt nechci ale v užívání zábrany vůbec nemám.*“ Výkon trestu pro něj nebyl vůbec stresující záležitostí, nebere ho jako nejhorší zkušenost, která by ho odradila od drog. Samozřejmě by se nechtěl vrátit do vězení. Je mu jasné, že kdyby se tam znovu dostal, rodina by pro něj už nic neudělala, nechala by ho, ať se z toho dostane sám. Kdyby asi neměl tak velkou podporu rodiny, spadl by na úplné dno bez jakékoliv pomoci, tak by si možná v sobě vybudoval určité zábrany vůči drogám. Ve výkonu trestu měl motivaci, která ho držela od drog. Byla to vidina brzkého návratu domů, která mu kladla překážky v cíleném užívání drog. Po návratu všechna motivace zmizela. Dosáhl svého a neměl nic, co by ho venku motivovalo si znovu nedat dávku. „*Tady defacto kdyby to přede mě někdo postavil tak jakou mám zábranu. Nemám žádnou.*“ Přiznal, že u něj chtíč a touha po droze vždycky zvítězila. I když věděl, že dělá špatnou věc. „*Nevím, člověk kterej to nikdy nepozná tak neví, jak se cítí.... takovej ten chtíč...*“. O svém chtíči mluvil také jako o slabé vůli. Při této větě zněl velmi sklesle, bylo vidět, že si to uvědomuje, jakou moc nad ním má pořád droga. Přemýšlel nad svou situací, hledal „recept“ na to, jak by se dalo pomoci i ostatním „závislým.“

Závěrem dodal, že jednou zábranou v aplikování drogy by byla moje přítomnost. Ze začátku mluvil velmi váhavě a se zaujetím, bylo zřejmé, že se vnitřně pere s tím, co řekne a co v něm zvítězí. Zvítězil opět chtíč.

Možná novou formující se motivací byla pro M. nová (v té době) přítelkyně, se kterou se seznámil měsíc po návratu domů. Mluvil o ní velmi hezky a s nadějí, že by to mohlo tentokrát dopadnout dobře. Velkým plusem je to, že nemá zkušenost s pervitinem, ani s žádnou jinou drogou. Sama už měla jedno dítě, jemu to ale nevadilo, k dětem má velmi dobrý vztah. Ale jak tato skutečnost byla čerstvá, stále v jeho odpovědích byly pochybnosti a slovo „nevím“ se objevovalo velmi často. Snažil se s ní trávit hodně času, kontaktu s bývalými kamarády se vyhýbal. *„Nevím, jestli to bude k něčemu dobrý, chtěl bych, aby to bylo jinak, jak doposud.“* Zajímalo mě téma, které se týká jeho budoucího života, a názor na to, zda by ho rodina a děti odvedly od drog. Dostala jsem zase neurčitou odpověď. *„Nevím, jestli by to byla taková motivace abych se na to jako vyloženě vysral. Protože zase jsou lidi a mají rodiny a děcka a stejně užívají. Ani ty děcka je od toho neodradí.“* M. v této odpovědi zase podvědomě počítá s tím, že by drogy z jeho života nezmizely. Uvedl příklad nějakého kamaráda, který ví, že užívat drogu a mít rodinu podle něj nějakým způsobem může fungovat. V současné době, po našem interview, se M. chová velmi slušně. Bouřlivý začátek nevěstil nic dobrého v jeho dalším životě, zdálo se, že se vrátí do starých kolejí. Momentálně si našel novou přítelkyni, která s ním žije v domě jeho rodičů, kde má svůj zrekonstruovaný byt. Současná partnerka má tři děti, tříletého chlapce a dvě starší dcery, které jsou umístěny v dětském domově, ale matku pravidelně navštěvují. M. s dětmi vychází velice dobře a ony ho mají rády. O svou novou rodinu se stará. Vypadá šťastně. Momentálně je ale stále bez práce. Nemá zatím zájem si nějakou hledat, i když jeho rodiče stále důsledněji trvají na tom, že si musí co nejdříve najít zaměstnání.

4 Diskuze

Stanovený hlavní výzkumný cíl, kterým bylo podchycení životního příběhu závislého člověka na drogách, které ho dovedly až do výkonu trestu odnětí svobody, se mi podařilo splnit. Výzkumná data, která jsem získala z poskytnutého životopisu a interview, jsem zpracovala pomocí IPA analýzy. Získané informace jsem si opakovaně pročítala a tvořila si ke každému odstavci poznámky, které jsem rozdělila do tří skupin. Z těchto poznámek jsem vytvořila nadřazená témata. Vzniklá témata nebyla hned seřazena chronologicky podle toho, jak se v jeho životě objevovala. Seřadila jsem je a vytvořila z nich časovou linii všech jeho zásadních životních etap, kterými si prošel a která podchycují jeho životní příběh až do současnosti. Některá témata nepatří do žádné etapy, protože zasahují do všech těchto životních období.

Výzkumné otázky:

Kromě hlavního výzkumného cíle jsem hledala odpovědi na stanovené výzkumné otázky.

Jaké faktory vedly k drogové závislosti informanta?

Z informací, které jsem získala od informanta, vyplynulo, že prvotním faktorem, který ho dovedl k drogové závislosti, byl vliv vrstevnické skupiny. Potvrdil, že si aplikoval drogu kvůli tomu, aby zapadl do kolektivu a nebyl posledním, který drogu nevyzkoušel. Dalším ovlivňujícím faktorem byly přítelkyně, na kterých mu záleželo více než na sobě samém. Vždy to byly uživatelky drog, pro které drogy sháněl a vařil. Dalším nepodstatným faktorem byly peníze. Snadný výdělek, který mu přinesly drogy, a život na vysoké noze mu vyhovovaly a neměl potřebu nic měnit. Posledním významným faktorem v jeho životě byla rodina, která měla zájem na tom, aby drogy přestal brát. Rodina ale udělala zásadní chybu. Nikdy ho nenechala spadnout úplně dno, aby se postavil na vlastní nohy sám. Vždycky za něj problémy řešila a pomáhala mu hlavně finančně.

Jak začal s užíváním drog?

S užíváním drog začal při studiu na gymnáziu v roce 1995. Našel si tam nové přátele a dal dostal se do party, která pravidelně o víkendech navštěvovala místní diskotéku. Poprvé mu byla nabídnuta droga od vrstevníka právě na této akci. Neodmítl a přijal. Účinek drogy se mu zalíbil a začal ji o víkendech užívat pravidelně kvůli zábavě. Zpětně lituje své první aplikace, nebýt jí, nikdy by se nedostal tam, kde je teď.

Jaký dopad měla drogová závislost na jeho život?

Zpětně se dá říct, že drogy byly a budou stále součástí jeho života, pokud on sám se nenaučí jim nenaучí říct „NE“. Výkon trestu ovlivnil život nejen jemu, ale i celé jeho rodině. On sám ale považuje za nejhorší zážitek první pobyt ve vazební věznici v Olomouci. Tam si uvědomoval závažnost svých chyb, kterých se dopustil. Výkon trestu pak pro něj nebyl tak hrozný, protože už věděl, jak sám řekl, do čeho jde.

Jak se změnil jeho názor na užívání a distribuci drog v době výkonu trestu odnětí svobody a po následném podmíněném propuštění?

Jeho názor na drogy se po propuštění z výkonu trestu se změnil jen v jednom směru. Ve věznici o tom přemýšlel a řekl si, že nechce drogy vařit, ale ani nemá důvod si drogu neaplikovat. Chybí mu jakákoliv motivace k tomu, aby úplně abstinovat. Ve výkonu trestu drogy nebral. Uvedl, že jeho motivací bylo především dostat se z vězení na svobodu. Ke změně názoru na užívání drog po propuštění tedy nedošlo. Ihned po návratu si aplikoval drogy s bývalou přítelkyní, kterou šel navštívit. Protože ona sama byla uživatelkou a potřebovala dávku, nabídnul se a sehnal jí i sobě. Aplikoval si celkem třikrát po propuštění. Na otázku, zda by ho rodina a vlastní dítě motivovalo k tomu, aby drogy přestal brát, nedokázal odpovědět.

Jaké životní změny nastaly po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody?

V jeho životě nedošlo k žádným zásadním změnám. Nastěhoval se do bytu, který rodiče v době jeho výkonu trestu zrekonstruovali (nachází se v jejich domě). V krátké době si našel novou přítelkyni, která nikdy nebyla uživatelkou drog, měla dítě z předchozího vztahu. V současné době žije ve svém bytě s novou přítelkyní a s jejím tříletým synem. O tom, zda aplikuje drogy, nevím, nesvěřil se. Z návštěvy o Vánocích a z rozhovorů s rodinou je patrné, že se chová aspoň trochu zodpovědně. Zaměstnání zatím nemá, momentálně se léčí u ortopeda a dochází na rehabilitační cvičení.

Závěr

V první kapitole práce jsem se zabývala osobností člověka, jejími specifiky a faktory, které osobnost ovlivňují v průběhu jejího formování. Věnovala jsem se hlavně faktorů rodiny jako činitele primární socializace u dítěte, dále kulturním a společenským faktorům, formování osobnosti, ega a přijímání a plnění rolí člověka ve společnosti. Velmi zásadním bylo vymezení faktoru vlivu vrstevnické skupiny hlavně v období dospívání na osobnost mladého člověka kvůli tomu, že informant v mém výzkumu byl právě vrstevníky ovlivněn k tomu, aby užil nelegální látku a stal se závislým.

V druhé kapitole jsem se věnovala fenoménu závislosti, jeho charakteristickému rysu a příznakům. Závislostí jsem se zabývala i z hlediska neurobiologického vývoje, co probíhá v mozku během závislosti. Uvedla jsem dělení závislosti podle WHO a DSM-10 a charakterizovala nejtypičtější znak závislosti, kterým je craving neboli bažení, silná touha po látce. V další části jsem se zabývala charakteristikou stimulancií, do kterých patří metamfetamin, ten je klíčový pro mého informanta, protože se na něm stal závislým a jeho prodejem a vařením si vydělával. Právě prodej a nelegální výroba ho dovedla do výkonu trestu odnětí svobody. Charakterizovala jsem jeho typické znaky, uvedla slangové názvy, průběh a specifika akutní a chronické intoxikace, dávkování, účinky a způsoby nejčastější aplikace pervitinu. Zabývala jsem se i chemickou výrobou pervitinu, poukázala na velmi malé rozdíly v chemických vzorcích, které dokážou „vařiči“ změnit z látky, které nám pomohou od chřipky, na látku, na které vzniká životní závislost. Touto problematikou jsem se zabývala podrobněji, protože pervitin byl hlavním činitelem při vzniku závislosti informanta. Droga se pro něj stala „vstupenkou do vězení,“ jak říká název bakalářské práce. Proto jsem se v závěru druhé kapitoly věnovala i legislativnímu zakotvení drog v českém právním systému, vězeňské službě a Probační a mediační službě ČR. Pod dohledem probačního úředníka je informant po podmíněném propuštění z výkonu trestu.

Třetí kapitola obsahuje můj vlastní výzkum. Hlavním výzkumným cílem bylo podchytit životní příběh člověka s drogovou závislostí, která ho dovedla do výkonu trestu odnětí svobody. Výzkum hlavního výzkumného cíle hledal odpovědi i na další otázky. Zjišťovala jsem, co osobu vedlo k užívání drog, zda drogy užívá nadále, jak se jeho život změnil po propuštění z výkonu trestu, zda se ve výkonu trestu odnětí svobody ponaučil ze svých chyb, zda v tomto životě už nechce dále setrvávat, jaké si klade životní cíle do budoucnosti. Stanovené výzkumné otázky jsem zodpověděla, informace jsem hledala v životopisu zasláního ještě z výkonu trestu, v osobním interview a pak zpracovala podle IPA analýzy. Výsledky jsem zhodnotila v diskuzi.

Výzkum potvrzuje teorii o vlivu faktoru vrstevnických skupin na osobnost člověka, zejména v období adolescence. Dalšími faktory, které byly klíčové v jeho životě a ovlivňovaly ho, byly rodina, hlavně nukleární rodina – matka, otec, bratr a v neposlední řadě partnerské vztahy. Důležitosti partnerského vztahu dával větší váhu než svému vlastnímu životu. Ve výzkumném interview uvedl, že by si drogy aplikoval i po propuštění z výkonu trestu, což se také potvrdilo. Pracovník probační a mediační služby, který má na starosti jeho případ, při jedné z jeho prvních návštěv mu udělal test na drogy, který byl pozitivní. Byla mu udělena výstraha. Poslední test na drogy byl proveden při neohlášené návštěvě dvou pracovník u něj doma, test byl negativní. Kam se budou ubírat jeho další životní cesty je zatím nepředvídatelné.

Seznam použité literatury a zdrojů

- [1] NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0.
- [2] DRAPELA, Victor J. *Přehled teorií osobnosti*. 6. vyd. Přeložil Karel BALCAR. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0040-6.
- [3] BERNE, Eric. *Jak si lidé hrají*. Praha: Portál, 2011. Spektrum (Portál). ISBN 978-80-7367-992-7.
- [4] SMĚKAL, Vladimír. a Petr MACEK. *Utváření a vývoj osobnosti: psychologické, sociální a pedagogické aspekty*. V Brně: Barrister & Principal, 2002. ISBN 9788085947830.
- [5] KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1411-0.
- [6] HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha: Grada, 2001. Pro rodiče. ISBN 80-247-0135-9.]
- [7] KABÍČEK, Pavel, Ladislav CSÉMY a Jana HAMANOVÁ. *Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví*. Praha: Triton, 2014. ISBN 9788073877934.
- [8] KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4331-8.
- [9] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-267-6.
- [10] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6.
- [11] ŠTEFUNKOVÁ, Michaela, ed. *Metamfetamin (pervitin): situace v EU a její globální kontext*. Praha: Centrum adiktologie, Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze, 2010. Učební texty (Všeobecná fakultní nemocnice. Centrum adiktologie). ISBN 978-80-86620-24-4.
- [12] RŮŽIČKA, M. et al. "Dokážu to?": Pervitin - koncepce školení pro terapeuty. Olomouc: P-centrum, 2012a, 75 s
- [13] ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0709-4.
- [14] KUBÁČ, Petr. *Chemie pro šílence 47. Fetujeme vědecky 4. Nekorektní blog Petra Kubáče* [online]. 2015 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://petr-kubac.blog.cz/1506/chemie-pro-silence-47-fetujeme-vedecky-4>
- [15] FIKR, Jaroslav a Jaroslav KAHOVEC. *Názvosloví organické chemie*. 3. vyd. Olomouc: Rubico, 2008, 243 s. ISBN 978-80-7346-088-4.
- [16] HARTNOLL, Richard. *Drogy a drogové závislosti: propojování výzkumu, politiky a praxe: co jsme se už naučili a co bychom se ještě naučit měli*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2005. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 8086734455.

- [17] MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., TION LEŠTINOVÁ, Z., ROUS, Z., KIŠŠOVÁ, L., KOZÁK, J., NECHANSKÁ, B., VLACH, T., ČERNÍKOVÁ, T., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J. 2017. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2016 [Annual Report on Drug Situation 2016 – Czech Republic] MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-200-5.
- [18] ČESKO. § 283 - § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 15. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p283>
- [19] MAREŠOVÁ, Alena. Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 8073380188.
- [20] JURÁKOVÁ, Iveta. Trestněprávní postih toxikomanů. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 8021022345
- [21] VETEŠKA, Jaroslav. Mediace a probace v kontextu sociální andragogiky. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-898-7.
- [22] HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- [23] ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN isbn978-80-210-6382-2.
- [24] JONATHAN A. SMITH. Interpretative phenomenological analysis. Rist. Sage: Sage Publications, 2009. ISBN 1412908345.
- [25] Kostínková, Jana & Cermak, Ivo. (2013). Interpretativní fenomenologická analýza. [online]. [cit.28.2.2018]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/281745581_Interpretativni_fenomenologicka_analyza

Seznam příloh

Příloha 1	Přepis rozhovoru
Příloha 2	Rozbor životopisu
Příloha 3	Rozbor interview
Příloha 4	Scan dopisu

Příloha 1

Zkratky používané v textu: V – výzkumník, I – informant

V: V dopise jsi psal, že sis drogu dal kvůli tomu, abys zapadl do party.

I: Ano, protože většina už to tehdy vyzkoušela, takže abych nebyl takovej ten odpadlík, tak jsem si to dal taky.

V: Takže v té době už to měli všichni a jelo to ve velkém?

I: Ne, ve velkém ne, spíš to tak začínalo, víkendově na diskotéce, na nějaké akci

V: kde je ta diskotéka, kam jsi chodil? Která to byla:

I: Tady na Diamatiku v kulturáku, v tehdejší době tam pouštěli ještě na občanku

V: Když jsi aplikoval drogu, měl jsi strach, nebo jaký to bylo, když jsi dal poprvé?

I: Já jsem si toho nedal moc, právě v té době, to byla dvoucentimetrová čárka

V: Já vůbec nevím, nemám o tom představu, ani s tím zkušenost, musíš mi to popsat (smích)

I: já nevím, jak bych ti to popsal, dejme tomu, jak šňůra od nabíječky

R: taková troška?

I: Taková troška no...

V: A kolik to v té době stálo?

I: Já jsem se tím nezabýval, v té době to mezi nás donesl, tehdejší kamarád, kterej pro to jezdil do Ostravy

V: takže tady to jako tak ta droga nejelo?

I: já nevím, nevím, v té době jsem se v tom nepohyboval, ale s odstupem času vím, že tady ti lidi byli, protože je znám některý, jo ale, v té době jsem to vůbec nevěděl.

V: takže jen proto, že to vyzkoušeli všichni, tak jsi to taky chtěl vyzkoušet

I: jasně, Ano

V: A rodiče o tom věděli, že na konci 4. ročníku na Gymplu jsi to tak nějak nepravdělně užíval?

I: No já jsem teď nad tím nedávno přemýšlel, právě protože na konci čtvrtáku už jsem vlastně bral, takže to muselo být ještě dřív. A takže počítám tak v roce 1995.

V: to jsem se narodila (smích)

I: (smích), v roce 95 asi, já ti to nedokážu, říct, jestli 95, 94 to snad ne, to bych byl hodně nízko teda no, ale tak nějak no

V: tak to bylo ještě před gymplem? Nebo na gymplu?

I: Na Gymplu

V: A rodiče o tom do té doby neměli tušení?

I: Ne vůbec, oni to nevěděli právě hodně dlouhou dobu ještě po tom, několik let

V: a kdy se to dozvěděli? Tak přibližně

I: Já počítám tak po 10 letech

V: Hmm, to se ti to podařilo tak dlouho tajit?

I: Podařilo no, dobře maskovat

V: (smích) no teda...

I: Tak ono to nebylo mezi lidma tak rozšířený, víš“ seru na to... (pořád mu někdo volal).

Ted' je to mezi tou mládeží, ...to je hrozný (pořád zvonění telefonu)“ „to je můj, že?“, Já ho vypnu asi, seru na ně, takže.

V: Takže rodiče vůbec nevěděli a ani to na tobě nepoznali, např. na prospěchu, jak jsi psal v dopise, že se ti zhoršil

I: já jsem vlastně čtvrt'ák opakoval

V: jo to vím, to jsi tam psal,

I: No takže, no to jim furt nepřipadalo divný

V: Měli třeba vaši rodiče, když jste byli malí na vás čas dostatek času?

I: Jojo, měli, nebylo to takový že by nás... dávali na druhou kolej, před něčím jiným, třeba před prací

V: nebo jak chodil táta sloužit do nemocnice, tak to vůbec v tom nehrálo roli

I: ne, ne

V: takže ty jsi to teda vzal jen kvůli tomu, abys zapadnul

I: jojo

V: Lituješ toho? Že jsis to dal poprvé?

I: JO, protože když vidím, svoje spolužáky, teď jsem potkal jednoho, je to týden, tak on je zubař ve Znojmě, tak bohužel no, někteří se maj dobře, já ne....

V: A jak velkou roli pro tebe začínala mít droga?

I: Ze začátku to bylo jen pro pobavení na diskotéky, to nebylo že bych to bral pravidelně každý den.

V: např. 1x za týden?

I: No, o víkendu, až já nevím, pravidelně jsem to začal užívat

V: Víš, kdy přišel ten zlom ve tvém životě, jestli nastala nějaká krizová životní situace, nebo co tě ovlivnilo k tomu, abys to bral pravidelně?

I: to už nevím, já vím, že jsme to sháněli akorát tak na víkend, protože přes týden, kdy jsem chodil do školy nebo todle tak na to nebyla chuť nebo čas, protože se na tom nespí

V: A to jsi říkal, že se ti líbilo, naspeedovanost,

I: no, ze začátku to bylo divný, protože poprvé, když jsem si to dal, tak na té čárce, co jsem ti ukazoval jsem nespal celej víkend

V: to si nedokážu představit...

I: No koukáš do zdi, do stropu a počítáš jenom a říkáš si, kdy to přestane a druhý den to samý třeba, a furt to nepřestává

V: A když si to dáš, je ti pak po tom třeba zle? Za jak dlouho to začne účinkovat?

I: hned, pár vteřin, a taky je rozdíl, jak to aplikuješ

V: Tak ty jsi nejdřív začal šňupat

I: No, a vyzkoušel jsem nejspíš všechny způsoby, jak to aplikovat. Šňupání, nitrožilně, jako do zadku si to strkat, jako bonbón do kapsle, dřív to nebylo teď to dávaj, na tom káčku takový kapsle, do toho se to dává, pak jako drink, že si to rozpustíš v nějakým džusu, kouří se to na alobalu

V: Takže nemel jsi nějaký období, kdy jsi to začal brát pravidelně, kvůli někomu, nebo kvůli vztahu, ženské, ty jsi mě vlastně psal, že po té vojně jsi to začal užívat ve větší míře

I: No já, když jsem šel na vojnu, tak, já nevím, jestli to byla jedna ze zlomových situací, protože tam jsem se dostal, na pokoji se mnou byl přímo výrobce drog

V: tak proto, aha

I: a tam to bylo prostě zařízený tak, že on každéj týden jezdil domů a vozil

V: Aha, mě to právě nešlo dohromady, když jsi mě tam psal, že jsi odjel na vojnu a že jsi se pak krátce na to rozešel s přítelkyní.

I: po vojně hnedka no, to bylo taky.

V: Já jsem si myslela, že právě kvůli přítelkyni

I: Tam právě byl výrobce drog, a navíc vlastně já jsem se vrátil z vojny a tři dny na to, se se mnou rozešla přítelkyně, do toho jsem začal aji pit, a tyhle ty věci, no já nevím a asi po vojně se to stalo takovou tou každodenní, každodenní zábavou užívání drog

I: To bylo tak v roce 2000, 2001 jsem vlastně jezdil se sanitkama, takže 2000, no 2001, já jsem skončil vlastně... hmmm červenec jsem šel z vojny, a květen 2001 jsem nastoupil v nemocnici no, v té době jsem začal tak nějak prodávat, dýlovat

V: Proč jsi začal prodávat? Kvůli tomu, abys měl peníze na drogy?

I: Ne, abych měl přísun drog pro sebe, pro sebe jsem si vařil, a zároveň abych za to nemusel tolik platit, tak vlastně jsem něco vzal od výrobce, určitou váhu drog, prodal jsem za větší sumu třeba, a za to, co bylo navíc jsem si koupil drogy pro sebe

V: kolik se v té době pohybovala cena drog?

I: v té době to byl 1gram za 1000 Kč

V: To byl nějaký pytlíček?

I: Noo, počkej, já v tom mám možná nějaký šroubky, ono se tomu říká dýlerák

V: Na jak dlouho ti to vydrželo?

I: Gram, v té době? Možná asi dva tři dny

V: a teď? (smích)

I: (pousmání se) Před zavřením do kriminálu.... Smích, to je dost těžká otázka, protože já jsem měl různá období, ta moje drogová kariéra byla na vzestupu a pak byla zase na útlumu v užívání drog, takže když byla na vzestupu, tak jedna dávka pro mě byla půl gramu, a když jsem si dával třeba čtyřikrát pětkrát denně, tak to máš tak dva a půl gramu denně. No a před nástupem do trestu to bylo 0,1 gramu na váhu, jedna dávka, a bral jsem tak tři, čtyři maximálně takže jsem se vlezl na půl gramu na den.

V: Po tom to pokračovalo vařením drog? Kde jsi se to naučil a odkoukal? Bylo to těžké se to naučit?

I: Ne nene, je to hrozně jednoduchý,

V: říkala mi babička, že u ní doma jsi schovával varnu

I: ne to ne já, to byl brácha,

V: ten taky jo?

I: Ale ten už se na to vysral dávno no, ale já, já jsem to taky schovával, ale já jsem bydlel tady na bytě Jiřího z Poděbrad, a oni mi dělali dost velký peklo i rodiče, bydlel jsem sám, měl jsem to tam různě poschovávány, a když jsem šel do práce tak oni mi tam udělali prostě takovej jak se říká v base filcunk, že ti prohledali celej byt a pak posbírali ty věci a třeba některý věci ani nebyly moje, někdo si to u mě schoval a teď já jsem přišel a teď to tam nebylo. A teď mama mi říkala, že to vyhodila a teď ono to nestojí nemalý peníze, , jo a teď jak já jsem to měl zaplatit, co mu řeknu, že mi to vyhodila matka? By se mi vysmáli, že mi matka leze do bytu a takový věci...

V: Kdy sis uvědomil, že není cesty zpět?

I: Protože ty, když začneš ty drogy dýlovat a vyrábět, tak s tím musíš už počítat, že jednou půjdeš do toho vězení. Já už jsem byl smířenej, že jednou půjdu dřív nebo pozdějc. Bohužel...

V: a jakse k tomu dostal brácha?

I: bráchu toho taky lituju, toho jsem to naučil já, nebo tak, vyrábět, ale dal jsem mu první dávku, právě....

V: Ten se z toho, jak dostal?

I: prostě, ten jen šňupal, a prostě se odstěhoval a úplně odříznul ty lidi, přestal se stýkat s něma a žije normálně. Jenže tady ve městě to nejde, tady je potkáš na každým rohu, to je špatná

V: Jsi ve styku s bývalými přáteli po příchodu z VTOS?

I: Stýkám, nestýkám... jako pozdravím uživatele drog, měl jsem mezi něma i kamarády, co třeba teď už neberou, tak s těma, vím že třeba, že někteří, co jsem s něma byl v kontaktu se mnou, tak přestali brát úplně, jeden přišel i o děcka kvůli tomu, ta jeho stará utekla za jiným, tak jenom kvůli děckám přestal, začal pracovat, bydlí na ubytovně. Tak za ním sem tam chodím. S kým se stýkám ještě (přemýšlí), s Martinem, bohužel, toho lituju taky hodně, protože já jsem ho de facto málem zabil, prostě on už na tom byl taky hodně špatně, rozhodl se, že odjede dělat do Španělska, a první Vánoce, co měl přijet mi volal, byli jsme v telefonickém kontaktu, a on mi tenkrát volal, že má přijet dejme tomu 22, říkám, budeš spát u mě, a on mi tenkrát řekl, ať zařídím, ať je materiál.

V: On si taky dával? (překvapení)

I: Kdysi dávno, teď už vůbec ne, právě, já jsem nesehnal tenkrát nic, ale já jsem tenkrát bral nitrožilně, měl jsem u sebe nachystanou dávku pro sebe. A on mi říkal, přemluvil mě, že si to dá on, místo mě, a vlastně skončil v nemocnici, tak jak vždycky skončí v nemocnici, třeba na tři dny, jak má to zvracení, tak něco takového se mu tenkrát stalo a nejhorší pro mě bylo, že mi o tom rodiče nic neřekli. Otec ho tenkrát přijímal na Aro., tak jsem byl i na rodiče nasranej, že mě neinformovali o tom, že M. leží ve špitále. No a od té doby...

V: To bych to do něj nikdy neřekla, že by byl uživatelem

I: Tak já ti řeknu jednu, bere to spousta lidí, do kterých bys to neřekla, právníci, doktoři

V: a jaký je to pocit, proč to ten člověk bere, co je na tom tak úžasného?

I: Podle mě pro zábavu, někteří na sex, no a zbytek jsou ti jako já, pravidelný uživatel, už jen pro to, abys mohla fungovat. Protože když to bereš pravidelně každý den a vysadíš, tak máš období, takovýho útlumu, ... já jsem třeba spal tři dny v kuse, kdy mě přišla máma jen vzbudit, ať se jdu najest, na záchod, a zase jsem spal dvanáct hodin, ten organismus je tak vyštavenej, jak když vymáčeš pomeranč, musíš nabrat sílu. **To je, já... bych strašně rád vrátil okamžik, když jsem si vzal poprvé, vůbec bych nebyl tam, kde jsem teď...**

V: Vzpomínáš si na nějakou tu nejhorší věc, kterou jsi udělal třeba? Nebo která se ti stala?

I: Aplikoval jsem si před svou vlastní mámou, a kvůli tomu, že mi udělali čistku doma, tak jsem se nasral, a před mámou jsem si dal, položil jsem stříkačku, obul boty a šel...

V: Jak máma zareagovala?

I: Nevím, nijak, neřvala po mě, protože to nemělo smysl, v tu chvíli, já bych odešel tak i tak, a tenkrát mi bylo stejně jedno, co se mnou bude, bylo mi jedno, že se mnou mají starosti a já jim přidělávám další. Vůbec jsem to neřešil, pro mě byla na **prvním místě droga**.

V: nedokážu si to představit, je to zvláštní poslouchat, a těžko uvěřitelné pro člověka, který to nikdy nezkusil

I: Nejhorší je to, že jsem byl v té léčebně, a oni de facto ti tam vtoukají do hlavy něco lidí, kteří s tím nemají žádný zkušenosti. Dejme tomu, měli jsme tam jednoho terapeuta, který vyzkoušel maximálně trávu, a bude mi něco vykládat, o perníku a heroinu.

V: Léčbu jsi absolvoval kde?

I: Já jsem byl ve Šternberku v psychiatrické léčebně, já jsem totiž vylezl z vazby, první to mě nařídil soud – ústavní léčbu, takže já jsem musel do léčení. A naši chtěli abych ve čtvrtek (když mě propustili ve středu z vazby) nastoupil do léčení. Jenže samozřejmě já, (úsměv), první den po propuštění jsem kontaktoval svoje lidi, hned jsem si dal, takže nejedu nikam. Tak to domluvili až za měsíc. A já celej ten měsíc jsem bral drogy, nebyl jsem doma, máma ze mě musela šílet asi. Jenže do toho vlastně jsem byl s tehdejší přítelkyní a já jsem na té vazbě byl krátkou dobu, šest měsíců, tak jsem si myslel, že **bych zachránil ten vztah**, jo ale ona si mezitím našla **borce a na mě to dolehlo** aji tohle to, a **vlastně jsem ani nechtěl proč a nebyla motivace se léčit**. Ale nakonec jsem nastoupil, sice se mi nelíbilo některý podmínky, například ohledně kouření a já nevím, telefonování a takových věcí. Všechno pak zatím probíhalo v pohodě, dokud (bylo to ve Šternberku), prostě nepřivezli **policajti na léčení taky výrobce drog**, a teď oni ho tam dali, začali jsme si povídat, za ním chodila jeho přítelkyně na návštěvy, a jednou donesla obálku s drogama. Jsme seděli on mi to podával, já jsem k ní jen čuchl k té obálce a už to vonělo. A já říkám: ty jsi takovej blbec, a teď: jdeme si dat, a já: kde vezmeme stříkačky, ona ta jeho přítelkyně všechno donesla,

V: Nebránil ses?

I: Ne, prostě ten chtíč byl tak silnej, že prostě jsem si dal, a no a shodou okolností mě sestřičky volali na moč, samozřejmě pozitivní, a teď do toho si mě volala primárka a řekla mi, že bude muset zavolat policii, a tak já nevím, jestli jsem byl pod vlivem té drogy, jsem si říkal: zase policajti, zase vězení a takový nějaký myšlenky, jsem si řekl: Ne tam nebudu, tak jsem si sbalil

rychle věci, vyskočil jsem z okna a utekl. A on, ten borec si řekl: tak já jdu s tebou. A sbalil se a šel se mnou taky, ale on šel hlavní bránou. Ale oni na mě čekali

V: Takže jsi dostal strach a utekl jsi.

I: Jo, utekl jsem od tama pryč. Ted' jsme neměli prachy, tak co budeme dělat, a on řekl, že má známý někde tam a tam, tak jsme jeli a u těch známých musíme něco vymyslet, abychom měli prachy, on si půjčil peníze, koupil prášky a uvařili jsme si drogy, který jsme pak začali prodávat. Jo a mezitím mě začali hledat: naši brácha, ted' brácha obvolal kámoše, ted' oni věděli, kde se pohybuju ale nevěděli, kde jsem, a vlastně mě našli za 4 dny a vrátili mě zpátky do léčby. A za ty 4 dny, co jsem byl na svobodě jsem dostal 300 hodin veřejně prospěšných prací, za to že jsem utekl. No a vlastně tu léčbu jsem dokončil a akorát jsem čekal na komunitu, tam jsem byl asi týden, do Opavy, pak mě dali do Horních Holčovic, to je takovej pracovní tábor v podstatě, tam mi bylo nejlíp, tam mi bylo dobře. No a pak jsem šel do Bílé Vody.

V: a jak probíhal takový den?

I: Já jsem nejdřív byl na tom příjmovým oddělení, kde strávíš asi týden, a pak jdeš na pohovor do komunity, k vedoucímu komunity, byl jsem přijatý na fénix, a tam vlastně vstoupíš tak, že: přijedeš s věcmi a oni ti prohledají komplet všechno, kapsy, švy, všechno, co by lidem připomínalo starej život, drogy a tady ty věci, a pak tě na 24 hodin zavřou do takové komůrky, kde ti dají pár A4 prázdných, seznam otázek, na který musíš odpovídat a napsat životopis. De facto to, co jsem napsal tobě moji drogovou kariéru, tak tam bys to měl napsat ještě dopodrobna, úplně od začátku života. Jak jsi prospíval ve škole atd. A po 24 hodinách zasedá komunita, všichni lidi, co jsou tam, v tom domečku, ty jim to tam vlastně čteš, ty jim to tam přečteš, a oni se tě ptaj na různé otázky. A tím jsi vlastně zařazený do komunity. Tam se vstávalo v šest hodin ráno, nějaká snídaně, pracovní činnost, většinou dopoledne se pracovalo, odpoledne bylo nějaký sezení s terapeutem, ti lidi v tom domečku museli být samostatní, takže tam byl vedoucí té komunity, který dal lidem 15 tisíc, a ti s penězma museli hospodařit. Jídlo a takový věci, aby se naučili žít normální život, de facto.

V: Dala ti ta komunita něco?

I: no ono já jsem tam vydržel jen měsíc a půl, pak jsem zažádal o návštěvu rodiny, aby mohla přijet a když jsem popisoval situaci doma tak mi zakázali styk s bráchou, jako s výrobcem a uživatelem drog. A já jsem jim tenkrát vysvětloval, že jen díky bráchovi, jsem tam, kde jsem

ted', jo ale on ale trval na svém, tak já jsem mu řekl, že tím pádem naše spolupráce končí, a já stavím rodinu nadevše.

V: Tam jsi byl dobrovolně?

I: já nevím, jestli to bylo dobrovolný ale já si myslím, že to bylo dobrovolný, tak jsem se sbalil a šel jsem, doma se to zase nelíbilo, takže jsem tam byl jen přes víkend a šoupli mě zase do Opavy na léčbu, abych pokračoval dál. A skončil jsem v těch Horních Holčovicích, kde jsem de facto od začátku léčby ve Šternberku do konce léčby bylo deset, jedenáct měsíců, který jsem takhle strávil. A vlastně jsem relapsoval jen v tom Šternberku jinak jsem byl celou dobu čistej, protože ty testy, pokaždý co jsem jel domů, když jsem jel na vycházku, po každý co jsem přijel byly čistý. No a po té léčbě bohužel jsem se dal do kupy s mou bývalou přítelkyní která byla uživatelka a já jsem začal zase prodávat a vyrábět no. A už to jelo zase znova. Kolem roku 2013. To už jsem měl za sebou jednu vazbu.

V: Jaké to bylo jít poprvé do vazby?

I: Hrozný, policajti mě chytli před barákem, tenkrát jsem chodil se pásma do lesa, a my jsme opíkali s kamarády a tehdejší přítelkyní a já jsem se večer, takhle: Ju sem poslal ke kamarádovi spát a já jsem ještě měl nějakou práci (smích – Ivet) to šel dodělat a měl jsem přijet zpátky ke kamarádovi. Bohužel jsem se tehdy nedovolal, nechtěl jsem zvonit, protože měla s sebou malýho, tak abych ho neprobudil, tak jsem se rozhodl, že pojedu spát k rodičům. A vlastně na cestě od kamaráda k domu rodičů mě zastavila hlídka, prohledali mě, našli u mě cca 40 gramů perníků, odvezli mě na CPZ, kde probíhali výslechy a takový ptákoviny, a vlastně za nějaký dva dny mě soud poslal ze Šumperka do Olomoucké vazby. Tak jak jsem byl. Nedovolili mi vzít žádný věci, nic, takže jsem se čtyři dny nekoupal, nečistil si zuby, tak jak jsem byl smradlavej mě šoupli tam, do Ol. Tam vlastně vyfasuješ jen jednu rulu toaletního papíru, kartáček na zuby, zubní pastu, základní hygienický potřeby a tam buď.

V: Byl jsi tam sám?

I: Můžeš tam být ve dvou ve třech, jenže to je taková komůrka, dejme tomu, tak aby se tam vlezli vedle sebe stará vojenská postel kovová, ulička, u toho je umyvadlo, záchod, skříny malý, tam jsi dávala všechny svoje tiskopisy a tam trávíš veškerej čas. 23hodin denně, jedna hodina na vycházce, a to teprve začne člověkovu hrabat.

V: Na co jsi tam myslel?

I: Na rodinu, na přítelkyni, co asi dělá, na rodiče, psal jsem každý den dopisy domů, nevím ani, jestli o mě tenkrát rodiče věděli, že jsem skončil na vazbě, protože vlastně auto zůstalo tady a já jsem se s odstupem času dozvídal, jak to probíhalo. Že vlastně máma koukla, auto bylo tady a já jsem nebyl doma. Ted byla tady tenkrát ta moje přítelkyně, hledala mě, nikdo neviděl, kde jsem, až po tom se dozvěděli, že jsem na vazbě. První dopis z vazby jsem psal na toaletní papír, půjčenou tužkou a známku mi dal cikán co z té známky smyl to razítko, aby ji mohl použít znova. Na to je takovej figl, co mají mukli, tak jinak bych nemohl dát vědět domů, že potřebuju to a to, aby mi to poslali. Takže já jsem poslední dopis dostal až za týden. Oni tak nevěděli tři dny, kde jsem, pak se dozvěděli od právnice, že jsem na vazbě.

V: Ovlivňovali tě vztahy? Hodně?

I: Bohužel jsem si vždycky vybral partnerku uživatelku a aby nechodila nakupovat někde drogy po ulici nebo tohleto, tak jsem to vyráběl a zároveň i pro finanční obohacení prodával. Co jsem z toho vydělal, tak jsem z toho nakupoval oblečení pro nás, ptákoviny, parfémů, kolo malýmu, něco jsem i našetřil. Měl jsem okruh odběratelů, komu jsem prodával.

V: jak na tebe přišla policie? Někdo tě prásknul?

I: Tak oni u sebe mají určitě mezi uživatelama svoje informátory, já si budu myslet, že o mě nic neví, ale oni o mě ví tolik věcí. Tenkrát na tom výsledku se mě zeptali: jak dlouho užíváte drogy, a já jsem jim řekl: 15 let, a on se na mě kouká a říká, ale my o tobě víme, že se mezi tady těma lidma pohybuješ od roku 2001, ale já ty drogy beru od roku 95, takže oni dejme tomu o mě nevěděli šest let, ale to jsem byl takovej víkendovej...

V: Takže partnerka to byla vždycky uživatelka

I: Ano, myslím si, že holka, která neuvívá by nechodila s uživatelem drog, to jako i kdyby z toho měla bůh ví jaký prospěch, tak přece nebudu chodit s člověkem, kterej jednou skončí v base, třeba mají spolu děcka... vždycky to jsou uživatelky, která pak mávne rukou a půjde k jinýmu. No ale já jsem to tak neviděl, já jsem si vždycky myslel, že se mnou ta partnerka zůstane. A žádná nezůstala.

V: Ty jsi měl naposledy Kláru, tu znám i já, s tou jsi to vydržel jak dlouho?

I: Já jsem s ní nebyl dlouho, já jsem jí poznal, jak jsem skončil podruhé na vazbě a byl jsem propuštěnej po 10 měsících do soudu do projednání, a v tom období jsem jí poznal. Někdy v únoru 2014, jel jsem ke kamarádovi a potkal jsem dalšího uživatele s ní, a říkal jsem si: tybrďo, ten má dobrou kočku, taková mladá, a on mě druhý den pozval na kávu, tak jsem tam

letěl (smích), musím se přesvědčit, co to je zač, ale já jsem si dával takovej odstup, nechtěl jsem se ani seznamovat nebo todle, pak jsem se dozvěděl, že ona na mě sháněla číslo, nikdo jí ho nechtěl dát a pak shodou okolností se kámošovi vybil telefon, tak jsme jí volali z mého. Tak dostala číslo a začali jsme se stýkat. A byl jsem s ní osm měsíců. To je krátká doba, mezitím co jsem byl v Rapoticích si našla dalšího přítele.

V: Takže se s ní teď nestýkáš?

I: Viděl jsem ji, jak jsem vylezl ven, **právě jsem si dal, kvůli ní dávku, abych mohl být s ní**, my jsme kecali kecali, udělala mi kávu, a zdálo se mi, že je nervózní, přešlapovala pořád na místě, zdálo se mi, že by si dala, tak jsem se nabídl, že jí seženu drogu, jen mi musí říct kdo kde a že tam zajdu. **Bylo to hned teď po propuštění z vězení 2017**. A tak jsem to sehnal, takhle jsem strávil 4 dny, pak jsem tu udělal trošku pozdvižení, protože jsem se dostal do toxické psychózy, měl jsem vidiny, ale já jsem to tak vnímal, viděl jsem lidi, slyšel hlasy, to bylo něco neskutečného, to jsem ještě nezažil, takovou formou něco takového. Tenkrát jak jsem utekl z té léčebny, jsem měl něco podobného, že jsem viděl policajty, lítal jsem z kopce na kopec, ale tady tohle, mě se zdálo, že na mě rodiče chystají past. Já jsem den před tím jsem přišel domů, abych mohl být s ní, byl doma, osprchoval jsem se, že se budu dívat na TV, a tady tím oknem jsem vyskočil a utekl jsem za ní. A ten další den, jsem říkal, že: v tolik a tolik budu u tebe, a teď najednou jak se ta hodina blížila jsem se nemohl dostat z baráku, otec jak pořád umývá schody a takový věci, tak si říkám, že je to v prdeli, nedostanu se ven, ona mě mezitím začala bombardovat zprávama, kde jsem, a teď se mě zdálo, že někdo jakoby mluvil na té chodbě, došlo to takové fáze, že jsem hledal kamaráda, že si ze mě dělá srandu, a skončil jsem u Kláry, kde jsem dřepěl v koutě, dělal jsem na ni psst, at drží všichni hubu, že nás sledují, ona ze mě musela mít taky dost. Přešlo mě to až další den. Dal jsem si s ní několik dávek. No a tenkrát na to doktorka řekla, že to bylo tím, že jsem dlouhou dobu si nic nedal, abstinovat, byl to na organismus velký záběr, dal jsem si normální dávku, co jsem si dával předtím. A asi to bylo moc. Kvůli Kláře jsem měl i další problémy s jejím současným přítelem, on mi třeba řekl: chceš ji zpátky? A já: jak chceš ju zpátky, on: když mi dáš sto tisíc, tak si ji vem. Já jsem na něj koukal, jestli je normální. Pak to chtěl v drogách, jestli bych mu uvařil drogy, já na to, já nechci vařit drogy, já zase nechci skončit v kriminále znovu a dopadlo to tak, že jsme se kvůli ní i chytli propíchal mi gummy na kole. Teď se s ní už nestýkám.

V: A teď máš někoho? Jezdíš za někým?

I: Mám někoho, jezdím za někým, to ti řekli naši? (smích), ani nevím kde jsem k ní přišel k té slečně, paní, no ona nebyla vdaná, má tříletého chlapečka, takže je na mateřské dovolené.

V: Vypadá to slibně?

I: Nevím právě že, právě nevím, je sama, nevím, kvůli čemu se rozešli, měla přítele, rozešli se, poznala někoho se kterým strávila noc a otěhotněla s ním. Tak s tím dotyčným chtěla vlastně žít společně ale neklapalo to, vydrželo to půl roku a teď žije sama v Šumperku. Práci měla v Mohelnici, ale tam jí to moc neprosperovalo. Ona o mě ví moji minulost, říkal jsem jí to,

V: Jak se na to tvářila?

I: Koukala, byla překvapená, já, když jsem měl vztah, tak to byla vždycky mladá holka. A jí je 35, takže je už někde jinde.

V: Tak máš alespoň kvůli ní nějakou motivaci?

I: Tak je tam nějaká motivace, ale uvidíme, jestli je to k něčemu dobrý, já nevím, ona se chová jednou je taková, jednou taková, nevím, jestli to bude to pravé, nevím, jestli má strach, do čeho půjde. Zná ji chvíli, teprve měsíc, to není dlouhá doba (smích). Chce to asi čas, já nikam nespěchám.

V: A s kým se teď scházíš? Omezil jsi styk s uživateli?

I: Já je potkám ale vždycky je pozdravím, a to je vše, snažím se jim vyvarovat, hodně času trávním s tou Zuzkou, ale nevím, jestli to bude k něčemu dobrý, chtěl bych, aby to bylo jinak, jak doposud.

V: Byli s tebou bývalí kamarádi jen kvůli drogám, nebo tě považovali opravdu za kamaráda?

I: Řeknu ti, lidem, co jsem dával zadarmo tak mi všichni plácali po ramenech Miro dobrý, pecka super, co jsem jim říkal kamarádi, tak jsem až v kriminále poznal, kolik má člověk kamarádů, já de facto mám jen jednoho. Zůstal jen jeden, jezdil na návštěvy, dopis jsem dostal od kamarádů, teď jestli to přeženu, jsem dostal tři. Jeden mi poslal tisíc korun na Vánoce, a ještě mi posílala Klára tak v tom byl dopis ještě od ostatních. Ale byli to jen kamarádi, kteří mě jen využívali, kvůli drogám se mnou byli. Samozřejmě mě i okrádali. To nebylo dne, co bych něco nehledal.

V: Musel jsi kvůli drogám i krást?

I: Bylo období, kdy jsem kradl, rodiče to ani neví, kradli jsme naftu, ve velkém, abychom si přivydělali. Já jsem to bral spíš jako zábavu, já jsem příjem měl z drog, takže jsem nepotřeboval krást naftu. Já jsem to dělal jenom kvůli tomu, abych se zabavil přes noc, tak jsme jezdili krást naftu, vykrádali jsme chaty, nebo jenom tak jezdili.

V: Takže jsi dal po výstupu z vězení na svobodě jen jednou?

I: Ne, dal jsem si dvakrát. Měl jsem dvě období. Jednou jsem si dal týden 14 dní po výstupu s Klárou a druhý asi tak před měsícem. To jsem taky nebyl doma. Ale přiznal jsem se. Mě je to vůči rodičům blbý jim lhát, že, proč jsem nebyl doma a vykládat jim nějaký bludy.

V: bylo to z tvé vlastní vůle, nebo sis dal s někým?

I: Nikdy jsem si to nedal sám, jako vždycky u toho někdo je, abych nebyl sám, abych si mohl s někým povídat nebo já nevím...

V: Takže takový to, že jsi tu doma sám tě štve?

I: Protože, já jsem se o tom bavil s rodičema, nebo brácha jim to říkal. Já jsem se vrátil z kriminálu a já tu nikoho nemám. Kromě rodiny jednoho kamaráda. Nemám žádný přítele, se kterým bych se mohl stýkat.

I: No já jsem tu vlastně měl kamaráda z Jihlavy, týden tu byl u mě. On tam byl se mnou, ale on tam byl za řidičák. Tak s ním jsem trávil týden, ježišmarja..to bylo kruté. Jéžíš s ním jsem taky zažil perný chvílky. teď mám za ním jet do Jihlavy.

V: Tu druhou dávku jsi si dal proč? Kvůli tomu, že by ti to chybělo?

I: To nevím jakej byl důvod, ale asi jen tak. Protože jsem se nachomejtl tam, kde jsem neměl. Nevím, ten chtíč vždycky asi vyhrál. Já nevím, jak bych ti to řekl. Mám slabou asi vůli. Nechám se snadno překecat. A že kdyby to sem někdo třeba položil, prostě všechno, stříkačku tohle, to to, prostě všechno, tak jestli bych si třeba dal.

V: A dal by sis?

I: Hej nevím, asi bych se podíval, jak to vypadá...

V: A kdyby to takhle před tebe někdo položil a odešel a ty jsi tu byl sám, tak jestli by sis to dal

I: No právě jsem ti chtěl říct, že právě třeba před tebou by mě to bránilo si dát. Že nechci před tebou, jo. Ale kdyby to byl uživatel drog, tak to by bylo něco jinýho. To bych se nebál, to bych si vzal. Sám bych si to vzal, kdybych tady byl. Nevím to je, nemám takovou vůli. Vždycky aji

v tom kriminále jsem si od toho dával takovej odstup, protože tam mi bránila myšlena toho, jít domů, já nevím, tenkrát ještě bývalá přítelkyně. Tam jsem měl překážky... Tady defacto kdyb to přede mě někdo postavil tak jakou mám zábranu. Nemám žádnou.

V: Co třeba myšlena na opětovný návrat do vězení?

I: Hmm... právěže to není tak nejhorší co se mi stalo, že by mě to mělo odradit... Jako sralo by mě to, kdybych skončil za katrem. Ale asi to není tak..nebylo to tam tak hrozný. Ale te'd máti mi říkala a otec, že by pro mě nehli ani prstem, kdybych tam skončil znova. Ale furt, kdyby to pro mě neudělali, tak si říkám, je to pro mě menší zlo, než... nevím, člověk kterej to nikdy nepozná tak neví, jak se cítí... takovej ten chtíč... Mě by třeba zajímalo, jak by to popisovala třeba taková nymfomanka, která to chce furt, jk by jí odradili od toho, aby to nedělala furt. Najít na to nějakej recept. Aby to fungovalo tak i tak i tak. Prostě na alkoholika, na toho, na toho.

V: myslíš si, že alkohol nebo jiná droga je horší než perník?

I: Myslím si, že je víc devastující alkohol nebo heroin. Perník tak ne. I když vidím, co ti lidi pro to udělají, kradou, prodávají elektroniku... Jednu dobu, když jsem prodával, tak jsem bral perník silnější měnou, než je euro. Protože jsem koupil třeba plazmovou televizi za 150 Kč. On to neukrad, vzal si to na sebe, na splátky a donesl mi to, já jsem mu prodal drogy, pro mě v hodnotě 150 Kč, pro něj samozřejmě to bylo několikrát vyšší cena... jo, takže takhle.

V: změnil se tvůj názor na drogy po odchodu z vězení?

I: Já to řeknu takhle, co jsem se vrátil, co jsem si všiml, mezi uživatelama, tak se dělají větší podrazy mezi lidma. Předtím to takhle nefungovalo. V dnešní době jsou lidi schopní pro dávku e aji udat na policii. Nedáš mi, udám tě. To za nás neexistovalo. Lidi jsou větší svině. A názor na drogy...Jako když jsem byl v kriminále, tak jsem věřil, že vařit nechci ale perník si venku dám. Vařit fakt nechci ale v užívání zábrany vůbec nemám. Já ne. Ale mám kamarády, kteří byli uživatelé i vařili ale už nejsou ani uživatelé. Mají rodiny a všechno.

V: A ty máš plány do budoucna? kdyby ti to vyšlo s tou přítelkyní? Chtěl bys děti? přemýšlel jsi nad tím takhle?

I: Takhle jsem nad tím nepřemýšlel. Jestli by mě odradilo to, kdybych měl děti, rodinu, nebrat drogy. Nevím, nepodařilo se mi t o. Nevím, jestli by to byla taková motivace abych se na to jako vyloženě vysral. Protože zase jsou lidi a mají rodiny a děcka a stejně užívají. Ani ty děcka je od toho neodradí.

V: Myslíš si, že je to o celkové změně?

I: Já si myslím, že zaprvé by si musel změnit lokalitu kde budeš bydlet, aby ses dostal k úplně jiným lidem, i když všude jsou uživatelé drog, všude, tak to máš tak na 50 % vyhráno. Ale kdo chce tak si tu drogu najde. Proto jen 50 %. Protože ty bys musela hledat ty lidi.... Taky koníčky, nějaký druh zábavy, abys nemyslel na ptákoviny.

V: padl jsi „na dno“? Připadal sis tak někdy?

I: Já jsem si tak nikdy nepřipadal, když bych to měl brát, tak já vlastně, tak, než by přišla doba, kdybych spadl na dno, tak jsem se naučil drogy vyrábět. Proto jsem se nemusel uchýlit ke krádežím. Začal jsem je vyrábět, a i když bych bydlel někde v zemlance v lese, tak bych si to vyrobil a měl prachy na jídlo na všechno. Kdybych se dostal do takovýho srabu, bylo by to možná jinak. Nebo by mě odstříhli rodiče ve vězení. Mě právě říkali, že jsem takovej mamánek. No tak jako, mamánek, já za to nemůžu, že mě má máma ráda. Každý má mámu, na to, aby jim poslala prachy. Ne třeba tolik, kolik mi posílali. Jenže já, když to ve finále vypočítám, tak oni mi neposílali moc. Dejme tomu 2500 tisíce na měsíc. Vem si to, že bys ty měla vyžít z 2500 tisíci na měsíc. Otec mi poslal 10 tisíc. Já jsem si z toho platil výkon trestu. Tam jako každá koruna je dobrá, když si vezmeš, že tam v únoru stály rajčata 260 Kč. 150 citrony. To byly hrozný ceny.

Příloha 2

Zkratky používané v textu: V – výzkumník, I – informant

Lingvistické poznámky	Deskriptivní poznámky	Konceptuální poznámky
• Slušná rodina, předpoklad k dobrému a bezproblémovému vývoji, • předpoklad dobrého zázemí dítěte.	„Rodiče pracují ve zdravotnictví, matka jako zdravotní sestra, otec jako lékař.“	Vliv rodiny ve vývoji dítěte
• Prvotní zlom – přechod na střední školu – gymnázium, • první setkání s drogou, proč?	„Moje dětství probíhalo normálně. Nastoupil jsem na III. ZŠ. Až do VI. třídy jsem měl vyznamenání. V VIII. ročníku ZŠ jsem se přihlásil ke studiu na gymnáziu. Tam se můj prospěch zhoršil, ale vždy jsem to k pololetí i na konci školního roku zlepšil. Na gymnáziu jsem přišel poprvé do kontaktu s drogami.“	„Poprvé“
• Špatná parta, její vliv měl dopad na jeho další zkušenosti s drogami, • opakování slova „TO“, • označuje tím, stav po užití drogy.	„Při studiu na gymnáziu jsem patřil do party, která o víkendech navštěvovala místní bary a diskotéky. Věděl jsem, že někteří z party už v tu dobu prodávali pervitin. Asi kolem 18. roku jsem si poprvé šňupnul. Úplně mě to nadchlo, protože jsem se bavil jako nikdy předtím. Mělo to jednu nevýhodu, tři dny jsem vůbec nespál, ale mě se to zalíbilo.“	Vliv vrstevnické skupiny
• Droga vstoupila viditelně do života informanta, ovlivnila jeho studium, • užívání se stalo pravidelným.	„Tak to probíhalo během celého IV. ročníku. Také jsem se rapidně zhoršil v prospěchu, a proto jsem přerušil studium. Následující školní rok jsem se vrátil a úspěšně odmaturoval. Samozřejmě jsem v té době byl pravidelným uživatelem pervitinu.“	Každodenní rutina
• Úspěšné přijetí na VŠ, žádná motivace něčeho v životě dosáhnout, nezájem, • pervitin měl už velký vliv, přednější bylo	„Po maturitě jsem nastoupil ke studiu na VŠB-TU v Ostravě. Studium mě moc nebavilo, tak jsem hned po zimním semestru 1. ročníku ukončil studium a vrátil se domů. Tam jsem se jen flákal. Stýkal jsem se se starou partou a užíval pervitin. V té době jsem měl i mladší přítelkyni.“	Ztracená motivace

užívat pervitin a flákat se, • „spadla klec“ – metaforické rčení – skončilo se to, přišlo se na to, prasklo to.	Opětovně jsem se hlásil na VŠB-TU Ostrava, ale situace se opakovala jako předtím. Zároveň mi přišel povolávací rozkaz k nástupu do základní vojenské služby. Od plnoletosti jsem se tomu vyhýbal, až spadla klec.“	
• Na informanta měl rozchod značný vliv, užívání alkoholu a drog se vystupňovalo do extrému.	„Po mém návratu do civilu mi přítelkyně oznámila, že potřebuje pauzu, a to byl moment, kdy jsem začal extrémně pít i brát drogy.“	Velmi silný vliv drog Vliv osobních vztahů na užívání drog
• Ani nová práce nezměnila jeho postoj k užívání drog, • stále užívá pervitin.	„Začal jsem pracovat jako řidič. Začátky byly těžké, protože jsem se musel učit zároveň i některé věci ohledně záchrany lidského života. Tím začala moje kariéra jako řidiče sanitky. Stále jsem byl uživatelem pervitinu.“ „Odstěhoval jsem se od rodičů do bytu, který jsem dostal od svého dědečka.“	Nové životní události
• Nedostatek peněz ovlivnil jeho další rozhodnutí – prodej drog.	„Užívání drog v této etapě života mě stálo také hodně peněz, a tak jsem se rozhodl, že si jejich prodejem začnu přivydělávat.“	„Přivýdělek“
• Okolí si všimá změny v chování, má to dopad i na jeho práci, • důsledek tohoto chování – přechod k nitrožilnímu užívání.	„Postupem času si všimli kluci v práci, že se se mnou něco děje, protože jsem měl výkyvy nálad, lidé v mém okolí si všímali i lidí, kteří mě navštěvují, a postupem času se opět zmínil můj šéf, že je něco špatně. Samozřejmě jsem v práci všem lhal, že se nic neděje. Všechno bylo ale jinak, protože jsem přešel od šňupání k nitrožilnímu užívání.“	Změny v chování a v aplikaci drogy
• Nová partnerka – uživatelka drog, • finanční problémy kvůli drogám, dluhy, • rodiče – záchrana od dluhů.	„Začal jsem žít s Romkou a to byl velký problém. Byla také uživatelkou. Stálo mě to hodně finančních prostředků i sil, protože shánění drogy pro oba dva bylo hodně náročné. Začal jsem si také půjčovat peníze od bank nebo od známých. Dostal jsem se do finanční tísně a požádal jsem o pomoc rodiče.“	Finanční problémy kvůli drogové situaci Rodina

• Metafora – hrneček přetekl, • droga je neovladatelná, kvůli ní přišel i o práci.	„Jednou ale hrneček přetekl a já jsem se vzepřel. Romská rodina na mě zavolala policii, která, když jsem byl v práci, mě zastavila a dala líznout. Test byl pozitivní a oni mě odvezli přímo k mému šéfovi. Byl jsem na hodinu propuštěn. Byla to pro mě hodně těžká chvíle, protože jsem byl bez práce, měl jsem dluhy a byl jsem závislý na drogách.“	Ztráta zaměstnání kvůli drogám
• Rčení – zakázané ovoce nejlépe chutná.	„V tu dobu jsem rozjel jen obchod s drogami. Nějakou dobu se mi dařilo, ale mým rodičům se to nelíbilo. Rodiče mi stále zakazovali brát drogy, ale zakázané ovoce nejlíp chutná.“	Přízpůsobení se situaci Obchod s drogami
• Vztahy ho ovlivňují v jeho rozhodování, podřizuje jim svoje chování, • spotřeba drogy znamenala další finanční tíseň a výroba drogy se jevila jako nejlepší řešení, jak mít drogy i peníze.	„Seznámil jsem se s jednou mladou zdravotní sestrou a začali jsme spolu chodit. Byla také uživatelkou. Záhy jsme se rozešli, protože žárlila. Zůstali jsme přáteli. Zásoboval jsem ji drogami. V tu dobu už moje spotřeba byla tak velká, že mi nestačily finance a začal jsem drogy vyrábět.“	Vliv vztahů Výroba drog
• První trest, • neuvědomuje si závažnost a důsledek svého chování.	„Pod nátlakem jsem se přiznal a byl jsem poprvé podmíněčně odsouzen. Stále jsem si neuvědomoval závažnost tohoto problému.“	První varování
• Žít na vysoké noze – metaforické rčení – člověk, který zbytečně utrácí, rozhazuje, kupuje si nejdražší věci (často na to nemá), žít v přepychu, luxusu, bohatství.	„Nepřestal jsem drogy vyrábět ani po mém odsouzení. Měl jsem z toho velké příjmy a uživatelé mi nosili i elektroniku apod. Žil jsem si na vysoké noze“.	Vidina blahobytu a dobrého života
• Trnem v oku – metaforické rčení – vadit někomu, překážet někomu, být na obtíž, nebýt vítán.	„Byl jsem ale trnem v oku policii, která mě jednou večer, když jsem jel domů, zatkla. Druhý den jsem jel do nemocnice na vyšetření a odběr krve. Potom mě převezli k soudu, kde bylo rozhodnuto o mém vzetí do vazby.“	Velký pád

• Uvědomění si závažnosti situace, stres z prvního omezení na svobodě, • překvapující je pro mě fakt, že pro něj bylo nejhorší to, že se s ním rozešla partnerka, • omezení na osobní svobodě není asi tak podstatné jako vztah.	„První dojmy byly hrozné, nemohl jsem spát, bylo mi hrozně smutno po rodině a přítelkyni. Samozřejmě jsme byli v písemném kontaktu i ve styku při návštěvách, ale byl jsem poprvé omezen na svobodě a nesl jsem to těžce. Nejhorší pro mě bylo, že se na mě moje přítelkyně potom vykašlala.“	První omezení na svobodě Velký důraz kladen na osobní vztahy, před jeho vlastním životem
• Uvědomování si svého činu a jeho dopad na rodinu.	„Po 5 měsících přišel soud. Když mě vedli do jednací síně, hrkly mi slzy do očí, protože přišla i moje babička a viděla mě v poutech. Při mé výpovědi jsem se několikrát rozplakal.“	Emoční trauma z prvního odsouzení
• Stálá kontrola a výkon ústavní léčby přinese změnu?	„Dostal jsem tři roky nepodmíněně s pětiletým odkladem. Navíc mi byla nařízena ústavní léčba a probační dohled.“	Léčba – běh na dlouho trať
• Léčbu nevydržel, chtíč a touha užít drogu byly silnější, • objevují se další problémy spojené s útekem, 300 hodin veřejně prospěšných prací.	„Nevydržel jsem odolat touze po pervitinu a vzal jsem si dávku. Asi druhý den jsem byl vybrán na test moči, který byl pozitivní, Dostal jsem strach a z léčby jsem utekl. Schovával jsem se po kamarádech, než mě našel můj bratr. Odjel jsem tedy zpět do léčebny. Mezitím však tento můj útek nahlásili na soud, který rozhodoval, co bude dál. Soud mi uložil 300 hodin veřejně prospěšných prací.“	Silný chtíč, bažení po pervitinu Dopady a důsledky útěku
• Všechno šlapalo jako hodinky – přirovnání.	„Zažádal jsem si o možnost přemístění do komunity v Bílé Vodě. Tam se mi začalo celkem líbit. Všechno šlapalo jako hodinky.“	Nová komunita Další životní změna
• Odchod z komunity, nové impulzy k pokračování léčebného procesu. • radost ze sebe samotného, že léčbu vydržel až do konce.	„Už nevím proč, ale s komunitou jsem se rozloučil. Chtěl jsem pokračovat, tak jsem nastoupil do psychiatrické léčebny v Opavě. Odtud jsem cestoval do Horních Holčovic, kde je to takový pracovní tábor. Tam se mi moc líbilo, proto jsem vydržel až do konce.“	Motivace k nové léčbě
• Po odchodu a vytržení z režimu vznikají	„Po odchodu jsem se vrátil znovu k rodičům. Můj problém byl ale ten, že jsem se vrátil ke své přítelkyni, která se se mnou	Návrat do starých kolejí

problémy a opět se vrací do starých kolejí, • opět viditelným zádrhelem jsou vztahy, které ho dostávají do problémů, • je ochotný kvůli nim riskovat a ohrožovat sám sebe, jen aby si udržel partnerku, která se s ním už jednou rozešla, • spadla klec – opět metafora, • jeho chování se stále opakuje dokola, není ničím a nic ho neponaučilo přestat tuto nelegální činnost provozovat, • vrací se ke stále stejným ženám, hledá u nich štěstí?	rozešla, když jsem byl na vazbě. Nejhorší bylo, že stále užívala pervitin. Já abych si ji udržel, tak jsem opět začal pervitin vyrábět i užívat. Díky tomu jsem vydělával hodně peněz, tak jsem platil všechny náklady na domácnost i věci navíc, které byly potřeba. Žil jsem si na dost vysoké úrovni. Bohužel na jaře roku 2013 spadla klec a byl jsem zatčen. Tentokrát jsem věděl, že to nebude tak lehké.“	Velká slabina – vztahy Spadla klec
• Stesk po rodině, přítelkyni, • deprese z rozchodu.	„Byl jsem opět vzat do vazby a čekal na soud. Čas pomalu utíkal a já se nemohl dočkat soudu. Přišly Vánoce a s nimi i deprese. Stesk po domově a po mé přítelkyni. Bohužel ta si jako předtím našla někoho jiného a o to to bylo ještě těžší.“	Dlouhé čekání Deprese z nevydařených vztahů
• Ztráta a smíření se s tím, že by byl propuštěn, • návrat domů – málo důkazů od policie k jeho dalšímu zadržování ve vazbě.	„Nedával jsem si moc šancí, protože policie něco na mě měla, ale soudce mě pustil na svobodu, poněvadž prohlásil, že policie nedělá dost, aby mě usvědčila. Vrátil jsem se domů k rodičům a čekal, než bude soud.“	Uvědomění si svých chyb, ztráta naděje
• Opět se na scéně objevuje žena, samozřejmě také dlouhodobá uživatelka, • tuto osobu znám.	„Mezitím jsem se seznámil se svou nynější (v té době) přítelkyní. Po mém propuštění jsem už drogy nevyráběl, jen občas kvůli sexu užíval. Přišel termín soudu, který proběhl v dubnu. Od soudu jsem odešel s dvouletým nepodmíněným trestem, ale já se proti rozsudku odvolal.“	Další „přítelkyně“

• Loučení se s rodinou, chce nastoupit sám, nechce jim přidělovat starosti.	„Odvolávka přišla v červenci, kde mi trest byl potvrzen. Pomalu jsem se začal chystat na nástup do vězení.“ „Ještě předtím jsem se rozloučil s rodinou a nastoupil sám, abych z toho neměl ještě další problémy.“	Nástup do výkonu trestu
• Snaha se co nejrychleji z vězení dostat, • za vzorné chování, • motivace, proč neužívat drogy.	„Hned na začátku jsem začal plnit své povinnosti, abych co nejdříve dostal nějakou pochvalu a I. PSVD, kterou jsem potřeboval k tomu, abych mohl žádat intimní návštěvu.“ „Samozřejmě jsem udržoval kontakt s rodinou, pravidelně jsme byli i ve styku formou návštěv.“ „Vyhýbal jsem se konfliktům a nadstandardně plnil své povinnosti, za což jsem byl také odměněn.“	Motivace, snaha o PP

Příloha 3

Zkratky používané v textu: V – výzkumník, I – informant

Lingvistické poznámky	Deskriptivní poznámky	Konceptuální poznámky
• Informant potvrdil v interview, že drogu poprvé vyzkoušel proto, aby zapadl do party, • Objevují se nespisovné tvary slov (ve srovnání s dopisem, ve kterém používal spisovné tvary slov).	V: „V dopise jsi psal, že sis to dal kvůli tomu, abys zapadl do party.“ I: „Ano, protože většina už to tehdy vyzkoušela, takže abych nebyl takovej ten odpadlík, tak jsem si to dal taky.“	Vliv vrstevnické skupiny – špatná parta
• Překvapivé, rodiče nevěděli několik let, že jejich syn bere drogy, • myslím si, že si to rodiče nechtěli tak dlouho připustit. Podle mého názoru měli tušení, že se už něco děje.	V: „Rodiče o tom věděli, že na konci 4. ročníku na gymplu jsi to tak nějak nepravidelně užíval?“ I: „No já jsem teď nad tím nedávno přemýšlel, právě protože na konci čtvrtáku už jsem vlastně bral, takže to muselo být ještě dřív. A takže počítám tak v roce 1995.“ I: „Takže oni to nevěděli právě hodně dlouhou dobu ještě po tom, několik let.“ I: „Já počítám tak po 10 letech.“	Benevolentní styl výchovy
• Láskyplná výchova rodičů, až příliš liberální, • měla dopad na informanta a jeho chování v dospělosti?	V: „Měli třeba vaši rodiče, když jste byli malí, na vás čas dostatek času?“ I: „Jojo, měli, nebylo to takový že by nás... dávali na druhou kolej, před něčím jiným, třeba před prací.“	Benevolentní styl výchovy
• Lituje toho, že si dal úplně poprvé, • první zkušenost byla osudná.	V: „Lituješ toho, že sis to dal poprvé?“ I: „Jo, protože když vidím svoje spolužáky, teď jsem potkal jednoho, je to týden, tak on je zubař ve Znojmě, tak bohužel no, někteří se maj dobře, já ne...“	První osudná dávka
• Vliv na jeho každodenní užívání měl kamarád z vojny, opět se	V: „Takže neměl jsi nějaké období, kdy jsi to začal brát pravidelně kvůli někomu nebo kvůli vztahu, ženské, ty jsi mně vlastně psal, že po té vojně jsi to začal užívat ve větší míře? „	První životní zlom v užívání drog

situace opakuje jako u první dávky – vliv přátel, • další faktor – rozchod s přítelkyní.	I: „No, já, když jsem šel na vojnu, tak já nevím, jestli to byla jedna ze zlomových situací, protože tam jsem se dostal, na pokoji se mnou byl přímo výrobce drog. A tam to bylo prostě zařízený tak, že on každé týden jezdil domů a vozil.“	
• Vliv osobních vztahů v jeho životě, • vojna – noví přátelé.	I: „Tam právě byl výrobce drog a navíc vlastně já jsem se vrátil z vojny a tři dny nato se se mnou rozešla přítelkyně, do toho jsem začal aji pít a tyhle ty věci, no já nevím, a asi po vojně se to stalo takovou tou každodenní zábavou užívání drog.“	Vliv přátel a vztahů
• Nová práce po vojně, první zkušenosti s „dealováním“.	I: „To bylo tak v roce 2000, 2001 jsem vlastně jezdil se sanitkama, takže 2000, no 2001, já jsem skončil vlastně... hmmm červenec jsem šel z vojny a květen 2001 jsem nastoupil v nemocnici no, v té době jsem začal tak nějak prodávat, dýlovat.“	Další životní etapa – nová práce „dealování drog“
• Důvod, proč začal s prodejem a vařením, byl přísun drog a snížení výdajů.	V: „Proč jsi začal prodávat? Kvůli tomu, abys měl peníze na drogy?“ I: „Ne, abych měl přísun drog pro sebe, pro sebe jsem si vařil a zároveň abych za to nemusel tolik platit, tak vlastně jsem něco vzal od výrobce, určitou váhu drog, prodal jsem za větší sumu třeba a za to, co bylo navíc, jsem si koupil drogy pro sebe.“	První prodej a výroba
• Předem znal rizika, uvědomoval si je a přesto začal s prodejem a vařením drog.	V: „Kdy sis uvědomil, že není cesty zpět?“ I: „Protože ty, když začneš ty drogy dýlovat a vyrábět, tak s tím musíš už počítat, že jednou půjdeš do toho vězení. Já už jsem byl smířenej, že jednou půjdu dřív nebo pozdějc. Bohužel...“	Vědomé porušování pravidel
• Domnívá se, že to lidé berou pro zábavu – v jeho případě tomu tak bylo, • lituje první aplikace, bere to jako osudovou chybu.	V: „Jaký je to pocit, proč to ten člověk bere, co je na tom tak úžasného?“ I: „Podle mě pro zábavu, někteří na sex, no a zbytek jsou ti jako já, pravidelný uživatel už jen proto, abys mohla fungovat... já... bych strašně rád vrátil okamžik, když jsem si vzal poprvé, vůbec bych nebyl tam, kde jsem teď...“	Každodenní rutina Litování
• V té době pro něj byla droga na prvním místě, takže	V: „Vzpomínáš si na nějakou tu nejhorší věc, kterou jsi udělal třeba? Nebo která se ti stala?“	

mu bylo úplně jedno, jak se chová.	I: „Aplikoval jsem si před svou vlastní mámou, a to kvůli tomu, že mi udělali čistku doma, tak jsem se nasral a před mámou jsem si dal, položil jsem stříkačku, obul boty a šel. Vůbec jsem to neřešil, pro mě byla na prvním místě droga.“	Ignorování druhých i rodiny Na prvním místě droga
• O svém životě mluví v klidu, něco bere jako velmi úsměvný zážitek, • ztotožnil se s tím, co udělal, • první zkušenost s vazbou mu nedělala starosti, po propuštění byly jeho první starostí drogy.	I: „Já jsem byl ve Šternberku v psychiatrické léčebně, já jsem totiž vylezl z vazby, první to mě nařídil soud – ústavní léčbu, takže já jsem musel do léčení. A naši chtěli, abych ve čtvrtek (když mě propustili ve středu z vazby) nastoupil do léčení. Jenže samozřejmě já, (úsměv), první den po propuštění jsem kontaktoval svoje lidi, hned jsem si dal, takže nejedu nikam.“	Další životní etapa – vazba a léčba Neschopnost říct „NE“
• Starost rodiny ho nezajímala, • bez motivace ke změně.	I: „Tak to domluvili až za měsíc. A já celej ten měsíc jsem bral drogy, nebyl jsem doma, máma ze mě musela šilet asi. Jenže do toho vlastně jsem byl s tehdejší přítelkyní a já jsem na té vazbě byl krátkou dobu, šest měsíců, tak jsem si myslel, že bych zachránil ten vztah, jo, ale ona si mezitím našla borce a na mě to dolehlo aji tohle to a vlastně jsem ani nechtěl proč a nebyla motivace se léčit.“	Žádná motivace k léčbě (vliv přítelkyně)
• Nakonec nastoupil do léčebny, • opět špatný vliv člověka, který mu poskytl drogy i v léčebně, • čuchl jsem si a už to „vonělo“ – droga je pro něj něco, co v něm vyvolává velmi příjemné pocity.	I: „Ale nakonec jsem tedy nastoupil. Všechno pak zatím probíhalo v pohodě, dokud (bylo to ve Šternberku) prostě nepřivezli policajti na léčení taky výrobce drog a teď oni ho tam dali, začali jsme si povídat, za ním chodila jeho přítelkyně na návštěvy a jednou donesla obálku s drogama. Jsme seděli, on mi to podával, já jsem k ní jen čuchl k té obálce a už to vonělo.“	Aplikace drog v léčbě
• Silná chuť na drogu, • dostal strach z toho, že budou problémy.	V: „Nebránil ses?“ I: „Ne, prostě ten chtíč byl tak silnej, že prostě jsem si dal a no a shodou okolností mě	Silný chtíč po droze

	sestřičky volali na moč, samozřejmě pozitivní a teď do toho si mě volala primárka a řekla mi, že bude muset zavolat policii“.	Strach z problémů
• Problém vyřešil útekem z léčebny.	I: „Utekl jsem odtama pryč. Teď jsme neměli prachy, tak co budeme dělat a on řekl, že má známý někde tam a tam, tak jsme jeli a u těch známých musíme něco vymyslet, abychom měli prachy. On si půjčil peníze, koupil prášky a uvařili jsme si drogy, který jsme pak začali prodávat.“	Útek z léčby, vaření a prodej kvůli „přežití“
• Po dalším léčení následoval zase návrat k bývalé přítelkyni a celé se to opakovalo, • i s tou zkušeností, že byl už jednou ve vazbě.	I: „No a po té léčbě, bohužel, jsem se dal do kupy s mou bývalou přítelkyní, která byla uživatelka, a já jsem začal zase prodávat a vyrábět, no. A už to jelo zase znova. Kolem roku 2013. To už jsem měl za sebou jednu vazbu.“	
• Popisuje vazbu jako ten nejhorší zážitek.	V: „Jaké to bylo jít poprvé do vazby?“ I: „Hrozný, nedovolili mi vzít žádný věci, nic, takže jsem se čtyři dny nekoupal, nečistil si zuby, tak, jak jsem byl smradlavej, mě šoupli tam, do Olomouce. Tam vlastně vyfasuješ jen jednu rulu toaletního papíru, kartáček na zuby, zubní pastu, základní hygienický potřeby a tam buď.“	Nejhorší zážitek
• Opět vztahy, byly a jsou pro něj důležité, • drogy v podstatě obstarával a vařil proto, aby se on i přítelkyně měli dobře.	V: „Ovlivňovaly tě vztahy?“ I: „Bohužel jsem si vždycky vybral partnerku – uživatelku a aby nechodila nakupovat někde drogy po ulici nebo tohleto, tak jsem to vyráběl a zároveň i pro finanční obohacení prodával. Co jsem z toho vydělal, tak jsem z toho nakupoval oblečení pro nás, ptákoviny, parfémy, kolo malýmu, něco jsem i našetřil. Měl jsem okruh odběratelů, komu jsem prodával.“	Dobry „skutek“ pro přítelkyni Vlastní potřeba
• Výběr partnerek byl vždycky z okruhu uživatelék drog, • naivně si myslel, že s ním i po nástupu do vazby přítelkyně zůstane,	V: „Takže partnerka to byla vždycky uživatelka?“ I: „Ano, myslím si, že holka, která neužívá, by nechodila s uživatelem drog, to jako i kdyby z toho měla bůh ví jaký prospěch, tak přece nebudu chodit s člověkem, kterej jednou	

• moc jim důvěřoval a měl je rád, • udělal by pro mě všechno, o co by ho požádaly.	skončí v base, třeba mají spolu děcka... Vždycky to jsou uživatelky, které pak mávnou rukou a jdou k jinému. No ale já jsem to tak neviděl, já jsem si vždycky myslel, že se mnou ta partnerka zůstane. A žádná nezůstala...“	Naivní důvěra v partnerky
• Život čerstvě po propuštění z výkonu trestu, • s bývalými uživateli se moc nestýká.	V: „Jsi ve styku s bývalými přáteli po příchodu z VTOS?“ I: „Stýkám, nestýkám... jako pozdravím uživatele drog, měl jsem mezi něma i kamarády, co třeba teď už neberou...“ V: „Ty jsi měl naposledy přítelkyni K., stýkáš se s ní?“	
• S bývalou přítelkyní se ale sešel, • opět to byla přítelkyně, i když bývalá, se kterou byl ochotný si aplikovat drogu a přinést jí drogu, aby byla „v pohodě“.	I: „Viděl jsem ji, jak jsem vylezl ven, právě jsem si dal kvůli ní dávku, abych mohl být s ní, my jsme kecali, udělala mi kávu a zdálo se mi, že je nervózní, přešlapovala pořád na místě, zdálo se mi, že by si dala, tak jsem se nabídl, že jí seženu drogu, jen mi musí říct, kdo, kde, a že tam zajdu.“	„Stará známá“
• Ihned po propuštění návrat do starých kolejí, • zdravotní komplikace spojené s užitím velmi silné dávky, na kterou nebyl zvyklý.	I: „Bylo to hned teď po propuštění z vězení 2017. A tak jsem to sehnal, takhle jsem strávil 4 dny, pak jsem tu udělal trošku pozdvižení, protože jsem se dostal do toxické psychózy, měl jsem vidiny, ale já jsem to tak vnímal, viděl jsem lidi, slyšel hlasy, to bylo něco neskutečného, to jsem ještě nezažil takovou formou něco takového.“	Návrat po propuštění z VTOS do starých kolejí
• Toto byla jen krátkodobá • vidina nové motivace – partnerka, která není drogovou uživatelkou.	V: „A teď máš někoho? Jezdíš za někým?“ I: „Mám někoho, jezdím za někým, to ti řekli naši? (smích) Ani nevím, kde jsem k ní přišel, k té slečně, paní, no ona nebyla vdaná, má tříletého chlapečka, takže je na mateřské dovolené.“	Nová partnerka = nová motivace?
• Neví, na čem je, chtěl by s partnerkou žít.	V: „Vypadá to slibně?“ I: „Nevím, právě že nevím, je sama, nevím, kvůli čemu se rozešli, měla přítele, rozešli se, poznala někoho, se kterým strávila noc a otěhotněla s ním. Tak s tím dotyčným chtěla vlastně žít společně, ale neklapalo to, vydrželo to půl roku a teď žije sama.“	Nová partnerka = nová motivace?

• Chce změnu, nechce se stýkat se starými uživateli, ale být s partnerkou.	V: A s kým se teď scházíš? Omezil jsi styk s uživateli? I: Já je potkám, ale vždycky je pozdravím a to je vše, snažím se jich vyvarovat, hodně času trávím s tou Zuzkou, ale nevím, jestli to bude k něčemu dobrý. Chtěl bych, aby to bylo jinak jak doposud.	
• Staří kamarádi, • poznal, že ho jen využívali, • jediné, co mu zůstalo, je rodina a jeden kamarád z dětství, • uvědomuje si, že je sám.	V: Byli s tebou bývalí kamarádi jen kvůli drogám, nebo tě považovali opravdu za kamaráda? I: Řeknu ti, lidem, co jsem dával zadarmo, tak mě všichni plácali po ramenech Miro, dobrý, pecka, super. Co jsem jim říkal kamarádi, tak jsem až v kriminále poznal, kolik má člověk kamarádů, já de facto mám jen jednoho.“	Žádní přátelé Samota
• Chodil s ostatními a kradl pro zábavu.	V: Musel jsi kvůli drogám i krást? I: Bylo období, kdy jsem kradl. Rodiče to ani neví, kradli jsme naftu ve velkém, abychom si přivydělali. Já jsem to bral spíš jako zábavu, já jsem příjem měl z drog, takže jsem nepotřeboval krást naftu. Já jsem to dělal jenom kvůli tomu, abych se zabavil přes noc. Tak jsme jezdili krást naftu, vykrádali jsme chaty nebo jenom tak jezdili.“	Noční zábava
• Přiznání, že si aplikoval drogu, • říká to s klidem, smířeně, • nelhal rodičům, chtěl, aby to věděli.	V: „Takže sis dal po návratu z vězení na svobodě jen jednou?“ I: „Ne, dal jsem si dvakrát. Měl jsem dvě období. Jednou jsem si dal týden, 14 dní po výstupu s Klárou a druhý asi tak před měsícem. To jsem taky nebyl doma. Ale přiznal jsem se. Mně je to vůči rodičům blbý jim lhát, že proč jsem nebyl doma a vykládat jim nějaký bludy.“	Opětovná aplikace drogy i po výstupu z výkonu trestu
• Přiznává, že si aplikoval drogu, • vždycky u toho chtěl někoho mít, aby si s někým mohl povídat, nebýt sám.	V: „Bylo to z tvé vlastní vůle, nebo sis dal s někým pro zábavu?“ I: „Nikdy jsem si to nedal sám, jako vždycky u toho někdo je, abych nebyl sám a mohl si s někým povídat... nebo já nevím...“ V: „Takže štvě tě, že jsi doma celou dobu sám?“ I: „Já jsem se o tom bavil s rodičema nebo brácha jim to říkal. Já jsem se vrátil z kriminálu a já tu nikoho nemám. Kromě	„Nebýt sám“

	rodiny jednoho kamaráda. Nemám žádný přítele, se kterými bych se mohl stýkat.“	
• Používá v hovoru nespisovné tvary slov, • ve srovnání s dopisem, kde mluví spisovně a používá metafory, přirovnání, • chtíč byl silnější než vůle, • stačilo málo a hned ho přemohl, • velmi lehce se nechá ovlivnit.	V: „Tu druhou dávku sis dal proč?“ I: „To nevím, jaký byl důvod, ale asi jen tak. Protože jsem se nachovejtl tam, kde jsem neměl. Nevím, ten chtíč vždycky asi vyhrál. Já nevím, jak bych ti to řekl. Mám slabou asi vůli. Nechám se snadno překecat. A že kdyby to sem někdo třeba položil, prostě všechno, stříkačku, tohle, to to to, prostě všechno, tak jestli bych si třeba dal.“	„Slabá vůle“ „Chtíč“
• Mluvil o tom s velkým zájmem, • bylo vidět, že o tom hodně přemýšlí, • přiznává, že by se klidně nechal zlákat, • ale přede mnou by si nedal, protože by nechtěl, abych ho viděla.	V: „A dal by sis?“ I: „Hej, nevím, asi bych se podíval, jak to vypadá... Právě třeba před tebou by mě to bránilo si dát. Že nechci před tebou, jo. Ale kdyby to byl uživatel drog, tak to by bylo něco jiného. To bych se nebál, to bych si vzal. Sám bych si to vzal, kdybych tady byl. Nevím, to je, nemám takovou vůli.“	„Váhání“ „Vnitřní boj sám se sebou“
• Ve vězení měl motivaci si neaplikovat, protože jeho hlavním cílem bylo dostat se ven, což bylo silnější než droga, • po návratu z vězení ztratil zábrany si znovu neaplikovat.	I: „Vždycky aji v tom kriminále jsem si od toho dával takovej odstup, protože tam mi bránila myšlenka toho jít domů. Já nevím, tenkrát ještě bývalá přítelkyně. Tam jsem měl překážky... Tady de facto, kdyby to přede mě někdo postavil, tak jakou mám zábranu? Nemám žádnou.“	Ztráta zábran po propuštění
• Přiznává, že VTOS nebyl jeho nejhorším zážitkem, který by ho odradil od toho, aby si venku neaplikoval,	V: „Co třeba myšlenka na opětovný návrat do vězení?“ I: „Hmm... právě že to není tak nejhorší, co se mi stalo, že by mě to mělo odradit... Jako sralo by mě to, kdybych skončil za katrem. Ale asi to není tak. Nebylo to tam tak hrozný. Ale teď“	Vězení nebylo to nejhorší

• chtíč vítězí nad zdravým rozumem, • je vidět, že nad tím přemýšlí, hledá řešení, jak by přemohl chtíč po droze, • mluví o tom sklesle, jako by už nebylo cesty zpět, • hledání nějakého společného receptu, který by platil na každého závislého člověka.	máti mi říkala a otec, že by pro mě nehli ani prstem, kdybych tam skončil znova. Ale furt, kdyby to pro mě neudělali, tak si říkám, je to pro mě menší zlo, než ... nevím, člověk, kterej to nikdy nepozná, tak neví, jak se cítí.... takovej ten chtíč... Mě by třeba zajímalo, jak by to popisovala třeba taková nymfomanka, která to chce furt, jak by ji odradili od toho, aby to nedělala furt. Najít na to nějaký recept. Aby to fungovalo tak i tak i tak. Prostě na alkoholika, na toho, na toho.“	Smíření, že chtíč vždycky vyhraje Hledání společného „receptu na závislost“
• Názor na drogy nezměnil, • jen přesvědčení, že vařit drogy už nechce, • nemá žádné zábrany si venku aplikovat drogu.	V: „Změnil se tvůj názor na drogy po odchodu z vězení?“ I: „Jako když jsem byl v kriminále, tak jsem věřil, že vařit nechci, ale perník si venku dám. Vařit fakt nechci, ale v užívání zábrany vůbec nemám. Já ne. Ale mám kamarády, kteří byli uživatelé i vařili, ale už nejsou ani uživatelé. Mají rodiny a všechno.“	„Vařit nechci“ „Aplikace bez zábran“
• Není si jistý, jestli by pro něj rodina byla dostatečnou motivací k tomu, aby přestal brát drogy.	V: „A ty máš plány do budoucna? Kdyby ti to vyšlo s touto novou přítelkyní? Chtěl bys děti? Přemýšlel jsi nad tím takhle?“ I: „Takhle jsem nad tím nepřemýšlel. Jestli by mě odradilo to, kdybych měl děti, rodinu, nebrat drogy. Nevím, nepodařilo se mi to. Nevím, jestli by to byla taková motivace, abych se na to jako vyloženě vysral. Protože zase jsou lidi a mají rodiny a děcka a stejně užívají. Ani ty děcka je od toho neodradí.“	„Nové životní otázky“

Příloha 4

Jmenuji se Miroslav Štrouad a narodil jsem se 15. 10. 1977 v Ostravě. Můj otec se jmenuje také Miroslav Štrouad a pracuje jako lékař v šumperské nemocnici. Má matka se jmenuje Vlasta Štrouadová a pracuje jako zdravotní sestra v šumperské nemocnici. Máme jednoho mladšího sourozence, jmenuje se Jan Štrouad a ten pracuje, aspoň myslím, ve firmě MEP Prostředlov.

Mezi dětství probíhalo normálně. Nastoupil jsem na III. ZŠ v Šumperku. Až do VI. třídy jsem měl vynikající a zbytek základní docházky byl velmi dobrý. V VIII. ročníku základní školní docházky jsem se přihlásil ke studiu na gymnázium. Příjímací zkoušky jsem udělal a v roce 1992 jsem nastoupil na gymnázium. Tam se můj prospěch zhoršil, ale vždy jsem to k pololetí i ke konci roku zlepšil. Na gymnázium jsem poprvé přišel do kontaktu s drogami. Nejprve to byla marihuana, kterou pěstoval můj spolužák. Několikrát jsem ji kouřil, ale vždy mi potom bylo moc špatně. Při studiu na gymnázium jsem patřil do party, která o víkendech navštěvovala místní bary a diskotéky. Věděl jsem, že někteří z party už v tu dobu prodávali pervitin. Asi kolem 18 roku jednou takhle večer před diskotékou mi bylo nabídnuto, abych to vyzkoušel. Abych zapadl, tak na zachodkách jednoho podniku, jsem si poprvé šněpml. Uplně mě to uadchlo, protože jsem se bavil, jako nikdy předtím. Mělo to jednu nevýhodu, protože jsem tři dny vůbec nespál, ale mě se to zalíbilo. Každý následující víkend jsem si šněpml, abych se bavil. A tak to šlo téměř celý IV. ročník. Také se mi rapidně zhoršil prospěch a proto jsem přerušil studium. Následující rok jsem se vrátil a odmaturoval. Samozřejmě že jsem v té době byl už pravidelným uživatelem pervitinu.

To odmaturovávám jsem se hlásil i na VŠ. Měl jsem podané asi 3 přihlášky a na 2 VŠ jsem úspěšně složil přijímací zkoušky. Mohl jsem si vybrat a vybral VŠBTU v Ostravě. Nastoupil jsem tedy tam. Na kolejích jsem bydlel s mým spolužákem z gymnázia, který se také dostal na stejný obor. V té době jsem měl i mladší

přítelkyni. Studium mě moc nebavilo, tak jsem hned po 1/2 roce ukoučil studium a vrátil se do Šumperka. Doma proběhlo pár hátek proče jsem skoučil, ale postupem času se s tím sblížili. Po dobu, co jsem byl doma jsem se jen flákal. Stýkal jsem se se starou partou a užíval pervitii. Znovu jsem zkusil studium na VŠ, ale opět to bylo fiasko. Zase po půl roce jsem to vzdal. Opakovala se ta samá situace, jako předtím. Začal jsem se opět stýkat se starou partou. Zároveň mi došel i povolávací rozkaz k nastoupení do základní vojenské služby. Od plnoletosti jsem se tomu vyhýbal až spadla kůže.

V červenci 1999 jsem nastoupil základní vojenskou službu do Strážova u Plzně. Z domce jsem to měl asi 450 kuc. Stále jsem měl tu samou přítelkyni, tak jsem dělal všechno proto, abych často jezdil domů. Dokonce jsem se nechal převelet do Lipníka nad Bečvou, abych to měl blíže domů. Bohužel náš vztah se během vojny rozpadl. Po mém příchodu do civilu mi oznámila, že potřebuje pauzu a to byl moment, kdy jsem začal extrémně žít i brát drogy. Trvalo to asi rok a zkusil jsem znovu přijímací zkoušky na VŠ.

Opět jsem byl úspěšný a tak jsem nastoupil na VŠ v Olomouci. Hoci se mi tam líbilo, ale nevyhovoval mi kreditní systém. Po roce studia jsem to opět vzdal a vrátil se domů. Přihlásil jsem se na UČP v Šumperku a sám zkoušel hledat práci. Po celou dobu základní vojenské služby i následující léta jsem užíval pervitii.

Na jaře roku 2001 jsem se dočetl, že budou brát řidiče v nemocnici v Šumperku u zdravotní dopravní služby. Byli jsme tři zajemci na dvě volná místa a uspěl jsem. Začal jsem pracovat jako řidič. Začátky byly těžké, protože jsem se musel učit zároveň i některé věci ohledně záchrany lidského života. Dojžděl jsem kvůli tomu i do Olomouce, kde jsem potom dělal i závěrečné zkoušky. Tím začala i moje kariéra jako řidiče sanitky. Všichni kluci, co tam pracovali, jsme byli dobrá parta. Stále jsem byl uživatelem pervitinu. Dokonce jsem se odstěhoval od rodičů. Býdlel jsem v bytě, který jsem dostal od svého dědečka. Postupem času jsem si tu byt upravil k obrazu svému. Do rekonstrukce a vybavení jsem dal všechnu peníze, co mi rodiče šetřili i ty, co jsem dostal od prarodičů. Užívám drogy v této etapě života

mě stało také hodně peněz a tak jsem se rozhodl, že si jejich
prodejem začnu přivydělavat. Měl jsem hodně kontaktů mezi výrobci
pervitinu, tak to nebyl problém. Vždy jsem z výplaty v nemocnici!
koupil léky, ze kterých se pervitin vyrábí a nechal si to vyrobit.
Zaboven jsem zaplatil nájem a zbytek peněz použil na jídlo.
Zobužel jsem užíval drogy i když jsem byl v práci. Nejhorší bylo,
že jsem začal hrát i automaty a peníze už nestačily. Začal jsem
také půjčovat byt k výrobě drog, za což jsem dostal svůj podíl.
Bydlel jsem sám. Jednou chtěli uživatelé drog vyhodit štěně
psa z 5. patra panelového domu, tak jsem ho za blávu pervitinu
koupil. Začal jsem se tedy starat a tenku křížence, která mi
hodně přivostla k srdci. Vždy když jsem měl chvíli volna
v práci, tak jsem ji jezdil venčit. Lidem v mém okolí se to
ale nelíbilo a nakrásili to v nemocnici. Můj šef si mě volal
potom na kobereček a dostal jsem důtku. Postupem času si všimli
kluci v práci, že se se mnou něco děje, protože jsem měl výkyvy nálad.
Lidé v mém okolí si všimli i návštěv, které mě navštěvují
a postupem času se opět zmínil můj šef, že je něco špatně.
Salvo zřejmě jsem v práci všem lhal, že se nic neděje. Všechno bylo
ale jinak, protože jsem přešel od šungalu k nitrozilnu užívatel.
V té době jsem začal kšeftovat i s prostitutkami. Začal jsem žít s jednou
romkou a to byl velký problém. Byla taky užívatelkou! Tím pádem
jsem začal žít s dvěma lidmi plus psa. Došlo to až tak daleko,
že se to dozvěděla její rodina a začala mě vydírat. Pakkrát jsem byl
i napaden, zlomili mi ruku a měl jsem i otřes mozku. Její otec
mi vyhrožoval, že tento případ medializuje v televizi i místních
novinách. Štálo mě to hodně finančních prostředků i sil,
protože shánění drog pro oba dva plus se starat o malé štěně
bylo hodně náročné. Začal jsem si také půjčovat peníze od bank
nebo od známých. Dostal jsem se do finanční tísně a musel
požádat o pomoc své rodiče. Došlo to i tak daleko, že jsem přepsal
svůj byt na rodiče, abych ho u nich neprodal. Od rodiny mě
rodinská přítelkyně byl vyvíjen nátlak, abych ho přepsal na ni.
To přepsání bytu na rodiče, jsem pro ně přestal být zajímavý

a rozešla se se mnou. Bohužel mě trápení nepřestalo. Začali mě vyčítat. Musel jsem jím obstarávat drogy ~~nebo~~ nebo mě udají. Jednou ale hrůšček přetekl a já se vzepřel. Oni na mě zavolali policii, která když jsem byl v práci mě zastavila a dala lízuout. Test byl pozitivní, proto mě příslušníci odvezli přímo k mému šefovi. Byl jsem na hodinu propuštěn. Byla to pro mě hodně těžká chvíle, protože jsem byl bez práce, měl jsem dluhy a byl jsem závislý na drogách. Nějakou dobu jsem to ještě zvládl, protože jsem dostával peníze od UT, ale výhledově to bylo špatné. Dokonce jsem prodal i nějaký nábytek ze svého bytu, abych měl na živobytí a na drogy. V tuto dobu jsem rozjel jen obchod z drogami. Nějakou dobu se mi dařilo, ale mým rodičům se to nelíbilo. Vyhrožovali mi, že mě vyhodí z mého bytu. Bohužel jsem si nevědomoval, že jsem ten byt na ně přepsal a dal jeltu svou. Potád jsem prodával i užíval drogy a jednou došla mým rodičům trpělivost a vyhodili mě z bytu. Já i můj pes jsme trávili čas u mých přátel, ale nešlo to do nekonečna. Po určité době jsem přišel k rodičům s prosbou, abych se mohl vrátit domů. Podmínka byla, že se vrátím do bytu svých rodičů, kde jsem měl svůj pokoj a ten můj byt pronajmou. Nic jiného mi nezbývalo a tak jsem se vrátil. Rodiče mi stále zakazovali brát drogy, ale zakázání ovšem nejlíp chutná a já samozřejmě nepřestál. V tu dobu jsem se seznámil s jednou mladou zdravotní sestrou a začali jsme spolu chodit. Bohužel byla také užívatelkou, ale pracovala. Přestěhovala se k mým rodičům, kde jsme nějakou dobu bydleli. Nejhorší bylo, že mě začala podezřívat, že ji zahýbám s děvčaty, které jsou také užívatelky. Nebyla to pravda, ale po určité době jsme se rozešli. Zůstali jsme nadále přáteli a scházeli se i nadále jen kvůli sexu. Zaboboval jsem jí i drogami. V tu dobu už má spotřeba byla tak velká, že mi nestačily finance a začal jsem drogy vyrábět. Tak jsem znal spoustu výroby, tak jsem ten postup výroby okoukal a vyzkoušel. Jenže jsem unikl z hledáček policie a byl jsem jednou předveden. Pod tlakem jsem se přiznal a byl jsem poprvé odsouzen na podmínku. Stále jsem si nevědomoval závažnost tohoto problému.

Většinu času jsem trávil u kamaráda na chatě, kde jsem vyráběl i drogy. Nepřestal jsem je vyrábět ani po mém odsouzení. Měl jsem z toho velké příjmy a uživatelé mi nosili i elektroniku, hygienu, zahradní techniku atd. Žil jsem si na vysoké noze, protože jsem si mohl dovolit, co jsem chtěl. Rozhodl jsem se, že si pronajmu rodinný domek ve vedlejší vesnici, kde jsem to začal vyrábět ve velkému. Tento život se mi líbil, kupoval jsem si drahé oblečení, koupil si auto a nečekal, že by se mohlo něco stát. Asi po čtyřech měsících jsem začal chodit s jednou slečnou a vrátil se k rodičům. Tam jsem samozřejmě drogy vyrábět nemohl, tak jsem chodil do lesa. Vždy jsem vzal psa, přítelkyni a kamarády (uživatelé), aby mi dělali křivit a vyrazili. Vlastními silami jsme postavili v lese u Šumperka i dřevěný příbytek, který mi sloužil na výrobu pervitinu. Takto to šlo nějakou dobu. Vždy jsem se ráno sbalil a vyrazil se psem do lesa, kde jsem i s přítelkyní a kamarády trávil celý den. Rodiče věděli, že užívám drogy, ale vždy jsem byl veter doma a nedělal věci, co tetáci obvykle dělají tj. flákači po nocích, kvádou v obchodech atd. Byl jsem ale hrnem v oku policii, která mě jednou večer, když jsem jel domů zatkla. Odvezli mě na služebnu a začali vyšetřovat. Postupem času mi bylo jasné, že z toho tak lehce nevyvážnu. Druhý den jsem jel do nemocnice na vyšetření a odběr krve. Potom mě převezení k soudu, kde bylo rozhodnuto o mém vzeti do vazby. První dojmy byly hrozné. Nemohl jsem spát, stres a bylo mi hrozně smutno po rodině a mé přítelkyni. Samozřejmě jsme byli v písemném kontaktu i ve styku při návštěvách, ale byl jsem poprvé omezen na svobodě a nesl to těžce. Nejhorší pro mě bylo, že se na mě moje přítelkyně vykašlala. Po 5 měsících přišel soud. Při odjezdu z Plzně mi nasadili pouta a vyjeli jsme k Šumperku. Po tak dlouhé době jsem se opět dostal domů do Šumperka. Měl jsem sevřené základy a byl jsem hodně nervózní. Nějaký čas jsme strávili ještě s palčákem ve sklepení Šumperského soudu. Když mě vedli do jedné síně, hrkly mi slzy do očí, protože přišla i moje babička a viděla mě v poutech. Při mé výpovědi jsem se několikrát rozplakal.

(6)

ale asi po 2 hodinách jsem byl opět propuštěn na svobodu. Dostal jsem 3 roky nepodmíněně s 5-letým odkladem. Navíc mi byla navržena ústavní léčba, takže užívání drog i probacií dohled. Byl jsem na svobodě, ale netrvalo to dlouho. Asi po 14-ti dnech jsem nastoupil ústavní léčbu ~~na~~ v psychiatrické léčebně ve Šternberku. Začátek byl pro mě dost těžký, protože jsem si musel zvyknout na režim. Byly tu různá omezení, jako třeba kouření vždy jen za 10 min celá nebo rajony a uklid celého oddělení. Navštěvoval jsem psychoterapie i toxikoterapie, chodil pracovat na zahradku nebo sportovat až do doby než jeden člověk, co tam byl se mnou, donesl z vycházky pervitii! Nevydržel jsem odolat té touze po pervitii a vzal jsem si dávku. Asi druhý den jsem byl vybrán na test moči, který byl pozitivní. Hned jsem věděl, že mé odsavadní sražení o nápravu se rozplynulo. Dostal jsem strach a z léčby jsem utékl. Byl jsem na útěku 3 dny. Sledoval jsem se po kamarádech než mě našel můj brat a odvezl domů. Tam jsem se rozhodl, že se vrátím na léčbu. Odjel jsem tedy zpět do Šternberku. Mezitím však ten to můj útek uhlásili na soud, který rozhodoval, co bude dál. Od té doby jsem se choval vzorně a pokračoval v léčbě. Zažádal jsem si o možnost přemístění do komunity v Bítě Vodě na Jesevicku. Proběhl soud, který mi uložil trest 300h veřejně prospěšných prací! Já jsem po 4tém měsíci odjel ze Šternberka do Bítě Vody. Tam jsem nastoupil do komunity Fenix. Tam se mi začal celkem líbit. Hned jsem se zapojil do chodu komunity. Starali jsme se o dobytek, dělali jsme různé práce, které byly potřeba při spravování bydlení a okolí domu. Také jsme jezdili na výlety. Všechno šlapalo jako hadinky. Proto jsem však požádal o návštěvu svých příbuzných. Bohužel mi nebyla umožněna z důvodu toho, že můj bratr byl občasným uživatelem. Už nevím proč, ale opět jsem se s komunitou rozloučil. Chtěl jsem pokračovat, tak jsem nastoupil do psychiatrické léčby v Opavě. Odtud jsem cestoval do Horních Hořovic, které spadají pod Opavu a je to takový pracovní tábor. Tam se mi moc líbilo, protože tam jsem vydržel až do konce. Byla tam možnost návštěv, jsem mohl jezdit na víkendy domů. Bylo nás tam asi 60 chlapů.

(4)

Bydleli jsme mimo vesnici v odlehlejší osadě, kde bylo pár domků po odsunutých němcích. Stávali jsme se o sebe úplně sami. Chodil jsem taky pravidelně dávat i moč. Bylo tam i hodně práce. Stávali jsme se o přilehlé pozemky, stavěli ploty pro místní zemědělece, kteří chovali dobytek nebo dělali na pile. Ti, co zůstávali se stávali o úklidy, jak na domech, tak kolem nich. V zimě se často odhruoval sněh, aby se k nám vůbec dostalo zářivo. Na domech se topilo, aby nevymrzly. S příchodem jara se zase oprášily sekačky na sekačku trávy. Prostě stávali jsme se o okolí, aby bylo příjemné a hezké. V létě nám dovezli z lesa dřevu, které se chystalo zase na další zimní a tak to šlo a myslím si, že i jde pořád dokola. Já jsem odešel asi na podzim roku 2012. Vrátil jsem se domů k rodičům. Začal jsem navštěvovat PHS v Šumperku a domluvil si odpracování veřejně prospěšných hodin na místních tenisových kurtech. Můj problém byl ale ten, že jsem se vrátil k mé přítelkyni, která se se mnou rozšla, když jsem byl na vazbě. Rodiče byli proti, tak jsem se odstěhoval ke svému kamarádovi, kde jsem začal bydlet i s ní. Nejhorší bylo, že stále užívala pervitinu. Já, abych si ji udržel, jsem opět začal pervitinu vyrábět i užívat. Díky tomu jsem vydělával hodně peněz, tak jsem platil všechny náklady domácnosti i věci navíc, které byly potřeba. Žil jsem si na dost vysoké úrovni. Bohužel na jaře roku 2013 spadla klec a byl jsem zatčen. Tentokrát jsem věděl, že to nebude tak lehké. Byl jsem opět vzat do vazby a tam jsem čekal na soud. Už jsem věděl do čeho jdu, tak to bylo celkem lehké. To určitě došel jsem byl převážen na oddělení s mírnějšími vězinci. Podmínky bylo, že začnu pracovat. Začal jsem tedy chodit na škrabky. Utíkalo to celkem rychle, protože dopoledne jsem trávil v práci. Potom jsem chodil na vycházky a odpoledne jsem trávil jak tivitami, jak sportovními, tak kulturními, hráli třeba karet nebo šipkan, protože jsme měli otevřené katedry. Čas pomalu utíkal a já se nemohl dočkat soudu. Přišly Valence a to přišly i deprese. Stesk po domov a po mé přítelkyni. Bohužel tak jako předtím sil mezitím našla někoho jiného a o to to bylo ještě těžší. Po Novém roce konečně

(8)

přišlo aspoň vazební zasedání. Nedával jsem si moc záncí, protože policie něco na mě měla ale soudce mě pustil na svobodu, použiváč prohlásil, že policie nedělá dost, aby mě usvědčila. Vrátil jsem se domů k rodičům a čekal než bude soud. Na konci ledna 2014 jsem se byl seznámit se spisem a vyzpovíval, že mají jen málo důkazů proti mě. Teď už zbyvalo jen čekat. Mezitím jsem se seznámil s mou nyníjší přítelkyní Klárkou. Jelikož mi rodiče začali správně být, tak jsem na určitou dobu šel bydlet ke svému dlouholetému kamarádovi Martinu Bítanovi. To rekonstrukci bytu jsem se i s Klárkou nastěhoval do domu svých rodičů, kde se ten byt nachází. Tam jsme spolu i s jejími tehdy 4-letými dětmi začali bydlet. Přišel také termín svého soudu, který byl v dubnu. Po mém propuštění z vazby jsem už drogy nevytáhl, jen občas kvůli sexu užíval. Od soudu jsem odešel s 2-letým nepodmíněným trestem ale já se proti rozsudku odvolal. Odvolávka přišla v červenci, kde mi trest byl potvrzen. Pomalu jsem se začal chystat na nástup do vězení. Zbývalo málo času, tak jsem si ukořtil tabák, kávu, hygieny a další věci, abych to neměl na začátku tak těžké. 15.9.2014 jsem dostal nástup, tak mě bratr s mou přítelkyní a matkou odvezli do W Olomouce, kam jsem se měl dostavit. Ještě předtím jsem se rozloučil s rodinou a nastoupil sám, abych z toho neměl ještě další problémy. Asi měsíc jsem byl na eskortním oddělení než mě převezli do věznic v Lapořicích. Tam jsem byl asi 14 dní na nástupním oddělení, než mě zaradili na oddíl. Hned od začátku jsem začal plnit své povinnosti, abych co nejdříve dostal nějakou tu pochvalu a I. PSVD, kterou potřebuji k tomu, abych mohl zádat intimní návštěvy. Začal jsem chodit na aktivity a plnit resocializační program. Výsledky na sebe nenechaly dlouho čekat. Přišla první pochvala a potomku druhá a já čekal už jen na I. PSVD. Samozřejmě jsem udržoval písemný, telefonní kontakt s rodinou, který byl zapotřebí. Pravidelně jsme byli i ve styku formou návštěv. Vyhnul jsem se konfliktům a nadstandardně plnil své povinnosti, za což jsem byl taky odměněn.

Najednou v dubnu 2015 mě čekala eskorta do VV Olomouce. Vůbec jsem nevěděl proč a ani na jak dlouho. Nikdo mi k tomu nedokázal nic říci. Nakonec si mě předvolala policie. Šel jsem na podání vysvětlení ohledně toho, že se pryč moje jméno objevilo ve výpovědích nejděkých lidí venku, protože jsem jim měl prodat penultu. Uplně mě to zaskočilo. Nevypovídal jsem a vrátil jsem se do Rapotie. Forád mi to vrátilo hlavou a byl jsem z toho nervózní. Kontaktoval jsem svou právníčku, která mě navštívila a domluvili jsme se na dalšímu postupu. V červnu jsem jel opět do VV Olomouce už ale k výsledku. Vypovídal jsem tak, jak to bylo z mé strany a odjel zpět do Rapotie. Tak už jsem jen čekal až dojde k soudu. Samozřejmě jsem si i nadále plnil své povinnosti a v srpnu 2015 jsem byl zařazen do I. PSVD. Všechno šlo podle mých představ. Hned, jak to bylo možné, jsem zažádal o intimitu navštíven. Vše proběhlo podle mých představ a už jsem si ani nemyslel, že může být hůř. Všechno se změnilo, když mi v prosinci přišel termín soudu, který měl být v lednu. Po celou tu dobu jsem špatně spal a byl nervózní z toho, co bude a kdo proti mě bude vypovídat. Na konci ledna jsem jel opět do VV Olomouce a odtud na soud do Šumperka. Nakonec byli jen dva svědci. Jeden svědek odvolal tvrzení, že jsem mu měl kdy něco prodat a druhá svědkyně se nedostavila, tak byl soud odročen o měsíc. Za měsíc se dostavila i ona a řekla, že jsem ji prodal. I když existoval svědek, který její výpověď vyvrací, byl jsem opět od soudu k nepodmíněnému trestu 2 1/2 roku do ostravy. Zapomněl jsem se zmínit, že ještě koncem roku 2014 jsem jel k šumperckému soudu na proměnu podmínky v délce 3 let a byla proměněna v trest nepodmíněný. Byl jsem z toho výsledku zaskočen, ale na místě jsem se odvolal. Vrátil jsem se do Rapotie a začal opět plnit své povinnosti. Také jsem zjišťoval informace, jak to bude když dostanu trest do ostravy. Celé to čekání jsem sbíral pohovky, abych měl k soudu co nejlepší podmínky! Když nastal den „D“, odjel jsem opět do VV Olomouce a odtud ke krajskému soudu. Bohužel ten rozsudek mi byl potvrzen.

Dlouho jsem se s tlu nemohl smířit, ale musel jsem. Po návratu do Rapotic mi bylo řečeno, že věznice musí počkat na rozsudek a potom sama požáda soud v Třebíči o ujednocení trestu. Byl jsem dost netrpělivý a asi za měsíc jsem tu žádost o ujednocení trestu poslal na soud sám. Zaly nato přišlo od soudu, aby věznice na mě vypracovala ujednocení. Když jsem ho podepisoval, vše bylo perfektní, mám celkem 5 počkal, dosáhl jsem na I. PSVD a mám za sebou dokonce i program "ZZZ" (zastav se, zamysli se, změň se). Potom jsem už jen čekal, jaký bude výsledek. Asi v červenci 2016 mi přišlo rozhodnutí, že mi ty tresty ujednotily do dozoru. Jelikož už mám za sebou více než 1/4 trestu, požádal jsem soud o zatčení do nejnějšho typu věznice. Zbývalo už jen čekat na termín projednání. Ten přišel 15. září, kdy jsem měl natiženo veřejné stání. Paní soudkyně i státní zástupce neměli nic proti a od toho dne jsem zatčen do dohledu. Hned po zatčení na oddíl jsem se začal aktivně zapojovat do chodu oddílu. Dostal jsem i rajon na uklízení. Dělal jsem prostě maximum proto, aby mi vyšlo PP. Momentálně čekám na pracovní zatčení.

V životopisu jsem zapomeněl zmínit mé záliby a koníčky. Asi od I. třídy už jsem aktivně hrál fotbal za vesnický klub TJ Sokol Vlkavčovice. Aktivní kariéru jsem ukončil v 20 letech. Ve volném čase rád chodím do lesa na procházky se svým psy nebo rád jezdím na kole. Rád se dívám v TV na sportovní přenosy tenisu, hokeje a fotbalu. Jinak teď ve věznici trávím volný čas čtením časopisu (HISTORY, EPOCHA, ...) nebo chodím na vycházky a samozřejmě sleduju sportovní přenosy.